DÖNEM : 2 CİLT : 22 TOPLANTI : 3

MİLLET MECLİSİ TUTANAK DERGİSİ

14 ncü Birleşim

8 . 12 . 1967 Cuma

İçindekiler

Sayfa

1. — GEÇEN TUTANAK ÖZETİ 378

2. — GELEN KÂĞITLAR 378:379

3. — YOKLAMA 379

4. — BAŞKANLIK DİVANININ GENEL KURULA SUNUŞLARI 379

1. — Niğde Milletvekili Ruhi Soyer'in, bu yıl elma ürününün fazla olması dolayısiyle Niğdeli üreticilerin içine düştükleri pazarlama güçlüklerine ve bu konuda tedbir alınması gerektiğine dair demeci ve Ticaret Bakanı Ahmet Türkel'in cevabı. 379:381

2. — Sinop Milletvekili Niyazi Özgüç'ün, Sinop ili ve civarı karayollarının programa alınarak yapılmasına dair demeci. 381:382

3. — Meclis çalışmalarıyla ilgili olarak verilen önergelerin, parti grupları yetkililerinin Meclis Başkanının Başkanlığında yapılacak toplantıda görüşüleceği ve varılacak kararların Genel Kurula getirileceğine dair Başkanlığın açıklaması. 382

Sayfa

4. — Aydın Milletvekili Reşat Özarda'nın, vukubulan deprem felâketleri dolayısiyle Arnavutluk ve Yugoslavya Meclisleri Başkanlarına Millet Meclisinin üzüntülerini bildiren birer telgraf gönderilmesine dair önergesi. 382

5. — Sayın üyelerden bâzılarına izin verilmesine dair Başkanlık tezkeresi (3/799) 382:383

6. — Gaziantep Milletvekili Süleyman Ünlü'nün izin isteğinin uygun görülmediğine dair Başkanlık tezkeresi (3/798) 383

7. — Kayseri Milletvekili Turhan Feyzioğlu ve iki arkadaşının, Kıbrıs dâvasında millî siyasetin tesbiti ve takibi için bir genel görüşme açılmasına dair önergesi. (8/26) 383

8. — Aydın Milletvekili Reşat Özarda'nın, Kıbrıs hakkında uygulanacak millî politikanın esaslarını tesbit etmek üzere Anayasanın 88 nci maddesi gereğince bir genel görüşme açılmasına dair önergesi (8/27) 383:385

Sayfa

9. — Plân Komisyonu Başkanlığının, «Erzurum Milletvekili Adnan Şenyurt ve Cumhuriyet Senatosu Kars Üyesi Mehmet Hazer'in 1961 yılında Kars, Erzurum ve Ağrı illerinde muhtaç durumda olan halka dağıtılan buğday bedellerinin terkini hakkında kanun teklifi» nin Plân Komisyonuna havalesine dair tezkeresi. (3/797) 385:386

10. — Tarım Bakanı Bahri Dağdaş'ın, Devlet Memurlarının Aylıklarının Tevhit ve Teadülüne dair 3656 Sayılı Kanuna bağlı (1) sayılı cetvel ile tadil ve eklerinin Tarım Bakanlığı kısmında değişiklik yapılması hakkındaki iki Kanun tasarısının Tarım ve Plân komisyonlarından seçilecek 8 er üyeden kurulu geçici bir komisyonda görüşülmesine dair önergesi. (4/249) 386

11. — Eskişehir Milletvekili Ertuğrul Gazi Sakarya'nın, seçilmiş olduğu Millî Savunma Komisyonundan çekildiğine dair önergesi. (4/248) 386

12. — Aydın Milletvekili Reşat Özarda'nın, gündemin ikinci sırasında bulunan «Yabancı Sermayeyi Teşvik Komitesinde millî menfaatler aleyhine alınan kararlar hakkında Meclis Araştırması» yapılmasını isteyen önergesini geri aldığına dair önergesi. (4/250) 386

13. — Manisa Milletvekili Mustafa Ok ve 4 arkadaşının, tütünden elde edilen gelirin tütün ekicileri ile ihracatçılarına verilen kredi ve bunların sağladıkları kâra karşı ödedikleri vergi miktarı konularında bilgi edinilmek üzere Anayasanın 88 nci maddesi gereğince bir Meclis araştırması açılmasına dair önergesi (10/17) 386:411

1. — GEÇEN TUTANAK ÖZETİ

T. B. M. M. Birleşik Toplantısından sonra açılan Birleşimde ad okumak suretiyle yapılan yoklamada çoğunluk olmadığı anlaşıldığından 8 . 12 . 1967 Cuma günü saat 15,00 te toplanılmak üzere Birleşime saat 16,00 da son verildi.

Başkan	Kâtip
Başkanvekili	Denizli
Âtıf Şohoğlu	*Fuat Avcı*

Kâtip
Tokat
Bedrettin Karaerkek

2. — GELEN KÂĞITLAR

Tasarı

1. — Abana ve Bozkurt adlariyle iki ilçe kurulması hakkında kanun tasarısı (1/446) (İçişleri ve Plân komisyonlarına)

TEKLİFLER

2. — Balıkesir Milletvekili Ahmet İhsan Kırımlı ve 2 arkadaşının, Senterlik kanunu teklifi (2/587) (Sağlık ve Sosyal Yardım ve Plân komisyonlarına)

3. — Cumhuriyet Senatosu İstanbul Üyesi Ekrem Özden'in, 5464 sayılı Kanunla değiştirilen 1086 sayılı Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanununun 438 nci maddesinin birinci fık-

rasının değiştirilmesi hakkında kanun teklifi (2/588) (Adalet Komisyonuna)

4. — Cumhuriyet Senatosu İstanbul Üyesi Ekrem Özden'in 5454 sayılı Kanunla değiştirilen 1086 sayılı Kanunun 8 nci maddesinin bir numaralı bendinin değiştirilmesi hakkında kanun teklifi (2/589) (Adalet Komisyonuna)

5. — Cumhuriyet Senatosu İstanbul Üyesi Mehmet Özgüneş ve 54 arkadaşının, 915 sayılı lise ve orta mekteplere alınacak leylî meccani talebe hakkında Kanunun 2 nci maddesinin değiştirilmesine dair kanun teklifi (2/590) (Millî Eğitim ve Plân komisyonlarına)

6. — Cumhuriyet Senatosu Tabiî Üyesi Mehmet Özgüneş ve 52 arkadaşının 6234 sayılı Köy Enstitüleri ile ilk öğretmen okullarının birleştirilmesi hakkındaki Kanunun 2 nci maddesine fıkralar eklenmesine dair kanun teklifi (2/591) (Millî Eğitim ve Plân komisyonlarına)

BİRİNCİ OTURUM

Açılma Saati : 15.00

BAŞKAN — Başkanvekili Âtıf Şohoğlu

KÂTİPLER : Fuat Avcı (Denizli), Mustafa Akalın (Afyon Karahisar)

BAŞKAN — Millet Meclisinin 14 ncü Birleşimini açıyorum.

3. — YOKLAMA

BAŞKAN — Otomatik cihazla yoklama yapılacaktır, arkadaşların beyaz düğmelere basmalarını istirham edeceğim.

(Yoklama yapıldı)

BAŞKAN — Yoklama işlemi bitmiştir. Ekseriyetimiz vardır, görüşmelere başlıyoruz.

4. — BAŞKANLIK DİVANININ GENEL KURULA SUNUŞLARI

1. — Niğde Milletvekili Ruhi Soyer'in, bu yıl elma ürününün fazla olması dolayısiyle Niğdeli üreticilerin içine düştükleri pazarlama güçlüklerine ve bu konuda tedbir alınması gerektiğine dair demeci ve Ticaret Bakanı Ahmet Türkel'in cevabı.

BAŞKAN — Niğde Milletvekili Sayın Ruhi Soyer gündem dışı elma mevzuunda söz istemişlerdir. Beş dakikayı geçmemek üzere buyurun efendim.

RUHİ SOYER (Niğde) — Sayın Başkan, çok muhterem arkadaşlarım; bu kısa konuşmamda seçim çevremin bugün içinde bulunduğu iktisadi bir felâketi yüksek huzurlarınıza arz etmek zorunda kaldığım için özür dilerim.

Hâdise, 800 milyon lira tutarında diye tahmin olunan bir gelirin mahvolması ile alâkalı olduğundan küçümsenemiyeceği kanaatindeyim. Muhterem arkadaşlarım, Niğde, bu sene hiç beklemediği bol bir elma mahsulü yılına kavuştu. Müstahsıl her sene mahsulünü ağacında iken tüccara satar parasını alırdı. Bu sene yalnız Niğde'de değil bütün yurtta, hattâ memleketimizin çevresinde dahi elma mahsulünün bolluğu yüzünden tüccar büyük zarara girmek korkusu ile elma alımına giremedi. Müstahsılın da hiç bir teşkilâtı olmadığından mahsulün çoğu erken başlıyan yağmurlar ve kar altında kaldırılmaya mecbur kalındı. Heyetler halinde başvurduğumuz Hükümet Gima Şirketini alım sahasına sokmakla tüccarın harekete geçirilebileceği zannına kapıldı. Halbuki Gima gayet

ağır şartlarla bağladığı kooperatiflerden müstemleke malı alan bir sömürgeci edasıyle pek az mal almış; bu hali gören müstahsil ise mahsulünü tüccara ölü pahasına vermeye gayret etmek mecburiyetinde kalmıştır. Ama, alan nerede. Halkın mumla aradığı aracı ortadan toz olup silinmişti. Teşkilâtsız ve tüccarsız elması ile başbaşa kalan halk elmalarını bizzat daldan indirterek sandıklamak ve pahalı pahalı anbarlar kiralıyarak malını anbarlamak mecburiyetinde kaldı. İşçiye sandığa ve anbara verecek parası olmıyan fakir müstahsılın mahsulü ise bahçede, çayırlar üzerinde harman yığını halinde müşteri beklemeye mahkûm olduğundan bulundukları yerde dondu ve çürüdü.

Ortalama 800 bin ton tutarında tahminle Niğde elmasının ve elmacılığın bugünkü hazin akıbeti işte budur. Ben bu konuşmamda ne Hükümeti, ne de Gima Şirketini itham etmek istemiyorum. Tek şikâyetim : Tarım Bakanlığımızın hiç bir zirai plânlama yapmadan, bölge ve iklim şartlarını dahi düşünmeden bütün memlekete, yıllardanberi elma yetiştirme teşvikçiliği yapması ve buna mukabil, yetişen mahsulün ne olacağını düşünmemesi ve zirai sanatların da buna paralel olarak kurulmasına rehberlik etmemiş olmasıdır. Açıkça ifade etmeliyim ki Ticaret Vekilimiz Sayın Ahmet Türkel başta olmak üzere Ticaret Bakanlığı memleketin derdine çok alâka göstermeye çalıştı. Teşkilâtlandırma Genel Müdürü bizzat iki defa mahallinde tetkik ve çalışmalar yaptı. Ama mahsul bütün gücü ile kemale ermiş ve kış mevsimi de erkenden gelmişti. Maalesef derhal yapılacak fazla bir şey de yoktu.

Muhterem arkadaşlarım, halk şimdi eline geçirebildiği vasıtalarla mahsulünü bütün memleket sathına götürüp ölü fiyatına da olsa elinden çıkarmaya çalışmaktadır. Niğde merkezi ile Bor, Çamardı, Ulukışla hattâ Aksaray ve Ortaköy kazalarımızda, tek gelir temin eden mahsulü ve geçimi elmadan ibaret olan köylerimizin ve hattâ evvelce Niğde'ye bağlı bulunan şimdi Kayseriye bağlı bulunan Yeşilhisar, Yahyalı ve Bünyan kazalarının halkı bu perişanlık içindedirler.

Bunları huzurunuzda arz etmekten maksadım, asla şikâyet değildir. Henüz bütçe Meclise gelmemişken bölgede, elma suyu, elma şarabı, marmelât, kurutma ve sair gibi zirai sanatlar fabrikasyonunun kurulmasına Hükümetimizin rehber olmasını ve bu işte acele edilmesini rica etmektir. Acele edilmesini rica etmektir, çünkü aksi takdirde bu sene başımıza gelen ve en azından 500 milyon lira zarara malolan iktisadi felâketin her sene tekerrür edeceğini yüksek takdirlerinize arz etmektir.

BAŞKAN — Sayın Soyer lûtfen toparlayınız.

RUHİ SOYER (Devamla) — Son günlerde memleketimizi Coca - Cola, Fruko, Pepsi - Cola, gibi içilmesi sıhhate pek de faydalı olmıyan, hattâ zararlı sayılabilecek meşrubatın istilâ ettiği görülmektedir. Eğer söylediğim zirai sanatlar fabrikası kurulursa o zaman hariçten dövizle iptidai madde tahsisine lüzum kalmadan memleketimizin meyvelerinin sularını halkımıza bol bol içirmek ve bu şekilde sıhhate zararlı içkilerden kurtarmak da mümkün olacaktır.

Hükümetimizin bu iktisadi ve sıhhi mevzuumuza dikkatini tekrar çekiyorum. Bu ikazım arz ettiğim kuruluş ve kurtuluşumuza vesile olursa bahtiyar olacağım. Teşekkür ederim arkadaşlar.

BAŞKAN — Buyurun Sayın Ticaret Bakanı Ahmet Türkel.

TİCARET BAKANI AHMET TÜRKEL (Bursa) — Muhterem arkadaşlarım, Niğde Milletvekili Sayın Ruhi Soyer arkadaşımızını dile getirdiği elma konusunda bâzı izahlara ihtiyaç duyulduğu için kısa açıklamalar yapacağım.

Bu sene memleketimizde diğer yıllara nisbetle fazla elma istihsali hasıl olmuştur. Elma yaş meyva olarak muhafaza teşkilâtı ve pazarlama düzeni bakımından henüz Türkiye'de boşluk görülen bir sahayı kapsıyor. Buna rağmen sayın arkadaşımızın da burada temas ettiği gibi, Bakanlığımız elimizdeki imkânlar açısından yetebileceği kadar meseleye katılmıştır.

Bu arada Niğde'de gayri faal durumda olan beş elma kooperatifi faaliyete geçirilmiş, onların tasnif makineleri yoluyla cihazlanmasına gidilmiş, aynı zamanda ambalaj ve işleme kredileri verilmesi suretiyle maddi yardımlarda bulunma imkânı belirmiştir. Buna rağmen mesele sayın arkadaşımızın temas ettiği gibi önemli

olduğu için Bakanlığımız aynı zamanda dış pazar arama yoluyla bu değerli mahsulün değerlendirilmesi yoluna gitmiştir.

Halen bir milyon kilo elmanın dış pazara satışı yapılmış, bunu takibeden yeni dış pazarlama hizmetleri çalışması içindeyiz. Ümit ediyorum ki kısa zamanda arkadaşımızın temas ettiği krizi atlatacak, faydalı neticeleri alacağız. Biz bunu bir problem olarak kabul ediyoruz ve bunun halli için yalnız bu sene değil önümüzdeki yıl da yaş meyve ve sebze istihsal eden bölgelerde tarım satış kooperatifleri yoluyla, bilhassa onların muhafaza imkânlarını artırmak için soğuk depo tesisini üzerimize alıyoruz.

Ziraat Bankasının tarım kredi kooperatifleri elindeki imkânları bu mevzua tahsis ederek önümüzdeki yıl Tarım Bakanlığıyla koordine bir çalışma içinde istihsal bölgelerinde ihtiyaç duyulan bölgelerde süratle soğuk depo tesislerini bir yıl içinde ikmal kararını aldık. Bu suretle malı muhafaza ve malı daha uzun devrede pazarlama imkânını temin yoluyla 1968 yılı çalışmalarımız programlanmıştır.

Bu hususu bilgi olarak Yüce Meclise arz ediyorum. Teşekkür ederim. (Alkışlar)

2. — Sinop Milletvekili Niyazi Özgüç'ün, sinop ili ve civarı karayollarının programa alınarak yapılmasına dair demeci.

BAŞKAN — Sinop Milletvekili Sayın Niyazi Özgüç, Karayolları hakkında gündem dışı söz istemişsiniz. Beş dakikayı geçmemek üzere buyurun, söz veriyorum.

NİYAZİ ÖZGÜÇ (Sinop) — Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; iktisaden geri kalmış olan ve bilhassa bu geri kalmışlığın sebeplerinden birini teşkil eden Sinop ilinin daha da geri ve perişan olan yol durumunu Hükümet ve ilgili bakanlarına belirtmek ve kısa süre içinde ele alınmasını sağlayabilmek amaciyle huzurunuzda bulunuyorum.

Sinop ili coğrafi durumu dolayısiyle maalesef inkişaf tesirleri dışında kalmış ve arazisinin arızalı olması da ayrıca bu gelişmeye menfi tesir etmiştir. Bu sebeple yol kifayetsizliği hattâ yolsuzluğu bakımından en sondan birkaç bahtsız il arasında bulunmaktadır. Halen bir iki kara muhassalasını sağlayabilmek evsafına yaklaşma çabası gösterilen ve turistik büyük bir değeri olan Samsun - Gerze - Sinop yolunun asfaltlanması iki seneden beri ele alınmamıştır. 1968 senesinde de mümkün olamıyacağı ilgililer tarafından belirtilmiştir.

Yine senelerden beri ele alınmamış olan Ankara - Çankırı - Kastamonu - Boyabat - Sinop yolunun İkinci Beş Yıllık Plân içerisinde 1968 yılı programına alınmış olduğunu görerek sevinmiştik. Bugünlerde öğrendiğimize göre bu yolun inşaası 1968 senesi programından çıkarılmıştır. Sebebini araştırdığımız zaman ilgililer Karayollarına tahsis edilen paranın az olduğunu ve bu sebeple de mecbur kalındığını beyan etmişlerdir. Bu programın tatbik edilmemesi ve tahsisatın kaldırılması Sinop ili halkını ve bizleri çok müteessir etmiştir. Her ne suretle olursa olsun bir an evvel yolun inşaatına başlatmak ve programı tatbik etmek bizleri sevindirecektir.

Gene Boyabat - Daylı köprüsü, Durağan - Vezirköprü - Havza yolunun yapılması ve asfaltlanmasının programa alınması da iki il arasında iktisadî gelişmeyi büyük bir şekilde etkiliyecektir. Bir kaç seneden beri inşaatı tamamlanmış olan Boyabat - Daylı köyrüsünün iki ucunun biran evvel doldurulmasını rica ediyoruz.

Hopa'dan Sinop'a kadar ulaşmış olan sahil yolunun Sinop'tan itibaren Ayancık, Türkeli, İnebolu ve diğer şehirlerin İstanbul'a kadar sahilden şerit halindeki yolun ikmalinin programa alınması bizim gibi iktisaden geri kalmış memleketlerin kalkınmasına büyük tesirler yapacaktır.

Karayollarının Samsun bölgesine bağlı olan Sinop ili yapılan son değişiklikler meyanında Kastamonu'da yeni kurulan bölge teşkilâtına bağlanmıştır. Muvassala ve coğrafi durumdan tamamiyle Samsun'a tâbi olması gerekirken ve senelenden beri Samsun yolları inşaatı bitip tam Sinop iline faydalı olmaya başlıyacağı anda meydana gelen bu değişiklik Sinop için çok zararlı olmuştur. Öyle ki, Kastamonu da kendi yollarını bitirdikten sonra bize sıra gelecektir ki yapılan hesaplara göre 12 veya 15 sene daha Sinop yol bekliyecektir.

Köy İşleri Bakanlığını ilgilendiren yol durumumuz da bir hayli noksan ve fenadır. 1 500 kilometre yola ihtiyacımız vardır. Sinop ilinin vüsatiyle mukayese edilecek olursa çok fazla

yola ihtiyacımız olduğu meydana çıkacaktır. Sinop - Ayancık sahil yolu 1965 senesinde yapıldı, fakat el'an seyrüsefere açılamadı. Köprüleri yoktur, bu hususiaki çalışmalar hemen hemen yok denecek derecede zayıftır ve verimsizdir. Bu yoldan faydalanılmadığı için bozulmaya başlamıştır. Köprülerin biran evvel ikmalini rica ediyoruz.

Sinop ili YSİ Müdürlüğünde bir büyük bir de küçük dozerden başka dozer yoktur. Çürüğe çıkarılanların yerine başkaları verilmemiştir. Bu yüzden de çalışmalar çok zayıf durumdadır. Öğrendiğimize göre Köy İşleri Bakanlığı ithal edeceği dozer ve yardımcı makinelerle yolsuz bölgelerin biran evvel yola kavuşturulması için vasıta teksifi yapmak suretiyle harekete geçme hazırlığı yapmaktadır. Çok olumlu karşıladık. Bunun da kısa bir zamanda tahakkukunu arzulamaktayız.

Saygılarımla. (Alkışlar)

3. — Meclis çalışmalariyle ilgili olarak verilen önergelerin, parti grupları yetkililerinin Meclis Başkanının Başkanlığında yapılacak toplantıda görüşüleceği ve varılacak kararların Genel Kurula getirileceğine dair Başkanlığın açıklaması.

BAŞKAN — Muhterem milletvekilleri, Sayın Mevlût Yılmaz'ın, Meclisin birleşiminde ara tatili vermesi, Sayın Nazif Kurucu'nun da sözlü sorular için ayrı bir gün ayrılması hususunda teklifleri vardır. Ayrıca Sayın İhsan Ataöv'ün de çalışma düzeninin geçen seneye aidolduğunu bu senenin düzeninin yeniden tanzim edilmesi lâzımgeldiğine dair önergesi vardır. Kendileriyle aynı fikirdeyiz. Bütün bu önergeleri Meclisin Sayın Başkanının, partilerin grup başkanlariyle yapacağı çok yakın bir toplantıda tanzim ederek huzurunuza bir sunuş halinde getireceğimizi arz ederim.

HÂMİT FENDOĞLU (Malatya) — Ramazan dolayısiyle önergenin öncelikle oylanması lâzımdır.

BAŞKAN — Muhterem arkadaşlar, arz ettim. Sayın Başkanın, grup başkanlariyle yapacağı toplantıda Meclisin çalışma düzeni önümüzdeki birleşimde.....

HÂMİT FENDOĞLU (Malatya) — Ramazan geçtikten sonra hiç lüzum yoktur.

BAŞKAN — Sayın Reşat Özarda'nın Arnavutluk ve Yugoslavya'da vukubulan depremlerle alâkalı bir temenni takriri vardır, okutuyorum :

MEVLÛT YILMAZ (Balıkesir) — Reis Bey, başka bir önergemiz vardı, lûtfen okutun.

BAŞKAN — Rica ederim, sözümü kesmeyin biraz evvel arz ettim efendim, Sırası geldiği zaman düşünürüz.

4. — Aydın Milletvekili Reşat Özarda'nın, vukubulan deprem felâketleri dolayısiyle Arnavutluk ve Yugoslavya Meclisleri Başkanlarına Millet Meclisinin üzüntülerini bildiren birer telgraf gönderilmesine dair önergesi.

BAŞKAN — önergeyi okutuyorum.

Millet Meclisi Yüksek Başkanlığına

Arnavutluk ve Yugoslavya'da meydana gelen deprem felâketi dolayısiyle bu her iki Devletin Meclis Başkanlarına Millet Meclisinin üzüntülerini bildiren birer telgraf çekilmesini arz ve teklif ederim.

Aydın
Reşat Özarda

BAŞKAN — Bşkanlık bu konuda gereğini daha önce yapmıştır. Bilgilerinize sunarız.

5. — Sayın üyelerden bâzılarına izin verilmesine dair Başkanlık tezkeresi (3/799)

BAŞKAN — Şimdi, bâzı milletvekillerine izin verilmesi hakkında Başkanlık tezkeresini okutuyorum :

Genel Kurula

Aşağıda adları yazılı sayın milletvekillerinin hizalarında gösterilen müddet ve sebeplerle vâki izin talepleri Başkanlık Divanınca uygun mütalâa edilmiştir.

Keyfiyet yüce tasviplerine arz olunur.

Millet Meclisi Başkanı
Ferruh Bozbeyli

İstanbul Milletvekili Selim Sarper, 15 gün, mâzeretine binaen, 19 . 12 . 1967 tarihinden itibaren,

Samsun Milletvekili Salâhittin Kılıç, 10 gün, mâzeretine binaen, 4 . 12 . 1967 tarihinden itibaren,

Mardin Milletvekili Seyfi Güneştan, 15 gün, mâzaretine binaen, 4 . 12 . 1967 tarihinden itibaren.

BAŞKAN — Teker teker okutup oylarınıza sunacağım.

İstanbul Milletvekili Selim Sarper, 15 gün, mâzeretine binaen, 19 . 12 . 1967 tarihinden itibaren,

BAŞKAN — Kabul edenler... Kabul etmiyenler... Kabul edilmiştir.

Samsun Milletvekili Salâhittin Kılıç, 10 gün, mâzeretine binaen, 4 . 12 . 1967 tarihinden itibaren,

BAŞKAN — Kabul edenler... Kabul etmiyenler... Kabul edilmiştir.

Mardin Milletvekili Seyfi Güneştan, 15 gün, mâzaretine binaen, 4 . 12 . 1967 tarihinden itibaren.

BAŞKAN — Kabul edenler... Kabul etmiyenler... Kabul edilmiştir.

6. — Gaziantep Milletvekili Süleyman Ünlü'nün izin talebinin uygun görülmediğine .dair Başkanlık tezkeresi (3/798)

BAŞKAN — Tezkereyi okutuyorum.

Genel Kurula

Aşağıda adı yazılı Sayın Milletvekilinin hizasında gösterilen müddet ve sebeple vâki izin talebi Başkanlık Divanınca uygun mütalâa edilmemiştir.

Keyfiyet yüce tasviplerine arz olunur.

Millet Meclisi Başkanı
Ferruh Bozbeyli

Gaziantep Milletvekili Süleyman Ünlü, 10 gün, mâzeretine binaen, 4 . 12 . 1967 tarihinden itibaren.

BAŞKAN — Tasvibinize sunacağım arkadaşlar, kabul edenler... («Neyi kabul edeceğiz?» sorusu) Tezkereyi efendim. Başkanlık Divanının görüşünü size mütalâa olarak bildirdik. Şimdi sizin tasvibinize arz ediyorum. Mütalâayı kabul edip etmiyeceğinizi oya koymaya mecburum.

Başkanlık Divanı olarak, ikinci sebebi meşru görmedik. Bu mütalâamızı oyunuza sunuyorum. Kabul edenler... Kabul etmiyenler... Başkanlık Divanı mütalâası kabul edilmiştir.

7. — Kayseri Milletvekili Turhan Feyzioğlu ve iki arkadaşının, Kıbrıs dâvasında millî siyasetin tesbiti ve takibi için bir genel görüşme açılmasına dair önergesi (8/26)

BAŞKAN — Muhterem arkadaşlar, şimdi Güven Partisinin Kıbrıs konusunda bir genel görüşme önergesi vardır, okutuyorum.

Millet Meclisi Yüksek Başkanlığına

Kıbrıs'ta patlak veren son buhranın bugüne kadarki gelişmeleri, Millet Meclisinin bu konuye önemle eğilmesini gerektirmektedir.

Bu millî dâvada, son buhranın da ışığı altında, millî bir siyasetin tesbit ve takibi lâzımdır.

Bu gerekçelerle, Kıbrıs dâvası, bu dâvanın Türk - Yunan münasebetlerinin bütünü içindeki yeri, dâvanın Türkiye'nin ve Kıbrıs Türklerinin hak ve menfaatlerine en uygun tarzda nasıl bir nihai çözüm şekline hangi yollardan ulaştırılması gerektiği hususunda Millet Meclisi Genel Kurulunda bir Genel Görüşme açılmasını arz ve teklif ederiz.

Güven Partisi Millet Meclisi
Grupu Başkanı
Kayseri
Prof. Dr. Turhan Feyzioğlu

Güven Partisi Millet Meclisi Grup Başkanvekilleri

İstanbul — Coşkun Kırca
Konya — Dr. Vefa Tanır

BAŞKAN — Bilgilerinize sunulur.

Bu önergenin gündeme alınıp alınmıyacağı hususu mütaakıp birleşimlerde konuşulacaktır.

8. — Aydın Milletvekili Reşat Özarda'nın, Kıbrıs hakkında uygulanacak millî politikanın esaslarını tesbit etmek üzere Anayasanın 88 nci maddesi gereğince bir genel görüşme açılmasına dair önergesi. (8/27)

BAŞKAN — Sayın Reşat Özarda'nın Kıbrıs konusunda bir genel görüşme önergesi vardır, bunu da okutuyorum.

Millet Meclisi Yüksek Başkanlığına

Özeti : Son Kıbrıs buhranı dolayısiyle yapılan anlaşma neticesinde Kıbrıs Türk-

lerinin neler kazanıp neler kaybettikleri ve yakında Birleşmiş Milletlerde başlıyacak müzakerelerde savunulacak millî politikanın tesbiti için Anayasanın 88 nci maddesi gereğince genel görüşme açılması..

Olaylar :

14 - 15 Kasım 1967 tarihlerinde Geçitkale ve Boğaziçi köylerinde Rumlar tarafından Türklere karşı işlenen hunharca cinayetler dolayısiyle Hükümetin vakit ve zamanında harekete geçip mukabele etmemesi ve işi oluruna bırakması karşısında Türkiye Büyük Millet Meclisinde ve topyekûn Türk Milletinde meydana gelen çok şiddetli tepki, 17 Kasım kararının alınmasına yol açmıştı. Türkiye Büyük Millet Meclisinde bütün siyasi partilerin ve bağımsızların ittifakiyle alınan bu karar üzerine Hükümet harekete geçmiş, büyük askerî hazırlıklar yapmış ve Yunanistan'a notalar vermişti. Ancak Makarios'u kendisine muhatabolarak kabul etmediğini belirten Başbakan, isteklerinin yerine getirilmesi için Kıbrıs Rum Hükümetine her hangi bir nota vermemişti. 15 gün devam eden kriz sırasında (azimli, kararlı ve hazır) olduğunu, mehil tanımadığını, tâviz kabul etmediğini bildiren Hükümetin bu ciddî tutumu; Amerika'yı, NATO'yu ve Birleşmiş Milletleri harekete geçirmiş ve isteklerimizin sulh yolu ile yerine getirileceği bildirilmişti. Nihayet Yunanistan'ın kendisinden istenen Kıbrıs'taki askerlerini geri çekme şartını kabul ettiğini öğrendiğimiz zaman büyük memnunluk duymuş, Kıbrıs Türklerinin emniyet ve huzuru için ileri sürdüğümüz bütün isteklerimizin de yerine getirildiği veya getirileceği inancına varmıştık. Ne yazık ki, 1964 yılı Ocak ayında Londra konferansında alınan kararların büyük zafer olarak ilân edilmesinden hemen sonra Makarios'un vetosu ile zaferimiz bir fiyaskoya döndüğü gibi, bu defa da hepimizi sevindiren ve Hükümeti takdir etmemize yol açan ilk haberlerin arkasından, Başbakanın muhatap kabul etmediği Makarios'un diretmesi ile, elde sadece Kıbrıs'taki Yunan askerlerinin çekilmesinden başka sevinilecek bir şey kalmadığını gördük. Bütün bu cansiperane gayretlerden, milyarı aşan masraftan, büyük heyecan ve galeyandan sonra tâviz veren Yunanistan'la Türkiye, tek kazançlı çıkan da Makarios olduğu anlaşılmaktadır.

Kıbrıs olayları dört seneden beri Türkiye'ye büyük malî külfetler yüklenmekte, her sene ortaya çıkan tahrik ve cinayetler iktisadi hayatı felce uğratmaktadır. İşin uzaması Türkiye'de devamlı huzursuzluk kaynağı olduğu kadar, Kıbrıs Türklerinin de artık her türlü sabır ve tahammül hududunu çoktan aşmış bulunmaktadır. Bu bakımdan oyalayıcı bir Kıbrıs politikasını kesinlikle terk etmek ve (Kıbrıs dâvası diye bir dâvamız yoktur) deyip oradaki soydaşlarımızın kanlarının akmasına, ıstırap ve acılarının devamına son verip Anavatana alınmalarını sağlamak veya (Kıbrıs dâvamız vardır) deyip bu dâvanın millî politikasının tesbit ederek nihai bir çözüm yoluna cesaretle varmak lâzımdır.

Kıbrıs dâvasında büyük zafer kazandığımız ilân edilmektedir. Bu zafer, Adanın fizikî taksimine dayanan bir federasyon sisteminin kurulması ile mi, yoksa 1963 Aralık olaylarından evvelki duruma dönülmek suretiyle mi elde edilmiştir?.

Bunca gayret ve çabadan, koparılan büyük gürültülerden sonra Kıbrıs'ta elde ettiğimiz sonuçlar, pratik temellere ve realiteye dayanan aşağıdaki soruların cevaplandırılmasiyle gün ışığına çıkacaktır.

1. — Dr. Fazıl Küçük ve Kıbrıs Cumhuriyetinin Türk memurları, eski görevlerine dönüyorlar mı?

2. — Türk Cemaat Meclisi Lideri Rauf Denktaş Kıbrıs'a dönerek cemaatının başında göreve devam edebiliyor mu?

3. — Köylerinden, mahallelerinden ve evlerinden göç etmiş olan Türkler, yerlerine dönüyorlar mı?

4. — Türkler, Rum kesimindeki işyerlerine gidebiliyorlar mı?

5. — Türkler, Rumlar tarafından durdurulmadan ve üzerleri aranmadan Ada içerisinde emniyetle ve serbestçe seyahat edebiliyorlar mı?

6. — Her Kıbrıs Türk'ü Kıbrıs'tan harice çıkıp tekrar dönebiliyor mu?

7. — Başka memleketlere gitmiş olan Kıbrıslı Türkler, tekrar Kıbrıs'a girebiliyorlar mı?

8. — Türkiye ile Kıbrıs Türk Cemaati arasında hava ve deniz yolu ile irtibat ve muvasala var mıdır?

9. — Türkler tarafından satınalınması veya ithal edilmesi yasaklanmış olan mal ve malzeme, şimdi serbestçe tedarik edilebiliyor mu?

10. — Kıbrıs Türkleri, Rumların sahiboldukları bütün vatandaşlık haklarına sahiboldular mı?

Kıbrıs andlaşmalarının garanti ettiği ve çoğu en basit insanlık hak ve hürriyetlerinden sayılan bu hakların kullanılması ile ilgili soruların hepsine (hayır) cevabı verildikten sonra, Kıbrıs'ta elde ettiğimiz başarının ne olduğunu acaba kim izah edebilecektir?

Birleşmiş Milletlerde Kıbrıs dâvasını çözümliyecek müzakerelere giderken üzerinde durulacak diğer önemli sorulardan bâzılarını da şöylece sıralamak mümkündür :

1. — Dört yıldan beri akıtılan bu kadar kandan sonra ve Yunan idaresinde bulunan Batı - Trakya, Rodos ve İstanköydeki Türklere karşı uygulanan sistemli imha politikası hepimizce gayet iyi bilindiği halde, Kıbrıs'ta iki cemaatin bir arada birlikte yaşamaları mümkün görülmekte midir?

2. — Geçitkale ve Boğaziçi köyleri de dahil olmak üzere dört seneden beri Kıbrıs'ta alçakça öldürülen Türklere, yakılıp yıkılan köy, kasaba ve şehirlere, cami ve türbelere, gasbedilen mallara, paralara, erzaka ve eşyaya karşı tazminat istenmiyecek midir?

3. — Katil papaz Makarios ve suç ortakları Grivas, Yorgacis gibi canavarların işledikleri cinayetlerden dolayı her hangi bir mahkemede yargılanmaları sağlanmıyacak mıdır?

4. — Başbakanın muhatap kabul etmediği haydut çetesi reisi Makarios'u hâlâ meşru Devlet Başkanı olarak tanımakta devam edecek miyiz?

Kıbrıs dâvasında üzerinde durulması gereken önemli konulardan bâzıları bunlardır. Bütün bunlar çözümlenmemiş olarak ortada dururken zafer nidaları koparanlara sormak lâzımdır: Acaba Lârnaka'da, tuz gölü kenarında yatan Hazreti Muhammed'in halasının türbesini Yunan çizmesi altında ezilmekten kurtardığınız için mi bu kadar sevinçlisiniz? Fakat ne yazık ki, bunu dahi yapamadık. Biz Türkler her hangi bir kiliseye el koymaya kalksak bütün dünya aleyhimize ayaklanır. Fakat onların bu çeşit davranışları karşısında biz sesimizi çıkarmaz, sadece seyirci kalırız.

Yukarıdan beri arz ettiğim sebeplerden dolayı Kıbrıs hakkında bundan böyle uygulanacak millî politikanın esaslarını tesbit etmek üzere Anayasanın 88 nci maddesi gereğince bir genel görüşme açılmasını arz ve teklif ederim. 6 . 12 . 1967

Aydın Milletvekili
Reşat Özarda

BAŞKAN — Bilgilerinize sunulur. Bu önergenin gündeme alınıp alınmıyacağı hususu mütaakıp celselerde müzakere edilecektir.

9. — Plân Komisyonu Başkanlığının, «Erzurum Milletvekili Adnan Şenyurt ve Cumhuriyet Senatosu Kars Üyesi Mehmet Hazer'in 1961 yılında Kars, Erzurum ve Ağrı illerinde muhtaç durumda olan halka dağıtılan buğday bedellerinin terkini hakkında kanun teklifi» nin Plân Komisyonuna havalesine dair tezkeresi. (3/797)

BAŞKAN — Tezkereyi okutuyorum.

Yüksek Başkanlığa

Bugünkü gündemin iki defa görüşülecek işleri bölümünde yer alan Erzurum Milletvekili Adnan Şenyurt ve Cumhuriyet Senatosu Kars Üyesi Mehmet Hazerin' 1961 yılında Kars, Erzurum ve Ağrı illerinde muhtaç durumda olan halka dağıtılan buğday bedellerinin terkini hakkındaki kanun teklifinin, geçen toplantı yılı içinde havale edildiği Ticaret Komisyonu tarafından süresi içinde görüşülüp karara bağlanamamış olması sebebiyle İçtüzüğün 36 ncı maddesine istinaden teklifin sahibi tarafından gündeme alınıp müzakere edilmesi talebedilmiş ve bu istek Genel Kurulca tasvibedilmiş ise de, konu esas itibariyle ve nihai olarak Komisyonumuzun ihtısasına taallûk eden ve Komisyonumuzca tetkiki gereken hususlardan bulunması hasebiyle sözü geçen kanun teklifinin Komisyonumuza havalesini arz ve teklif ederim.

Bütçe ve Plân Komisyonu Başkanı
Aydın
İsmet Sezgin

BAŞKAN — Arkadaşlar, şimdi okutulan tezkereyi tasvibinize sunuyorum. Kabul edenler.. Etmiyenler.. Kabul edilmiştir.

10. — Tarım Bakanı Bahri Dağdaş'ın, Devlet memurları aylıklarının tevhit ve teadülüne dair 3656 sayılı Kanuna bağlı (1) sayılı cetvel ile tadil ve eklerinin Tarım Bakanlığı kısmında değişiklik yapılması hakkındaki iki kanun tasarısının Tarım ve Plân Komisyonlarından seçilecek 8 er üyeden kurulu Geçici bir Komisyonda görüşülmesine dair önergesi (4/429)

BAŞKAN — Tarım Bakanının bir önergesi vardır, okutuyorum.

Yüksek Başkanlığa

Devlet memurları aylıklarının tevhit ve teadülüne dair olan 3656 sayılı Kanuna bağlı (1) sayılı cetvel ile tadil ve eklerinin Tarım Bakanlığı kısmında değişiklik yapılması hakkında kanun tasarıları (1/408, 1/413) Tarım ve Plân komisyonlarına havale buyurulmuştur.

Mevzuun, lüzum ve ehemmiyeti nazarı itibara alınarak, tasarıların, havale edildiği mezkûr komisyonlardan seçilecek 8 er üyeden müteşekkil geçici bir komisyonda görüşülmesini arz ve teklif ederim.

Tarım Bakanı
Bahri Dağdaş

BAŞKAN — Tarım Bakanı geçici komisyon kurulmasını teklif ediyor. Tasvibinize sunacağım. Geçici Komisyon kurulmasını kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

11. — Eskişehir Milletvekili Ertuğrul Gazi Sakarya'nın, seçilmiş olduğu Millî Savunma Komisyonundan çekildiğine dair önergesi (4/248)

BAŞKAN — Komisyondan istifaya dair bir önerge vardır, okutuyorum.

Millet Meclisi Sayın Başkanlığına

Seçilmiş olduğum Millî Savunma Komisyonundan istifa etmeme müsaadelerinizi saygı ile arz eder, gereken muamelenin yapılmasını rica ederim.

Eskişehir Milletvekili
Ertuğrul Gazi Sakarya

BAŞKAN — Bilgilerinize sunulur.

12. — Aydın Milletvekili Reşat Özarda'nın, gündemin ikinci sırasında bulunan «Yabancı Sermayeyi Teşvik Komitesinde Millî menfaatler aleyhine alınan kararlar hakkında Meclis Araştırması» yapılmasını istiyen önergesini geri aldığına dair önergesi (4/250)

BAŞKAN — Muhterem arkadaşlar, bugünkü gündemin 2 nci maddesini işgal eden Meclis araştırmasına ait bir talep vardır, geri alınıyor. Buna dair önergeyi okutacağım.

Millet Meclisi Yüksek Başkanlığına

Sunuşların 2 nci sırasında bulunan Yabancı Sermayeyi Teşvik Komitesinde millı menfaatler aleyhine alınan kararlar hakkında Meclis Araştırması istiyen önergemi, takririmin verildiği tarihten bugüne kadar geçen süre içinde meydana gelen olayları ve yapılan tatbikatı yeniden incelemek üzere, geri alıyorum. Gereğinin yapılmasını arz ve rica ederim.

Aydın
Reşat Özarda

BAŞKAN — Muhterem milletvekilleri, bu geri alma teklifi ilk önergeyi veren arkadaşındır. Ancak bu teklif gündeme girdiğine göre Meclisin malı olmuştur. Ancak tasvibinizle mümkün olacaktır. Geri alma teklifini tasvibinize arz ediyorum. Kabul edenler... Etmiyenler.. Kabul edilmiştir. Geri verilmiştir teklif.

Gündeme geçiyoruz.

13. — Manisa Milletvekili Mustafa Ok ve 4 arkadaşının, tütünden elde edilen gelirin tütün ekicileri ile ihracatçılarına verilen kredi ve bunların sağladıkları kâra karşı ödedikleri vergi miktarı konularında bilgi edinilmek üzere Anayasanın 88 nci maddesi gereğince bir Meclis araştırması açılmasına dair önergesi. ((10/17)

BAŞKAN — Önergenin müzakeresine bundan evvelki birleşimde başlanmış ve Sayın Mustafa Ok müddetin gecikmiş olması dolayısiyle konuşmasını yarıda bırakmıştı. Kendilerini kaldıkları yerden devam etmek üzere konuşmaya davet ediyorum.

MEVLÜT YILMAZ (Balıkesir) — Sayın Başkan, bir önergemiz vardı.

MUSTAFA OK (Manisa) — Sayın Başkan, sayın milletvekilleri, geçen Cuma günkü birleşimde beraberce vardığımız neticeleri birkaç cümle ile arz edeceğim.

Sayın Tekel ve Ticaret Bakanlarının vermiş oldukları rakamları kullanarak ekicinin 1

yıllık kazancının 2 691 lira olduğunu bulmuştuk. Aynı rakamları 5 Yıllık Plânda Özel İhtısas raporundan aldığımız rakamları kullanarak yine aynı neticeye varmıştık. O halde bir tütün ekici ailenin eline yılda 2 691 lira geçmektedir. Kâr olarak müstahsılın eline geçen miktarı ayrıca bulmuştuk. Bir kiloda 56 kuruş kalıyordu. Bir ekici bir yıllık mesaisi sonunda kâr olarak sadece 223 lira kâr etmekte idi. Ayrıca bundan tütün ekicisinin yevmiyesini bulmaya çalışmıştık. Yevmiyesini de rakamları birer birer vererek arz etmiştim. Çünkü sonu 66 kuruş çıkmıştı. 66 kuruş olamaz, itirazları mümkündü. Bu sebeple 66 kuruşun nasıl çıktığını da rakamlar vererek arz etmiştim. Buna karşılık 91 ihracatçının ne kazandığını araştırmıştık. Bunu da iki yoldan bulmuştuk. Birincisi Tekel ve Ticaret bakanlarının vermiş olduğu yazılı cevaplardan aldığımız rakamları kullandık. Bu rakamlar sonunda her ihracatçının yıllık sâfi kârının 3 214 931 lira olduğunu bulmuştuk. 5 Yıllık Plânı, Özel İhtısas Grupu Raporunu ve Tekel ve Ticaret Bakanlarının verdiği rakamları bırakarak, Tütüncüler Federasyonunun yayınladığı ve bütün milletvekillerinin gözlerine konulmuş olan broşürlerdeki rakamları kullanarak ihracatçının ne kâr ettiğini araştırmıştık. Burdan da bulduğumuz rakamlar; her ihracatçı, her türlü masrafı düştükten sonra 2 767 431 lira kâr etmekte idi.

Sonra, tütün konusunda çok kullanılan ıskarta üzerinde durmuştum. Değerli arkadaşlarım, ıskarta veya iskonto; ihracatçının ortalama fiyatı (Ege lisanı ile kayme'yi) düşürmek için müstahsılın köylüden düşük fiyatla aldığı tütüne verdiği isimdir. 3 437 sayılı Kanunun 52 nci maddesine göre ıskarta veya iskonto her iki taraf için de yasaktır. Ancak burada bir noktayı belirtmeye zaruret var. Tütün satımında 4 safha mevcuttur, arkadaşlarım.

Birinci safha, tütün karaborsada satılır. Henüz balya haline gelmemiştir, ucuz fiyatla ekseriya ekicinin elinden çıkar.

İkinci safha, tütünün randımanının tesbitidir. Her ekicinin evine tüccar adına bir eksper gelir, tütünün randımanını ve hususiyetlerini tesbit eder gider. Ondan sonra Tekel adına bir eksper gelir, tütünün randımanını ve hususiyetlerini tesbit eder, gider. Fakat tütün ekici ne tüccarın, ne de Tekel'in vermiş olduğu randımandan haberli değildir.

Üçüncü safha, randıman üzerine tütünün satış safhasıdır. Burada ihracatçı tüccar, elindeki randımana göre ve tütünün belirtilen özelliklerine göre, tütün ekici karşısındadır. tütün ekici ile pazarlık yaparak tütün alır. Bu ilk alış safhasında ıskarta mevcuttur. Fakat karşılıklı gelindiği için, ekici ile alıcı karşı karşıya gelip pazarlık yaptığı için, bu ıskarta üzerinde durmuyoruz.

Dördüncü safha, tesellüm safhasıdır. Bu çok önemli bir safha. Şöyle arz edeceğim; 20 - 25 gün sonra tütün ekici satacağı tütünü ihracatçıya götürür teslim etmek üzere. Kontrat yapılmıştır, daha evvel, fiyat konmuştur, imzalanmıştır, şimdi sadece teslime gelmiştir. Bu teslim işi piyasadan aşağı - yukarı 20 - 25 gün veya bir ay sonra olmaktadır. Arkadaşlar, Sayın Tekel Bakanının yazısında belirttiğine göre ilk 10 gün içinde, geçen sene, yani 1966 mahsulü yüzde 97 miktarı ile satılmıştır. Hattâ tütün piyasasında ilk üç veya dört günde tütünler satılır. Binaenaleyh, 20 - 25 gün sonra artık müstahsıl tütününü satmak için ne tüccarı bulabilir, ne de Tekeli. Tüccar da piyasadan çekilmiştir, Tekel de piyasadan çekilmiştir. Artık bu devrede eğer tütüncünün elinde tütün kalırsa, 10 liralık tütünü 2 liraya satmaya muvaffak olamaz. O halde bu 4 ncü safhada, yani tesellüm safhasında ihracatçı tüccar, ekiciye derse ki, ben senin tütününü almıyorum, istediğin yere götür sat. Bu takdirde ekici 10 liralık tütününü, hattâ 2 liraya da satamaz. Ekicinin en çok sıkıştığı nokta burasıdır. Şimdi bu noktada ekicinin pazarlık gücü kalmamıştır. Pazarlık gücü münhasıran ihracatçı tüccarın elindedir. Bu tütünden 2 balya, 3 balya veya 5 balya ıskarta ayıracağım ve 5 kuruşa alacağım dediği zaman tütün ekici köylü «hayır, tütünümü sana vermiyorum» diyemez. Diyemez, çünkü tütününü geriye aldığı takdirde 10 liralık tütününü bir başka yerde kilosunu 2 liradan satamaz. O sebeple artık ekici ile ihracatçı tüccar arasında bir şey kalmıştır, ekicinin yalvarma gücü ve ihracatçının vicdanı. Onun için bu safhada ıs-

karta her iki taraf için yasak olursa âdil bir davdanış sayılmaz.

Şimdi değerli arkadaşlarım, müstahsılın yevmiyesinin 66 kuruşa geldiğini, bir yıllık çalışması sonunda 322 lira kâr edebildiğini, bir yıllık çalışması sonunda, masraf ve emeği dâhil olmak üzere, ancak 2 691 lira kazanabildiğini söylediğim zaman, geri sıralardan Sayın Nahit Yenişehirlioğlu arkadaşım, tütün ekicinin durumunu mübalâğa ettiğimi söylediler. Sayın Nahit Yenişehirlioğlu Manisa'nın Akhisar kazasındandır, tütün bölgesindendir, tütünü bilir; bu sebeple sözleri etkili olabilir. Onun için müstahsılın bu durumunun mübalâğalı olup olmadığını, Sayın Nahit Yenişehirlioğlu'nun memleketinden Sayın Başbakana 66 kişi tarafından yazılmış bir mektuptan parçalar okumak suretiyle durumu mübalâğa edip etmediğimi arz etmek isterim.

Değerli arkadaşlarım, Akhisar'ın Selendi bucağından 66 kişilik bir grup tütün ekicisi, Sayın Başbakana bir mektup yazmışlar, Başbakan da onlara bir cevap vermiş. Bu yazı, Sayın Başbakanın yazısı elimizdedir. Sayın Başbakana yazılan mektup da elimizde, bu mektuptan müsaadenizle bâzı parçalar okuyacağım.

«Sayın Başbakanım, şu anda içten gelen hislerimle sizleri başbaşa bırakmış bulunuyorum. Kendim Akhisar'ın Selendi kasabasındanım, tütüncüyüm. Bütün kasaba halkı gibi mağdurum, üzgünüm, elemliyim, kederliyim. 70 - 75 randımanlı tütün yetiştirdim, Tekelde 560 kuruş, tüccarda 800 kuruştur. Borçluyum. Desteklemeye bekliyorduk; bizimle beraberdiniz, köyümüzde senelerce uğraştık, çalıştık, A. P. yi kazandırdık. Perişanız, ağlıyoruz, açız. Tekel Bakanı gelir Akhisar'da 12,75 kuruş, piyasayı açıyorum, der, millet alkışlar, (Yaşa, sağol). 10 dakika sonra gider. İsimler okunmaya başlar. 1 tane 12,75. Sonra 40 kilo çıkıntı, yani iskarta, 560. Dâvamız mühimdir. Köylünün hakkı verilmelidir. Bekliyoruz, ağlıyoruz, yalvarıyoruz. Bizim bakkal, terzi, pabuççu, fırıncı ekmeği kesti açız. Yazılarımın acılığı gerçektir. 2 400 liraya 13 ayını feda eden köylümü Başbakanım düşünecektir. Bekliyoruz, ağlıyoruz. Şikâyetler acıdır, ciddîdir, üzücüdür. Tüccar 8, 7, 6 verirken, randımanından fazla istifademiz için 4 gün Tekeli bekledik. 400 koçandan 50 si okundu. Sonra eksperler «Geri kalana tüccarda fiyat bulursanız verin, burada fiyat düşük» diyor, koşuyoruz tüccara. Nerden anlamıştır? Mubayaa yapmıyoruz diyor. Ağabey fiyat vermiştiniz diyoruz, açıyor yaprağı, 800 kuruş verdiğine 550, iki iskarda diyor. 600 vermiş ise 420, üç iskarta diyor. Durum aynen böyledir, ispatı kabildir.»

Sayın Nahit Yenişehirlioğlu'nun memleketi olan Akhisar'ın Selendi bucağından Sayın Başbakana 66 kişinin yazdığı mektuptan bir parça okudum. Binaenaleyh, ekicinin durumunu acı göstermek gayreti içinde değilim, bilâkis rakamlarla sadece gerçeği ortaya koyuyorum.

Altmışbir aile adına Sarıgöl'den Selim Kocaman'dan bir mektup almıştım, aynı mektubu gazeteye de vermiş. Bu sebeple yalnız bir yerden gelen mektup sizlere ölçü olmıyabilir, bundan da bâzı parçaları, müsaadenizle okuyayım:

61 aile adına Sarıgöl Alemşahlı köyünden Selim Kocaman. (Sayın Süleyman Çağlar'ın memleketi)

«Biz Manisa ilinin Sarıgöl ilçesinin Alemşahlı köyü halkından tütün ziraati ile uğraşan çiftçileriz. 1966 yılı mahsulü tütünlerimiz dört ay önce 4 - 9,5 lira arasında satıldığı halde, bugüne kadar emeğimizin karşılığını tüccarlardan, çeşitli uğraşmalara rağmen alamadık. Tüccarlar tütünlerimizden, her şahıs başına 1/4 veya 2/4 ünü iskarta yapmaktalar ve bununla da yetinmeyip alış fiyatlarından bir veya iki lira kesinti yapmaktadırlar. Hal böyle iken, yine tütünlerimizi ne çeki yapıyorlar, ne de paralarımızı veriyorlar. Ayrıca bankadan aldığımız kredileri yatıramadığımızdan faizleri yükselmekte, dolayısiyle yeni krediler alamamaktayız. 1967 tütün mevsimine girdiğimiz halde parasızlıktan işlerimiz yüzüstü kalmış ve tefecilerin eline düşmek mecburiyetinde kalmışızdır.»

AHMET NİHAT AKAY (Çanakkale) — Bunları gündeme alındıktan sonra konuşursunuz, daha gündeme alınıp alınmamasını görüşüyoruz.

BAŞKAN — Bu zaten gündemde. Gündeme alınıp alınmaması bahis mevzuu değildir. Araştırmaya Yüce Meclis karar verirse komisyon kurulacak. Araştırma meselesini konuşuyoruz.

MUSTAFA OK (Devamla) — Bu arz ettiklerim, bir araştırma sonunda görülecektir ki, çok

ciddî dertlerdir. Araştırmaya karar verdiğiniz takdirde, asıl dertlere parmak basmış olacaksınız. Gerek Selendi bucağından 66 şahsın yazdığı mektupta, gerek Sarıköyden 70 aile adına yazılan mektupta söylenenler gerçek mi, değil mi müsaadenizle bunu biraz da rakamlarla ortaya koyalım.

Değerli arkadaşlarım, bunlar tütün ekicilerden toplanmış hesap puslalarıdır, ibranamelerdir. Şimdi bunlardan birkaç parça arz edeyim :

Acaba tütün ekicisinin derdini mübalâğa mı etmiş oluyoruz? Akhisar'dan Abdurrhaman Deniz, 1 365 kilo tütünü 10 liradan pazarlık yapmış, kontratını imzalamış ve tesellüm için bekliyor. Tütününü teslime götürdüğünde 1 365 kilo tütünün 300 kilosu ıskartaya ayrılmış ve daha evvel paazrlık yapıp, kontratı yapılmış olmasına rağmen 300 kilo tütün 5 kuruştan satınalınmış.

Zannediyorum, Sayın Nahit Yenişehirlioğlu'nun Akhisar'da, köyündedir, Akhisar'ın Dere köyünden Sadullah Bilen ismindeki şahsın hesap puslasını arz ediyorum; 1 472 kilo tütün satmıştır, bunun 224 kilosu ıskartaya ayrılmış, 124 kilosu 50 kuruştan, 100 kilosu da 10 kuruştan satınalınmıştır. Halbuki paazrlık dokuz liradan yapılmıştır.

Arkadaşlar, eğer ıskarta ayrılmamış olsaydı 224 kilo ıskarta tütüne 9 liradan 2 016 lira ödenmiş olacaktı. Halbuki ıskartaya ayrıldığı için sadece 72 lira ödenmiş ve bu suretle müstahsıl bundan 1 944 lira zarar etmiştir.

Akhisar Gölmarmara'dan Hasan Onbaşıoğlu; 1 938 kilo tütününden 534 kilo ıskartaya ayrılmış. 9 liradan pazarlığı yapılmış ve mukavelesi imzalanmış iken, teslime götürdüğünde 284 kilosu 75 kuruştan, 250 kilosu da 10 kuruştan alınmıştır. Eğer 534 kiloyu bu müstahsıl dokuz liradan satışm olsaydı 4 806 lira kazanmış olacaktı, fakat ıskartaya ayrıldığı için kendisine sadece 238 lira ödenmiş ve bu suretle müstahsılın bundaki zararı 4 568 lira olmuştur.

Şimdi değerli arkadaşlarım, her gittiğim yerde kontrat da aradım, fakat kontrat bulmak maalesef mümkün olmuyor. Zira tütün ekici tütününü teslime götürdüğünde, evvelâ elinden kontratı alınıyor, ondan sonra bu tütünü ben yanlış görmüşüm, üç balyasını ıskartaya ayırmak lâzım deyip beş kuruş fiyat veriyor, kontratı elinden aldıktan sonra. Bütün buna rağmen elinde bir kontrat mevcut, hesap puslasıyla beraber kontrat. Manisa'nın İğdecik köyünden Mehmet Özmen'e ait hem hesap puslası, ibraname, hem de kontrat mevcuttur. İkisini karşılaştırdığımızda meselâ kontratta şunu görüyoruz; Üç balya tütün alınmış, 850 kuruştan ve 5 lira pey verilmiş. Kontrat sadece bundan ibaret. Fakat hesap puslasını açtığımızda aynı tütünün 118 kilosunun 850 kuruştan alındığını ve 25 kilosunun 10 kuruştan alındığını görüyoruz. Kontratta ise bu mevcut değil. Anlaşılıyor ki, pazarlıkta, mukavelede bu tütün 850 kuruştan kararlaştırılmış, teslime gidildiğinde 25 kilosu düşülmüş ve 10 kuruştan satınalınmıştır.

Diğer bir örneği arz ediyorum; Manisa'nın Karaoğlanlı bucağından Ali Uytun'a ait bir hesap puslasında 597 kilo tütünün 162 kilosu iskartaya ayrılmış, 20 kuruştan alınmış. Bununla iktifa edilmiyerek kesintiler kısmında iskonto 10 kilo denmiş, ıskartadan başka bir kere de iskonto 10 kilo yapılmış ve 65 lira ayrıca kesilmiş. Eğer bu kesintiler yapılmamış olsa idi ekicinin eline 737 lira daha fazla para geçecekti. Zaten ekicinin aldığı bütün para miktarı 1637 liradır.

Bir misal daha arz etmek istiyorum; Sarıgöl'ün Dindarlı köyünden Mustafa Taban'a ait 1 271 kiloluk bir tütünün 1 072 kilosu 602 kuruştan alınmış, 64 kilo ıskartaya ayrılmış, 100 kuruştan alınmış. Sonra, gene 128 kilo ıskartaya ayrılmış ve değerli arkadaşlarım, kilosu 1 kuruştan alınmış; 128 kilo tütün kilosu 1 kuruştan alınmış. Sarıgöl'ün Dindarlı köyünden Mustafa Taban'a ait hesap puslası. Bu derece ıskarta ayrıldıktan sonra artık tütün ekicinin geliri âzami derecede düşüyor.

Acaba tütün ekicinin eline ne geçiyor? Arkadaşlarım, hesap puslalarında buna ait birkaç örnek arz edeyim: Biraz evvel söylemiştim, ortalama 2 691 lira köylünün eline geçiyordu. Acaba alıp cebine koyduğu para kaç liradır? Akhisar'dan ve Dereköy'den Mustafa Ceylan'a ait bir hesap puslası var elimde; 11 balya tütün satmış, 5 288 lira 50 kuruş kazanmış 5 288 lira 50 kuruş. Pul, kontrat, muamele 5 lira, hammaliye kesmişler, köy borcu kesmişler, kooperatif borcu kesmişler, 5 288 lira 50 kuruştan köylünün eline geçen miktar, cebine koyduğu miktar 342 lira 30 kuruştur.

Akhisar'ın Erdelli köyünden Mustafa Çolak'a ait hesap puslasında ekicinin 3 787,50 lira alması lâzım. Kesintiler düştükten sonra ekicinin eline geçen para sadece 262 liradır.

Akhisar'ın Erdelli köyünden Kâzım Atak'a ait hesap puslasında ekicinin kazandığı 8 445,25 liradır. Arkadaşlarım avans almış diye düşünebilirsiniz. Avans almış değil. Sadece pey 5 lira almıştır. Kesinti, pul ve kontrat 310 kuruş, hammaliye 16 lira, belediye 480 kuruş, kooperatif 8 400 lira. 8 445 lira 25 kuruş alması lâzımgelen bu ekici köylünün cebine sadece 16 lira 35 kuruş girmiştir. Arkadaşlar, mübalâğa değil, hepsi hesap puslasında, hesap puslasından rakamları arz ediyorum.

Şimdi, bu şahsın bir tek şansı doğmuştur; tekrar kooperatife veya bankaya gidip borç alabilmek. Onun dışında bir senelik çalışması sonunda köylünün elinde, müstahsılın elinde hiçbir şey kalmadığını görüyoruz. Bir tek şansı kalıyor, bankadan tekrar borç yapabilmek. Bu şahıstan 270 kilo ıskarta kesilmiş. Eğer bu ıskarta kesilmeseydi ve kontratta kararlaştırılan fiyat ödenmiş olsaydı kendisinin eline 1 505 lira para geçmiş olacaktı. 16 lira ile birleştirildiği zaman 1 521 lira cebine koyacaktı. Ama 16 lira koyabilmiştir.

İkinci Beş Yıllık Plân köylü ailesinin nüfus miktarını 5,9 göstermiştir. Bunu hepimiz biliriz. Bu tütün ekici aile en az 5 kişidir. 16,35 lira almış 5 kişinin yanına dönmüştür.

Gene Akhisar'dan Beyoba'dan Hüseyin Barut ismindeki bir şahsın hesap puslası; 587 kilo tütün satmış, 4 022 lira 75 kuruş kazanması lâzım, bütün kesintiler yapıldıktan sora kendisine sadece 308 lira 57 kuruş ödenmiş. 4 022 lira 75 kuruştan 308 lira...

Manisa'nın Sancaklı Boz Köyünden İsa Taşlıca'ya ait Boyalı Kollektif'in hesap puslası; iki balya tütün satmış, arkadaşlarım, 768 lira alması lâzım, kesinti, kesinti kesinti, 5 lira avansı var; eline 35,35 lira geçmiştir. Halbuki aynı pusulada iskonto 10 kilo denmiş ve 80 lira para kesilmiş. Eline 35,35 lira geçen bir insandan iskonto adı ile 80 lira para kesilmiş.

Manisa'nın Karaoğlanlı bucağında Muammer Yerdinleyen adına bir tütün ekicinin iki tarlası, iki koçanı vardır. Bunların birinde 1 031 liralık tütün satmış, diğer tarladan da 1 012 liralık tütün satmış, 2 043 lira alacaktır. Avans yok, önceden ödenen kendisine sadece 5 lira. Kesinti, kesinti, sonunda 2 043 lira alacak bu şahsın elinde sadece 28 lira kalmış. («Nasıl oluyor?» sesleri.)

Kula'nın Menye bucağından Hanife Koç'a ait bir hesap pusulası; 7 balya tütün satmış, 2 242 lira 70 kuruş alacak iken, avansı yoktur, yalnız 5 liradır, kesintiler ve kooperatif borcu ödendikten sonra hesabı yapılmış ve 95 kuruş borçlu çıkmış. Tütün ekici müstahsıl 2 242 lira 70 kuruş alacak iken kesintilerden sonra 95 kuruş borçlu çıkmış. O halde görüyorsunuz, bunun hiç kazanabildiği bir para yoktur. Bir tek şansı doğmuştur bu noktada, gidip kooperatif veya bankadan bir miktar borç alabilir. Eğer alabilirse... Verilen para yetmediği için hemen hepsi tefecilerin eline düşmektedir.

İzmir'in Kemalpaşa kazasının Halilbeyli köyünden Ali Eğer'e ait bir hesap puslasında, sattığı 4 balya tütünden 1 576 lira kazanmıştır. Avansı 5 liradır. Kesintilerden sonra eline 1 576 lira yerine 13,60 lira geçmiştir.

Yine aynı köyde Arif Öner'e ait hesap pusulasında, sattığı tütünler 2 784 lira etmesine karşılık kesintiden sonra eline geçen para sadece 18,90 liradır. Avansı sadece 5 liradır.

Değerli arkadaşlarım bu kadarı olmaz diye aklınızdan geçebilir. Hesap pusulaları buradadır, Manisa'dan, İzmir'den toplanmıştır. Eğer böyle bir tereddüdünüz varsa bunun bir tek çözüm yolu var; Meclis araştırmasına lûtfetmeniz karar vermeniz sonucunda daha da büyük ıstıraplar göreceksiniz. Bu hesap pusulalarından sayın Bakanın elinde var mı, yok mu bilmiyorum, umarım ki, kendileri de merak etmişler bu hesap pusulalarından tedarik etmişlerdir.

Şimdi 73 hesap pusulası var elimde, bunların neticesini arz edeceğim. 73 hesap pusulasında 2 - 3 dikkat edici şey göze çarpıyor. Bunlar da; 61 622 kilogram tütün alınmış, 9 337 kilo ıskarta ayrılmıştır. Iskarta yüzdesi % 15 tir. Tütün Ekicileri Federasyonu Başkanına göre 1966 mahsulünde bu nisbet yüzde 20 dir. 9 337 kilo tütüne ödenen para 3 568 liradır ki, ıskarta tütünün ortalama değeri 38 kuruşa gelmektedir. Iskarta hariç satılan tütün miktarı 52 285 kilo, buna ödenen para 431 417, ıskarta hariç tütünlerin ortalama fiyatı 825 kuruştur.

Arkadaşlarım, Tütüncüler Federasyonunun yayınladığı broşürde ortalama fiyata bakıyoruz, 12 nci sayfada ortalama fiyatın 810 kuruş olduğunu görüyoruz. 810 kuruş 1966 mahsulü. Sayın Ticaret Bakanının vermiş olduğu ve bizde mevcudolan vesikada ortalama fiyat Ege'de 825 kuruştur. Demek Ticaret Bakanının rakamına göre 825 kuruş, Tütüncüler Federasyonunun rakamına göre 810 kuruş. Burada bizim bulduğumuz rakama göre de 825 kuruş.

Şimdi, bunun bir adım daha ilerisine giderek, gerçekten 825 kuruş mudur ortalama fiyat, bunu araştıralım. Iskarta dâhil satılan tütün miktarı 61 622 kilo. Bunlara ödenen para 428 997 lira. O halde ıskarta dâhil tütünlerin ortalama fiyatı 701 kuruştur, arkadaşlarım. 825 kuruş zannettiğiniz ortalama fiyat gerçekten 701 kuruştur.

Şimdi bir başka gerçeği anlıyoruz burada. Satınalınan tütüne ödendiği gösterilen para 496 312 lira. Satınalınan tütünlere gerçekte ödenen para 428 570 lira. O halde vergilendirilemiyen miktar 67 742 lira olarak ortaya çıkıyor. Vergilendirilemiyen paranın yüzdesini bulursak % 13,6 eder. 1964 mahsulünde 611 063 440 liralık tütün almış ihracatçı. Vergilendirilemiyen yüzde ile bunu muameleye tabi tutarsak 83 104 727 lira vergilendirilemiyen bir miktar çıkıyor ortaya.

Şimdi yine ıskartadan bir başka neticeye varalım. 90 394 000 kilo tütün almıştı, 1965 yılında ihracatçı. % 15 ıskarta ayrıldığına göre bu Tütün Ekicileri Federasyonu Başkanına göre % 20 dir, o halde 13 559 100 kilo tütün ıskartaya ayrılmış ve ortalama 38 kuruştan alınmıştır. Bunlara ödenen para, 4 157 408 liradır. Bu tütünler, ıskarta denilen tütünler gerçekte, meselâ 20 balya alınmışsa, şu üç balya ıskartadır tarzında ayrılmaz arkadaşlarım. 20 balyanın içine dağılmış olan bozuk tütünler için üç balya ıskarta denmiştir. Gerçekte ıskarta denen tütünler dahi işleme evlerine girer, diğer tütünler gibi işleme tabi tutulur ve dört çeşit tütün elde edilir: A grat, B grat, kapa ve dubulkapa. Sonra bu dört cins tütünün ihraç ortalaması 12,60 kuruştur. O halde 38 kuruşa alınmış olan bu tütün 12,60 kuruşa ihracedilmektedir. Iskarta ayrılan tütün miktarından, ki 13 milyon kilo demiştik, elde edilen para 116 743 851 liradır. Bunlara ödenen para ise, 4 157 408 liradır.

73 hesap puslasında birçok tütün firmalarının isimleri mevcuttur. Bunlardan birkaçını arz etmek isterim: Boyalı Kollektif Şirketi; beş hesap puslası vardır elimizde. Bununla 1 784 kilo tütün almış, 322 kilo ıskarta ayrılmış, ıskarta yüzdesi % 18 dir. Ve ıskarta tütünün ortalama fiyatı 12 kuruştur.

Abdi Fuat Akel'e ait beş hesap pusulası vardır. 3 600 kilo tütün almış, 393 kilo ıskarta ayrılmış, ıskarta yüzdesi % 11, iskarta tütünün ortalama fiyatı 14 kuruştur. Böylece bütün listeyi okumam fuzuli olacaktır. Neticeyi arz edeyim: 73 hesap pusulasında 61 622 kilo tütün alınmış, 9 337 kilo tütün iskarta ayrılmış, ıskarta yüzdesi % 15 tir. Bunlara 3 568 lira 17 kuruş ödenmiş, ıskarta tütünün ortalama fiyatı 38 kuruştur. Iskartadan ihracatçının üç kazancı doğuyor. Birincisi; ortalama fiyatı düşürmek imkânını buluyor, 825 kuruş resmî ortalama fiyat 701 kuruşa düşmüş oluyor, aradaki farkı vergilendirilmiyen miktar olarak görüyorum. Iskarta tütünü 38 kuruşa alıp 12,60 kuruşa ihracettiğinde her kilo tütünden 861 kuruş gibi büyük bir para kazanmaktadır. Aynı zamanda vergilendirilmiyen miktarı da kazanmaktadır.

Değerli arkadaşlarım, bu yaz Eylül sonunda ve Ekim ayında köylerde yaptığım gezide, bir köyü arz edeceğim, Gördes'in Kaşıkçı köyüne uğradığımda; karaborsa tütün alan bir alıcı ile karşı karşıya geldim ve orada tütününü satmakta olan köylülere sordum; 5 lira, 6 liraya satıyordu kilosunu, gerçekte bu tütünler 10 lira 11 liraya gidecek tütünlerdi. Son derece güzel tütünlerdi. 5 lira, 6 liraya niçin satıklarını sordum; dediler ki: «Şimdi balya yapacağız, sonra götüreceğiz satıcıya, mukaveleyi yapacağız 8 liradan, 10 liradan, fakat teslime götürdüğümüzde üç balya ıskarta diyecekler 5 kuruş ödiyecekler kilosuna, o tütünün kilosu yine altı liraya gelecek. Onun için bütün bu zahmeti ihtiyar etmeden peşinen karaborsadan satıyoruz.» O halde ıskarta karaborsayı ne derece teşvik etmektedir görünüyor.

Ekicilerden kesilen paralar hakkında gayet özet olarak bilgi arz edeyim :

Değerli arkadaşlarım, pey beş liradır. Bunda - tütüncüler bölgesinden olan milletvekili arkadaşlarım yakından bilirler - büyük bir oyun dönüyor beş lira olduğu için. Şöyle: Cebine birisi beşyüz lira koyuyor. Tütünü iyi olan bölgeye gidiyor, her aileye beş lira vermek suretiyle yüz ailenin tütününü bağlıyor ve çekilip gidiyor. Eğer aldığı bu tütünü, beşyüz lira ile bağladığı yüz ailenin tütününü bir tüccara yüksek fiyatla devredebiliyorsa devrediyor, geliyor tütünleri alıyor. Fakat devretmek imkânını bulamıyorsa, bir daha görünmüyor. Görünmüyor, ama yüz ailenin gayet güzel tütünlerini bağladığı için bu aileler, on liraya kilosunu satabilecekken bu tütünlerini sonradan bu adam almayıp beşyüz lirayı feda ettiği için yüz aile on liralık tütününü iki liraya satmaya mecbur oluyor ve bunlar çok oluyor, kapkaççı diyorlar o bölgede bunlara. Gerçekten tütüncünün çok canını yakıyor. Mukavele ve pul, hamaliye, köy borcu, belediye, muamele, sigorta, iskonto, Ziraat Bankası ve Kooperatif, vergi, noter, nakliye ücreti, kantariye, piyango bileti ve Demga Resmi olmak üzere çeiştli kesintiler vardır. Hele iki vesika var elimde. Kesintinin niçin yapıldığı gösterilmemiş, fakat 350 kuruş kesilmiş, yazamamış karşısına, çünkü her kalemi kesmiş, muhtemelen bir karşılık bulamamış ona. Bunlardan birçokları kanunsuzdur. Kantariye ve Tekel Bakanlığınca yapılmaktadır. Tütüncüler Federasyonunun büroşüründe de yazar bu, kanunda da yazar. Buna rağmen kantariye kesilir ve bu kesintiler az da değil, muntazam da değil. Birisi, sigorta için balya başına 50 kuruş keserken bir diğer üç lira kesmektedir. Muamele ve pul karşılığı kimisi on kuruş kesiyor, kimisi 80 kuruş kesiyor balya başına. Kimisi 225 kuruş kesiyor balya başına, muamele ve pul karşılığı. Hamaliye diye bir para kesilir, gerçekten tütün ekicileri bütün balyalarını kendi sırtlariyle tütün tüccarının deposuna indirirler. Ama buna rağmen her ekiciden hamaliye kesilir. Balya başına bâzı yerde 50 kuruş, bâzı yerde 100 kuruş hattâ bâzı yerde dört lira kesilir.

Şimdi, diğer bâzı sıkıntılara kısaca temas edeceğim. Elimde iki tane ibraname vardır, aynı kişinindir. Bu iki ibranamedeki, hesap puslasındaki 12 balya tütün evvelâ alıcı İbrahim Yavaş ile pazarlık edilmiş ve düz olarak 700 kuruştan mutabık kalınmış ve kontrat imzalanmıştır. Ekici Nuri Koç tütününü teslim etmeye gittiğinde alıcı İbrahim Yavaş evvelâ Nuri Koç'un elindeki kontratı almış, tütününü yanlış gördüğünü söylemiş ve tütünü ekicinin elinden 316 kilosunu 700 kuruştan, 254 kilosunu 60 kuruştan, 24 kilosunu da beş kuruştan satınalmıştır. Mütevelliden Yakup Eker ismindeki bir şahsa Ege Tütün Kollektifi 19 balyası için 1 050 kilo tütünü 850 kuruştan mutabık kalmış mukavele yapılmışken tütüncü tütünü teslime götrüdüğünde, «Ben senin tütününü yanlış görmüşüm, 850 kuruş etmez, altı liradan almak istiyorum. Verirsen alayım, vermezseniz tütünü al git.» demiş. Kula ilçesinin Menya bucağından Mehmet Balta'ya ait sekiz balya tütün 850 kuruştan düz olarak pazarlık yapılmış iken, tütününü teslim etmeye gittiğinde alıcı tütününü yanlış gördüğünü söylemiş ve kilosunu iki liradan almıştır. 850 kuruştan mukavele yapılmışken teslime gittiğinde iki liradan teslim etmeye mecbur kalmıştır.

Sanver Şirketi, 1966 yılı mahsulünden aldığı tütünlerin parasını halâ ödememiştir. Bilhassa Manisa'da Halit Paşa Bucağından 17 temiz koçan seçmiş - temiz koçan; kooperatife ve bankaya borcu olmıyan kendi masrafını kendi emeği ile karşılamış, hiçbir yere borcu yok - bunlardan 17 koçan seçmiş İzmir'e nakletmiş, sahiplerinin haberi yok, İzmir'de bankaya rehnetmek suretiyle bankadan % 75 karşılığını almış; fakat 17 tütün ekicisine ödememiş, başka maksat için para kullanılmıştır. Arkadaşlarım denecek ki, bunun bir şikâyet yolu vardır. Şikâyet edilir, hakemler vaziyed ederler ve nihayet ekicinin ıstırabı karşılanır, dindirilir. Bunlara ait bir kaç misal vereceğim.

Benim bütün gezilerimde, birkaç senedir yaptığım tetkikte sadece bir yerde, Salihli'nin Adala'sında kooperatif müdürü hakkını almaya muvaffak olmuş, fakat hiçbir yerde hakkını almaya muvaffak olmuş bir ekici göremedim. Bir misal arz edeceğim: Ahmetli olup Saruhanlı'nın Görece köyünde çalışmakta olan İbrahim Doğan tüccarın tütünden yüz kilo ıskarta ayırması üzerine Tekel Müdürüne itirazda bulunuyor, Ticaret Odasına bildirmesi söyleniyor. Ticaret Odasına itirazını yapıyor ve 91,75 Tl. si yatırıyor. Memur veya hakem gelecek diyorlar.

Birgün bekliyor, ertesi gün gelecek diyorlar; ertesi gün bekliyor, üç gün sonra gelecek diyorlar; üç gün sonra bekliyor gelen yok ve yüz kilo ıskartayı sineye çekiyor.

Halitpaşa bucağından tütüncü Mehmet Saatlı. Sanverden parasını alamadığı için durumu bildirmek üzere Manisa Tekel Müdürüne üç arkadaşiyle birlikte müracaat ediyor ve durumu arz ediyor. Manisa Tekel Müdüründen üç arkadaşiyle birlikte aldığı cevap şudur: «Bir yılda tütün işlemedik dersiniz» cevabı verilmiştir, kendisine.

Halitpaşa tütün ekicilerinden Hüseyin Bayraktar, Sanverden parasını almak için Halitpaşadan İzmir'e tam 51 defa gelmiş, fakat parasını almaya muvaffak olamamış. Son defa 70 arkadaşiyle beraber geldiği Sanver firmasından polisler tarafından kovulmuşlardır.

Kula'nın Menye bucağından iki kişiye ait elimde bir yazı var. Bu yazı aynı zamanda Başbakanlık Yüksek Makamına, Tekel Bakanlığı Yüksek makamına, Manisa Tekel Müdürlüğüne, Salihli Tekel Müdürlüğüne de verilmiş. Bunların takibedilip, sonuçlanıp sonuçlanmadığını bilmiyorum. Sayın Bakan buradalar, muhtemelen takibedilmiş ve sonucu alınmıştır. Çünkü şimdiye kadar Tekele yazmış olduğum yazılı soruların cevabı geçiktirilmeden ve muhteva bakımından da tatminkâr bir şekilde verilmiştir. Bu hususta titizliklerini biliyorum.

Bu yazıda: «Gökçeören nahiyesinde yani Menye'de 1966 senesinde ekmiş olduğumuz 11 balya tütün mahsulümüzü 1967 piyasasında İzmir tüccarlarından Şükrü Tezol Halefleri Kollektif Tütün Şirketine 9 liradan hiçbir çıkıntı yapmamak şartiyle sattık. Adı geçen tüccar tütünleri ilk olarak Salihli'de depolayıp ve bilhara bizim haberimiz olmadan tesellüm edip, çekisini yapıp satış kontratosuna kendi isteği üzerine her ikimizden de birer balya ıskarta çıkarıp kontratonun üzerine bizim imzamız ve rızamız alınmadan 25 kuruş olarak yazıp paftasını yapıp Salihli Tekel Müdürlüğüne vermiştir. Bu durum köyümüzden aynı tüccara tütün, verenler tarafından bize haberdar edildi ve biz de tüccara gidip bizim sizinle satış mukavelemiz düz olarak 9 lira satıştır. Aksi halde tütünlerimizi geri iade edin dedik ve bu durumu Salihli Tekel Müdürlüğüne bir dilekçe ile haberdar ettik, fakat şimdiye kadar bir haber alamadık. Tüccar 9 balyanın bedeli olan parayı PTT havalesiyle bize gönderdi. Yalnız biz ekiciler kontratoda ıskartalar için imzamız ve rızamız olmadığı halde ikimizin iki balya bedeli olan tahminen bin yüz lira arasındaki alacağımız halen gelmemiştir. Bu hususta paramızın tahsili için..» diye Tekel Bakanına ve Tekel Müdürlerine yazı yazılmıştır.

O halde arkadaşlarım, müracaat da fayda vermiyor. Tekel Müdürüne müracaat ediyorlar, Ticaret Odasına müracaat ediyorlar, tüccarla anlaş cevabını alıyorlar. Ve nihayet daha üst makamlara dilekçe veriliyor, fakat bir çoklarından tatminkâr netice alındığını göremedik.

Şimdi buraya kadar konuşmalarımızda umumiyetle müstahsılın lehinde bir lisan kullandık. Zannedilir ki, müstahsıl tamamen himaye ediliyor ve tüccar hiç hesaba katılmıyor. Değerli arkadaşlarım, böyle bir haleti ruhiye içinde değiliz. Yalnız bir aile reisi olarak düşünün: İki çocuğunuz vardır. Birisi cılız, hastalıklı ve imkânları mahdut; diğer çocuğunuzun da imkânları iyidir, sıhhatlidir, güçlüdür. Mutlâka daha cılız olan çocuğunuzdan yanasınızdır. İmkânlarınızı baba olarak, aile reisi olarak hastalıklı olan çocuğa doğru kaydıracaksınız, kaydırmaya mecbursunuz. Hattâ ikisi arasında bir tartışma çıksa daha ziyade rahatsız olan, hastalıklı olan, varlıksız olan, idame-i hayatta güçlük çeken çocuğunuzdan yana olacaksınız. Biz meseleyi bu haleti ruhiye içinde ele aldık. Hiç kimsenin kazancı ile uğraşmıyoruz, fakat kazanamıyanların niçin kazanamadığı sebebi üzerinde duruyoruz. Daha evvelki birleşimde arz ettiğim gibi, suçlu aramıyoruz, böyle bir düşünce içinde değiliz; mağduru tesbit etmeye çalışıyoruz ve mağduriyetini ortadan kaldıracak tedbirler için bilgi toplanması istikametinde gayret sarfediyoruz.

Değerli arkadaşlarım, 1966 mahsulünde 500 e yakın ailenin çok ıstırap çektiği bir mesele var. Sanver meselesi. Tütünleri almış, habersiz olarak deposuna nakletmiş, hattâ birçoklarını bankaya rehin etmek suretiyle parasını almış; fakat başka istikamette kullanmış, hiçbir tütüncüye parasını ödememiş. Bununla ilgili 23 Ağustos 1967 günkü Tercümanda bir haber çıktı, bâzı kısımlarını okuyayım: «Ege bölgesi tütün piyasası günü bütün bölgeden 1966 mahsulü tü-

tün alan İzmir'li tütün tüccarı - SS demiş - almış bulunduğu tütünlerin parasını halen ödememiştir. 351 tane tütün ekicisi aile aç, susuz, ıstırap çekmektedir. Bu 351 tane tütün ekicisi aile 1966 mahsulü tütünlerin parasını alamadıkları gibi 1967 mahsulü ekmiş oldukları tütünler için de Ziraat Bankası ve kooperatiften hiçbir ekiciye kredi verilmemiştir. Her ne kadar tütünlerin parasını alamadıklarını söylemiş iseler de, 1966 yılı borçlarınızı ödemeden yeni kredi veremeyiz, diye ekiciler banka kapısından çevrilmişlerdir.»

Şimdi Sanver firmasından parasını alamıyan bir çok aile telgraf ve mektupla tamıdıklarına müracaat ediyorlar. Bu arada ben de bâzı telgraflar aldım. Meselâ Manisa'nın Halitpaşa bucağında 70 aile adına; «Tütünümüzü teslim almıyor, paramızı ödemiyor, açız ve gelecek yıl mahsul ekmek için paramız yok» diyor. 10 gün evvel Manisa Akhisar bölgesinde idim, Sanver'e tütünlerini satmış olan ailelerin hâlâ parasını alamadıklarını duydum. Onun için mesele önemlidir, üzerinde duruyorum.

Değerli arkadaşlarım, Sanver'e ait 1084 balya tütün Manisa'da Hilmi Koçan'ın deposundan haczedilir ve 23 Eylülde açık artırma ile satışa çıkarılacaktır. Ben 13 Eylülde Sayın Tekel Bakanına bir telgraf çektim. Telgrafın metni şöyle: «Manisa'da Hilmi Koçan'a ait depoda 1084 balya tütün 23 Eylülde satışa çıkarılacaktır. Bunlar Sanver ortaklığına satılmış tütünler olup, ortaklık tütünleri almaktan vazgeçtiği için yeniden satılmaktadır. Durumu yerinde gördüm ve ekicileri dinledim, zürra güç durumdadır. Banka borcunu ödiyemiyor, her balya için ayda 115 kuruş depo kirası ödüyor. Sanver ortaklığına 11 liradan sattığı tütünlerin şimdi 5 - 6 liraya satılmasından endişe ediyor. 23 Eylülde yapılacak satışa alıcı olarak Tekel'in de iştirak ettirilmesi zürrayı sevindirecektir. Bu hususta ilginizi, emirlerinizi esirgemiyeceğinizi umar, saygılarımın kabulünü rica ederim.» diye bir telgrafla Sayın Tekel Bakanını ikaz ettim. 23 Eylülde açık artırma ile 1084 balya tütün satıldı, 535 kuruşa satıldı arkadaşlar. Bu tütün en az 10,50, 11,25, 11,75 dir. 535 kuruşa bu tütünleri Manisa'dan Ciderler isminde bir şahıs almış. Sonradan tetkik ettiğime göre Ciderler tütün ekici değildir, tütün ihracatçısı değildir, tütün alıcısı değildir. Pamuk alır, pamuk çekirdeği alır, pamuk çekirdeğinden yağ çıkaran fabrikası vardır. O halde Ciderler neden buraya katılmış, 535 kuruştan tütünü almıştır anlıyamadım. Bir defa ihtisası yoktur, tütün alıcısı değildir. Mutlâka geride bir başkasının adına almıştır bu tütünleri. Ama niçin o gelip almamıştır da Ciderler almıştır, anlıyamadım ve bu hususu Sayın Bakanın dikkatine sunmayı faydalı buluyorum. Hakikatte tütünün kimin için alındığı da söyleniyor, fakat burdan ötesi söylenti olduğu için bunu Yüksek Meclisin huzuruna getirmeyi zait buluyorum. Çünkü şimdiye kadar hep delillerle konuştum. İtham ve isnat aklımdan geçmedi ve gene geçmiyor.

Bir yetkili arkadaşımdan öğrendiğime göre Sanver'e kredi teklif edilmiş, tütünleri alması için, Sanver «bu kredi faizsiz verilirse alırım» demiş. Gerektiği nisbette kredi verileceği söylenmiş, fakat «bu kredi faizsiz olursa alırım» demiş. Bunu söylemeye değer buluyorum, çünkü dinlediğim arkadaşım yetkili bir insandır, o sebeple dedikodudan öteye hakikat tarafı vardır.

Kredi meselesi üzerinde gayet kısa duracağım. Şimdi ihracatçının aldığı kredi ile ekicinin aldığı krediyi müsaade ederseniz karşılaştıralım. İhracatçı 90 394 000 kilo tütün almış, 676 kuruş ortalamadan ve buna 611 063 440 lira vermiştir, fakat bu paranın 600 000 000 lirası Merkez Bankasından kredi olarak alınmıştır. Yani, 611 000 000 lira tütün alımı için sarf ettiği paranın 600 000 000 lirası Devletin parasıdır. Kredi nisbeti, tütün alımı için kullandığı paranın % 98 i dir. Her ihracatçıya 6 600 000 lira kredi düşmektedir. Ekicinin aldığı krediye gelirsek 454 000 tütün ekici aile vardır. Bunlara 1964 yılında ödenen kredi miktarı 241 059 639 liradır. O halde aile başına düşen kredi sadece 531 liradır. İhracatçı 6 000 000 lira kredi alabilme imkânına sahip iken, ekici aileye 531 lira kredi düşmektedir. İşte, bu sebeple ekici, daha evvel para kazanmak için karaborsa satışlarına itibar etmekte ve büyük nisbette zarara uğramaktadır. Gene bu sebeple tefecinin elinde kalmakta ve büyük nispette mağdur olmaktadır. Elimde vesikası var; 8 000 lira para almış, 18 000 liralık senet imzalatılmış.

Değerli arkadaşlarım, tütün konusunda ihracatçılarımızın bâzı şikâyetleri var. Meselâ, rekolte yüksek ihraç ve istihlâk miktarımızın çok üzerinde bir rekolte mevcuttur, istihsal edilmektedir, bu sebeple sıkıntıya uğranılmaktadır, deniyor. Onun üzerinde kısaca duracağım.

Tütün Özel İhtisas Komisyonunun raporunda, sayfa 6, «Halen üretim alanında tütüncülüğümüzün en büyük probleminin üretim düzenlenmesi ve mübayaa fiyatlarının muhtemel ihraç fiyatlariyle ahenkli bir şekilde yürütülmesi ve yüksek destek fiyatlariyle istihsalin ihraç edilemez ölçüde hem üretim miktarı, hem de ihraç maliyeti bakımından artırılmasıdır» denmektedir. Gerçekte, dünya tütün üretimi de devamlı bir artış göstermiştir. Özellikle 1964 yılında rekor seviyeye yükselmiştir. O halde rekolte yüksekliği, Türkiye'ye ait bir mesele değildir. Hele şark tipi bütün yetiştiren ülkelerde bu artış, aşağıda görüleceği üzere daha fazla olmuştur. İki yılı mukayeseli olarak arz edeyim:

1960 da Yunanistan'da 64 000 ton şark tipi tütün yetişirken 1964 yılında 129 485 ton tütün yetiştirmiştir. Artış yüzde 100 dür. Bulgaristan'da 1960 da 61 898 ton tütün yetiştirilirken 1964 te 114 000 ton tütün yetişmiştir. Artış yüzde 85 tir. Yugoslavya'da şark tipi tütün yetiştirir; 1960 da 30 900 ton tütün yetişirken 1964 yılında 62 297 ton tütün yetişmiştir. Yüzde yüz artış mevcuttur.

«Rekolte yüksektir» şikâyeti bulunan Türkiye'de, 1960 ta 139 177 ton tütün yetişirken, istihsal edilirken, 1964 te 193 668 ton tütün istihsal edilmiştir, artış % 39 dur. Dikkat edilirse, 1960 - 1964 arasındaki rekoltede artış en az bizde olmuştur. Kaldı ki, 1964 yılında rekolte 193 668 ton iken, 1965 yılında bu miktar 130 000 tona, 1966 da 153 000 tona düşmüştür.

İhracattaki durgunluk veya tıkanıklık Türkiye'nin tütün rekoltesinin artışından değil, rakibimiz olan komuş devletlerin rekoltelerinin yüksek oluşundan ve bizden daha iyi satış imkânları bulmalarından ileri geliyor. Bu tıkanlıklığı gidermek yollarını arıyacak yerde, rekolte yüksekliğinden yakınmak, hem gerçeğe ve hem de millî menfaate aykırıdır.

Şimdi ihraç imkânları üzerinde Özel İhtisas Komisyonu raporunun 70 nci sayfasından bir cetveli dikkatinize sunacağım. 70 nci sayfada ilginç rakamlar var, arkadaşlarım, Türkiye 1964 yılında - 1964 yılı rakamlarını kullanıyorum. Daha evvel de arz ettim, kesin rakamlar 1964 yılına aittir. 1965 - 1966 rakamları takribidir, tahminidir. Onun için 1964 yılı üzerinde duruyorum. Niçin hep 1964 yılı derseniz, sebebi budur. - Amerika Birleşik Devletlerine 15 475 ton tütün ihracetmişiz. Buna mukabil, Yunanistan 18 161 ton ihracetmiş. Miktarı bizden fazladır. Müşterek Pazara 1964 yılında 4 429 ton tütün ihracetmişiz biz. Buna mukabil Yunanistan 32 116 ton, hattâ Bulgaristan Ortak Pazara arkadaşlarım, 10 814 ton ve Yugoslavya 3 242 ton ihracetmiştir. Doğu blokuna biz 6 402 ton, Yunanistan 12 854 ton, Bulgaristan çok fazla; 60 000 ton ihracetmiştir. Yugoslavya'da fazla. O halde, Doğu Blokuna, Ortak Pazara ve Amerika'ya ihracettiğimiz tütün miktarı, Yunanistan'dan da, Bulgaristan'dan da ve Yugoslavya'dan da daha azdır. Ortak Pazar içindeyiz, Bulgaristan değil, Yugoslavya değil.

Tarım Bakanlığı tarafından, Tütün Ziraati kanun tasarısı hazırlanmış, 1962 - 1963 yıllarında, ondan bir bilgi arz etmek istiyorum :

İhracat artış yüzdesini 1951 yılında 100 kabul etmiş, 1962 yılına kadar 127 olmuş. Yunanistan 1951 yılında 100 iken, 1962 yılında 175, Yugoslavya 1951 yılında 100 kabul edilirse 1962 yılında 272. O halde artış yüzdesi en az bizde görünüyor.

Değerli arkadaşlarım, «Ortak Pazar ülkelerine yeteri kadar ihracat yapamıyoruz» başlığı altında, Cumhuriyet Gazetesinde yayınlanmış bir yazıdan parçalar okumak istiyorum.

İhracat meselesiyle ilgili, yapılan müzakerelerde «yıldan yıla artırılan kontenjanlara, Ortak Pazar kontenjanlarına Türk ihracatçısı fındık dışında kalan diğer üç maddede ulaşamamıştır. Öngörülen kontenjanlara karşılık bugüne kadar yapılan ihracatın yüzdesi şöyledir : - Yalnız tütünü arz ediyorum - 1965 te % 76, 1966 da % 80, 1967 yılında % 44, toplantının yapıldığı aya kadar.

Bu tablodan çıkarılan sonuç şöyle özetlenmektedir. «1967 yılının ilk yedi ayını kapsıyan rakamlar yıl sonuna kadar artabilecektir. Fakat, öngörülen kontenjanlara ulaşması güçtür,

Düşüklük, özellikle tütünde çok fazladır. Tütünün düşük olması, Fransa için tesbit edilen kontenjana karşılık, yapılan ihracattaki azlıktan ileri gelmektedir. Fransa için 2 550 ton tütün kontenjanı tesbit edildiği halde, 1965 te % 19, 1966 da % 37 oranında tütün ihracatı yapılmıştır. İtalya için de durum aynıdır. 1 500 tonluk kontenjana karşılık 1965 te yüzde 69, 1966 da yüzde 55 oranında ihracat yapılmıştır.»

Sebepleri, hedeflerin altında kalışın nedenleri ise yetkililerce şöyle sıralanmaktadır :

«1. İhracatçılarımızın sorumluluklarını dikkate almayışları,

2. Kalitesiz malların satılmak istenişi,

3. Mallarda standardizasyon bozukluğu,

4. Yabancı firmalara karşı taahhütlerin zamanında yerine getirilmeyişi,

5. Farklı fiyat politikasının uygulanması.»

Ege Tütün Ekicileri Federasyonunun, Tütün Özel İhtısas Komisyonunun şu raporuna karşılık olmak üzere hazırladığı broşürde; Sayfa 5 : Amerika'da yayınlanmış, Türk - Amerikan İlişkileri adlı kitaptan bir parça alınmış ve bu parça şöyledir : «Türkler bu işin farkına varsalar, şu ve şu sahalarda tahminen 16 milyon dolâr masrafla gerekli reklâmı yapsalar, Amerika'nın 1 yılda sarf ettiği Türk Tütününün bir günde sarfı mümkündür. Ve Türkiye'nin dağına taşına tütün dikilse, yine Amerika'nın ihtiyacını karşılıyamaz.»

Esasen 1962 den sonraki üretim miktarı Birinci Beş Yıllık Plânda gösterilen hedefler civarında seyretmiştir. Beş Yıllık Plânı aşan bir istihsal fazlalığı yoktur. İkinci Beş Yıllık Plânda da keza, 1972 ye kadar üretim miktarları tahmin edilmiş ve eldeki stoklar da dahil olmak üzere, hepsinin ihracedeceği kabul edilmiştir.

İkinci şikâyet konusu şudur : İç fiyatların yüksekliği.

İç fiyatların yüksekliği ihraç fiyatlarını da yükseltmekte ve ihraçta güçlüğe uğranıldığı söylenmektedir. İhtısas Komisyonu raporunda : «Yunanistan tütününün bizim Türk tütünlerinden kalite bakımından düşük olduğu» belirtilmiştir. Sayfa 84. Buna mukabil Yunanistan, tütünlerini daha yüksek fiyatla ihracetmeye muvaffak olmuştur. Örneğin; üretim ve tüketim hedefleri, sayfa 10. bu da resmî bir yayın oluyor arkadaşlarım, tütün üretim ve tüketim hedefleri ortalama fiyat, 1960 - 1961 Türkiye ortalaması bir dolâr beş cent, Yunanistan ortalaması 1,21 sent, 1961 - 1962 Türkiye ortalaması 1 dolâr 01 sent, Yunanistan ortalaması 1 dolâr 26 sent, 1962 - 1963 Türkiye ortalaması 1 dolâr 44 sent, Yunanistan ortalaması 1 dolâr 50 sent, 1963 - 1964 Türkiye ortalaması 1 dolâr 77 sent, Yunanistan ortalaması 1 dolâr 92 sent. 1964 - 1965 mahsulü Türkiye ortalaması bir dolâr 46 sent, 77 den 46 ya düşmüş, Yunanistan ortalaması 1 dolâr 70 sent. O halde 1960 dan başlamak üzere 65 işlenmiş tütün piyasasına kadar Yunanistan ihraç ortalama fiyatı Türk tütününün ortalama fiyatından daima yüksek kalmıştır.

Daha düşük kalitedeki Yunan tütünlerinin daha yüksek fiyatla ihraç edilebilmiş olması, ihracattaki tıkanaklığın fiyata bağlanmasını haklı göstermemektedir. İç fiyatlarda yükselme olduğu halde ihracat fiyatlarında bir yükselme olmadığı hususundaki şikâyet te gerçeğe uygun değildir.

Özel ihtısas raporunun 33 ncü sayfasında öğrendiğimize göre 1958 de iç fiyatlar 1962 yılında Tekel vasati alış fiyatı 11 lira 76 kuruş, tüccar vasati alış fiyatı 11 lira 52 kuruş. 1964 te Tekel ortalama fiyatı 908 kuruş, santimi de var okumuyorum, tüccar ortalama fiyatı 874 kuruş. Yükselmiyor ortalama fiyat düşüyor. 1964 yılında Tekel ortalama fiyatı 806 kuruş, tüccar ortalama fiyatı 677 kuruş. O halde 1962 den 1964 e kadar iç fiyatlarda bir yükselme değil bilâkis bir düşme vardır. 1958 den sonra para ayarlamasına gidilmediği halde 1959 yılında 554 kuruş olan ortalama ihraç fiyatı 1960 yılında kiloda 373 kuruşluk bir artış kaydederek 927 kuruşa, 1963 te tekrar kiloda 535 kuruş artarak 14.62 kuruşa yükselmiştir. Bu suretle ihraç fiyatları 1963 yılında 1959 a nazaran 908 kuruşluk bir artış kaydetmiştir. Özel ihtısas raporu, sayfa 86. İhracatta normal olarak bir sıkıntı olmamak lâzımgelir. Zirai üretim trendinin yılda 4 046 ton olmasına karşılık, tüketim ve ihracat trendi 135 ton fazlasiyle 4 199 tondur. Yine Özel İhtısas Komisyonu raporu, sayfa 133. Esasen daha önce de arz edildiği veçhile İkinci Beş Yıllık Plân Tütün İhtı-

sas Raporu 1967 den itibaren eldeki stoklar da dâhil bütün tütünlerimizin ihracedilebileceğini göstermektedir. 997 nci sayfada.

Bugün üzerinde en çok durulan konulardan biri de stok meselesidir. Ancak yine Beş Yıllık Plânın İhtısas Komisyonu raporundan öğrendiğimize göre, 1964 yılına, Türkiye'de geçmiş yıllardan 19 400 ton stok intikal etmişken, Yunanistanda aynı yıl 27 000 ton stok intikal etmiş bulunmaktadır. Esasen yapılan tahminlere göre 1967 den itibaren elde stok tütün kalmıyacaktır. 1972 de tamamen tütünlerimizi ihracetmek imkânını buluyoruz. Tütüncüler Federasyonunun yayınladığı, broşür, sayfa 16 da, eldeki stokun 11 000 000 kilo olduğu beyan edilmektedir. 2 nci Beş Yıllık Plân stokları, tek başına üretim artışına ve fiyat yüksekliğine bağlamayı doğru bulmamakta, gerçek sebepleri bulabilmek için daha etraflı bir tetkike ihtiyaç olduğunu belirtmektedir.

Şimdi değerli arkadaşlarım, ihracatçıların bu durumu yanında Tekelin tütün ekiciye sağladığı ilâve fayda nedir, onu arz edeceğim. Tekel İdaresi 1964 mahsulünü ortalama 807 kuruştan almıştır. Yani, ihracatçıya nazaran müstahsile kiloda 131 kuruş fazla ödemiştir. İhracatçı Doğu tütününü almadığı için Tekelin Ege, Marmara ve Karadeniz tütünlerine verdiği ortalama fiyat 821,6 kuruş olmaktadır. Bu fiyat nazarı itibara alındığında, köylü Tekele sattığı tütünden kiloda 202 kuruş daha fazla kazanmış olmaktadır. Yani, ihracatçının satınaldığı 90 394 000 kilo tütünü Tekel aynı ortalama fiyatla almış olsaydı köylüye 131 975 240 lira daha fazla para ödemiş olacaktı. Bunda kısa bir şey arz edeyim, 807 kuruş Tekelin ortalama alış fiyatıydı. 620 maliyeti kabul ettik, 187 kuruş kiloda ekiciye kâr kalır. Halbuki ihracatçı da 56 kuruş kalmıştı. O halde 1964 yılının satışında bir hususiyet var. 183 000 000 kilonun 90 000 000 kilosunu ihracatçı almış, 93 milyon kilosunu da Tekel almış. Aşağı yukarı hesabı sadeleştirirsek yarı yarıya. Yani, 454 bin ailenin 227 bini ihracatçıya diğer 227 bini de tütününü Tekele satmış oluyor.

Meclis araştırmasında istediğimiz diğer bir nokta ihracatçıların ödediği Vergi miktarıydı. Bunda elimizde iki yazı var. Biri Ticaret Bakanlığı Dış Ticaret Dairesinden, öbürü de Maliye Bakanlığı Gelirler Dairesinden gelmiştir. Bu iki cetvel arasında, cetvelde gösterilen miktarlar arasında ilgiye değer bâzı farklar var. Onu arz etmek istiyorum. Ticaret Bakanlığında 1964 yılı mahsulünün ihracıyla ilgili rakamlar var, 1965 yılında ihracedilmiştir. Maliye Bakanlığında bu cetvel, 1965 yılında ihracedilen tütün olarak geçer. Rakamları şöylece arz edeyim.

İzmir Ticaret Ltd. Şirketi, Maliye Bakanlığından gelen yazıda 1965 yılında ihracettiği miktar, 70 351 kilodur. Halbuki Tiaret Bakanlığından gelen listede bu miktar 242 387 dir.

İncirtaş : Maliye Bakanlığından gelen yazıda 399 350, Ticaret Bakanlığından gelen cetvelde aynı 399 350. Şimri daha ilgi çekici rakamlar. Türk Taş firması : Maliye Bakanlığından gelen cetvelde 1965 yılında ihracettiği tütün miktarı 594 070 kilodur. Halbuki Ticaret Bakanlığından gelen listede 1965 yılında ihracettiği tütün miktarı ki, 1964 yılı mahsulü, 1 019 602 kilodur.

Tütüntex Firması: Maliye Bakanlığından gelen rakam 931 760 kilo, Ticaret Bakanlığından gelen rakam 2 159 797 kilo.

Türkiye Tütünleri Firması : Maliye Bakanlığından gelen listede 1965 yılında ihracettiği tütün miktarı 58 000 kilo, halbuki Ticaret Bakanlığından gelen rakam ise 3 420 980 kilodur.

Abdi Fuat Akel Firmasının, Maliye Bakanlığından gelen listede 1965 yılında ihracettiği tütün miktarı 15 000 kilo, dikkatinizi çekerim, Ticaret Bakanlığından gelen cetveldeyse rakam 4 311 486 kilodur. 15 000 kiloya karşılık 4 311 686 kilodur.

Socotab Firması : Maliye Bakanlığından gelen miktar 15 188 kilo, halbuki Ticaret Bakanlığından gelen miktar 1 599 802 kilodur.

Spierer Freies Firması : Maliye Bakanlığından gelen miktar 4 473 143 kilo, Ticaret Bakanlığından gelen miktar 6 810 530 kilodur. Bu iki Bakanlıktan gelen rakamların bu derece farklı olması dikkat çekicidir. Üzerinde fikir beyan etmiyorum. Her arkadaşım bu farklılığın nedenlerini takdir edecektir. Sadece bu rakamlardaki ciddî farklılığı Maliye ve Ticaret Bakanlığımızın dikkatlerine sunuyorum. (A. P. sıralarından «Maliyeye gider» sesleri)

Biliyorsunuz, tütünü Tekel Bakanı kilosuna kadar takibeder. Hiç kimse malûmatsız bir kilo tütünü ihracedemez. Saklıyamaz, cezayı gerektirir.

Şimdi değerli arkadaşlarım, 1964 yılı mahsulünün firmalara göre ihracedildiği miktar ve ödenen Vergi miktarlarını arz edeceğim :

İzmir Ticaret Limited Şirketinin ihracettiği tütün 242 387 kilodur. Bu bizim hesabımıza göre ki, rakamları beş yıllık plândan, Tekel ve Ticaret bakanının yazılı cevaplarından aldım. 569 609 lira kâr etmiş olması lâzım. Tütüncüler Federasyonunun, yani İhracatcılar Federasyonunun verdiği rakamları kullanırsak İzmir Ticaret Limited Şirketinin 441 144 lira kâr etmiş olması lâzım. Maliye Bakanlığının gönderdiği cetveldeki rakamları kullanırsak, 526 866 lira net kâr etmiş olması lâzım. ödediği Vergi miktarı 9 193 liradır.

İncirtaş Ticaret 1964 yılı mahsulü için arz ediyorum. 399 350 kilo tütün almış, bizim hesabımıza göre 998 472 lira net kâr sağlamış. Tütüncüler Federasyonunun yayınladığı broşürdeki rakamlara göre 726 817 lira net kâr sağlamış ve fakat Maliyeye verilen cetvelde zarar gösterilmiştir. Tabiî bu firma 1964 yılında zarar göstermiş. Fakat 1965 yılında gene 437 496 kilo tütün almış ve buna 3 062 472 lira, bir yarısı için de işleme masrafı koyarsak 4,5 milyonluk sarfiyat yapmıştır.

Türktaş Ticaret Türk Anonim Şirketi 1 019 600 kilo tütün ihracetmiş, bizim hesabımıza göre ki, rakamlar beş yıllık plândan, Tekel ve Ticaret bakanının yazılı cevaplarından aldığımız rakamlardır. 2 396 064 lira kâr etmiş olması lâzım. Tütüncüler Federasyonunun broşürde verdiği rakamlara göre 1 355 675 lira kâr etmiş olması lâzım. Bu kâra karşılık ödediği Vergi miktarı 49 039 liradır.

Felemenk Türk Tütün 2 250 319 kilo 964 mahsülünden ihracetmiştir. Bizim hesabımıza göre 5 018 211 lira net kâr sağlamış olması lâzım. Federasyonun verdiği rakamları kullanırsak, aynı firmanın 3 825 542 lira net kâr sağlamış olması lâzım. Maliye Bakanlığına verdiği malûmatta bu firmanın da zarar ettiğini görüyoruz.

Tütün Teks Ticaret Anonim Şirketi : 2 159 797 kilo tütün ihraç etmiştir, 1964 mahsulünden. Bizim hesabımıza göre 4 983 529 lira net kâr sağlanmış olması lâzım. İhracatçılar Federasyonunun broşüründeki rakamlara göre 3 930 830 lira kâr etmiş olması lâzım. Maliyeye verilen bilgide bu firmanın da zarar ettiğini görüyoruz.

Türkiye Tütünleri Firması : 3 480 980 kilo tütün ihraç etmiştir. 1964 mahsulünden. Tütüncüler Federasyonunun dağıttığı broşürdeki rakamları kullanırsak, 6 335 382 lira net kâr sağlamış olması lâzım. Bizim hesabımızı kullanırsak, Tekel ve Ticaret Bakanlığının rakamları ile Beş Yıllık Plânın rakamlarını kullanırsak, 8 180 803 lira kâr etmiş olması lâzım. Maliyeye verilen cetvelde ödenen vergi miktarı 19 531 liradır.

Abdi Fuat Akel Firması : Bizim hesabımıza göre 9,6 milyon kâr etmesi lâzım. Federasyonun rakamlarına göre 7,3 milyon kâr etmesi lâzım. ödediği vergi miktarı 88 760 liradır.

Değerli arkadaşlarım, yabancı firmalardan bir çoğu da vergi ödememekte ve ihracatçılarımızın şikâyetini mucibolmaktadır. Bir miktar vergi ödediği görülüyor. Bu verginin de içerde çalıştırdığı işçilerin kazancı karşılığı ödenmiş olduğunu öğrenmiş bulunuyoruz. Onlar da bilgi vermişler Maliyeye.

Socatab Firması : 1 599 802 kilo tütün ihraç etmiş, 1964 mahsulünden. 2 911 639 lira net kâr sağlamış, bizim hesabımıza göre 3,7 milyondur bu, zarar göstermiş.

Spier Fres Firması : En çok tütün alan bir firmadır, maalesef çok ıskarta ayırmaktadır. Cetvelde yine arz ettim, en çok ıskarta yüzdesi Spirel Firer Firmasında görülüyor, 6 810 530 kilo tütün ihraç etmiş. Bizim hesabımıza göre 16 milyon kazanması lâzım. İhracat Federasyonunun rakamlarına göre 12 395 164 lira kazanmış olması lâzım. Boş beyanname vermiş. Spirel Firer Firmasının İzmir'de bir işleme evi vardır. Yani İzmir'de tütün işleme evi...

Etiblissement Tabaccau diye bir firma var, 580 000 ton kilo tütün ihraç etmiş, 1964 mahsulü; bizim hesabımıza göre 1,3 milyon, Federasyonun verdiği rakamlara göre 1 milyon net kârı var, 27 lira vergi ödemiş. Bu vergi arz ettiğim

gibi burada çalıştırdığı insanların ödediği vergi oluyor. Bunlar vergiden muaf görülüyor.

Bunun yanında biraz daha yüksek vergi ödiyen bir firmayı da arz edeyim, Ostro Türk Firması : 4 420 761 kilo Ege, Marmara ve Karadeniz tütünü ihraç etmiş. Bizim hesabımıza göre 9,8 milyon Federasyonun verdiği rakamlara göre 7,5 milyon kâr sağlamış, 237 919 lira vergi ödemiş. Bütün ihracatçı firmalar içinde en çok vergi ödiyen firma Ostro Türk Firması oluyor.

Sanver Ticaret Limited Şirketi : ki, 1966 mahsulünü almış fakat ödiyememiş, iflâs etmiş durumda görünmüş. Biraz evvel arz ettiğim gibi kendisine kredi teklif edilmiş fakat faizsiz istemiş. Faizsiz isteyince de tabiî kredi verilmemiş; 852 354 kilo tütün ihracetmş 1964 mahsülünden, Maliye Bakanlığından gelen cetvelde ödediği vergi miktarı gösterilmemiş. Yani, ne vergi ödediğini bilemiyoruz.

CEMAL KÜLAHLI (Bursa) — Sayın Başkan, müzakere açılmadı ki...

BAŞKAN — Sayın Külahlı bu müzakeredir, müzakerenin içindeyiz.

CEMAL KÜLAHLI (Bursa) — Görüşme açılmadı Sayın Başkan, gündeme alınıp alınmaması görüşülüyor.

BAŞKAN — Meclis araştırmasıdır arkadaşlar.

MUSTAFA OK (Devamla) — Efendim sonuca geldim, Meclis araştırmasıdır değerli arkadaşlarım, genel görüşme veya gensoru değil.

BAŞKAN — Gündemler dağıtıldı, gündem önünüzde var.

MUSTAFA OK (Devamla) — Özetle sonuç kısmını arz ediyorum. Bir tarafta 227 000 müstahsil ailesinin eline 50 620 640 lira geçerken, öbür tarafta 91 ihracatçı firmanın eline 292 558 678 lira net kâr geçmektedir. Diğer bir deyiş ile her müstahsil aile beş nüfusu ile bir yıllık çalışması sonunda emeği ve masrafı dâhil olmak üzere 2 691 lira kazanır iken her tütün ihracatçısı 3 214 931 lira net kâr sağlamaktadır. Bu gerçek midir, değil midir? Köylerden bizzat topladığım 73 hesap pusulasının incelenmesinden anlaşılacağı üzere, köylünün yüzde 15 i kanunda yasak olan ıskartaya ayrılmakta ve tütün müstahsılının elinden ortalama 38 kuruşa alınıp 12,60 kuruşa ihraç edilmektedir ve tütün ekicinin elinden kilosu 5 kuruşa 2 kuruşa, 1 kuruşa tütün alındığı gerçek midir, değil midir? Mukavele, hammaliye, köy borcu, belediye, sigorta, iskonto, noter, nakliye, kantariye, piyango bileti isimleri altında tütün ekicisinden usulsüz ve kanunsuz nice paraların kesildiğini Yüce Meclis bilmek ister mi, istemez mi? Elbette istiyecektir. O halde Meclis araştırmasına karar vermek gerekiyor.

Piyango biletlerini arz etmedim, onu da hemen göstereyim. 2,5 lira değerindeki bu piyango biletlerinden ekiciye parası kesilerek ikişer tane verilmektedir. Bu piyanga biletlerini aldığım yerleri de arz edeyim. Sarıhanlı'nın Tiyenli köyünde herkese verilmiş. Satışı zoraki yapıldığı iddia edilmektedir. Mehmet Koç'a, Salihli'nin Adala nahiyesinde İsmail Hayri Cura'ya ait piyango bileti. Gene Adala'da Hasan Hüseyin Bağlı'ya ait bir piyango bileti. Piyango biletini alanlarla konuştum; bu piyango biletini takibettiniz mi, çıktığını veya çıkmadığını öğrenebildiniz mi, bundan ikramiye kazanan bir köylünüz, bir ekiciniz var mı, dedim. Aldığım cevap şudur: «Takibetmedik, edemedik, bir ikramiye alanı da bilmiyoruz. Piyango biletinin üzerinde TMYD büyük harfleri mevcuttur. Tekel Genel Müdürlüğü Mensupları Yardım Derneği.

Piyasa açıldığında 9 - 10 liraya rahatça satabilecek iken böyle güzel tütününü karaborsada 5 - 6 liraya ekiciyi satmaya mecbur eden sebepler nelerdir? Bizim Manisa'da bilirkişilere yaptırdığımız hesaba göre Manisa, İzmir, Aydın ve Muğla bölgesinde bir kilo tütünü 8 liranın altında maletmek mümkün değildir. Resmî rakamlara göre maliyet, hâlâ 620 kuruş kabul edilmektedir. 454 bin tütün ekici aileye 241 059 639 lira kredi verilirken 91 ihracatçı firmaya 600 milyon kredi verilmiştir. Yani, her ihracatçıya ortalama 6 600 000 lira kredi düşmekte, bu miktar ihracatçının tütün alımı için sarf ettiği paranın % 98 ni teşkil etmekte iken her müstahsil aileye ortalama sadece 531 lira kredi düşmektedir. Bu, böyle midir, böyle ise bu kredi dağılımı âdil midir ve hattâ millî bir kredi sistemi sayılabilir mi?

1964 mahsulünden, bizim hesabımıza göre, 3 130 303 lira Tütüncüler Federasyonunun, yani ihracatçıların dağıttığı ve milletvekillerinin dolaplarına da koydurduğu broşürdeki rakamlara

göre, 6 335 383 lira kâr etmiş olması gereken Türkiye Tütünleri Anonim Şirketinin ödediği vergi miktarı 19 531 liradır. Yabancı firmaları okumuyorum.

Bizim hesabımıza göre 5 080 611 lira, Tütüncüler Federasyonunun dağıttığı broşürdeki rakamlara göre, 3 931 830 lira kâr etmiş olması gereken Tütün Teks Ticaret Anonim Şirketi zarar göstermiştir. Bizim hesabımıza göre 1964 yılı mahsülünden ihracatçıların elde ettikleri gelirin 83 104 777 liralık kısmı vergilendirilememiştir.

İhracatımızın % 20 - 30 nu teşkil eden tütünün ihracatındaki sıkıntı ve tıkanıklığın gerçek sebepleri nelerdir? Senenin 360 günü, iş gününe göre değerlendirirsek, 500 iş günü yaz ve kış arazide didinen, özellikle tütün kırma zamanı günün 24 saatinin 20 saatini çalışmakla geçiren ekicinin, köylünün yevmiyesi 66 kuruşa gelmektedir. Bu, doğru mudur, değil midir? Böylesine ucuz çalıştığı halde geçen yılki 1966 mahsulünün parasını Sanver Şirketinden hâlâ alamamış yüzlerce çilekeş aile var mıdır, yok mudur?

İstirabının ancak bir kısmını dinlediğiniz 454 bin müstahsil köylü vatandaşımızın yakından ilgilendiği bu meseleler üzerinde Yüce Meclisimizin dikkat ve ciddiyetle duracağına ve Meclis araştırmasına karar vereceğine inanarak ve 2,5 milyon müstahsil vatandaşımızın sizin vereceğiniz kararları, en azından, Kıbrıs olayları kadar dikkatle dinlemekte olduğunu saygılarımla temin ederek huzurunuzdan ayrılırım. (Alkışlar)

BAŞKAN — Sayın Kâmran Evliyaoğlu.

MEVLÛT YILMAZ (Balıkesir) — Başkanlığın tutumu ve usul hakkında söz istiyorum.

BAŞKAN — Ne usulü efendim? Müzakereye devam ediyoruz.

MEVLÛT YILMAZ (Balıkesir) — Efendim, geçen birleşimde verdiğimiz önergenin bugün oya sunulmasiyle ilgili bir takrir takdim etmiş, bunun, İçtüzüğe göre takdimen ve tercihan görüşülmesi için bir teklifte bulunmuştuk, nazarı itibara alınmadı. Başkanlık Divanının Tüzüğe riayet etmesini dilerim.

BAŞKAN — Sayın Mevlût Yılmaz, belki dışarda idiniz, bilmiyorum. Aynı mealde üç arkadaşın önergesinden bahisle Riyaset olarak bir mâruzatta bulundum: Görüyorsunuz ki, Meclis çalışma imkânına sahip değil Çarşamba günü, ekseriyeti bulamadığımız için, dağıldık. İktidar Partisine mensup bir milletvekili olarak bu imkânı bağışlayınız. Bir birleşim fark eder, başka bir şey fark etmez. Bu hususta mâruzatta bulundum, söz vermiyorum efendim.

MEVLÛT YILMAZ (Balıkesir) — Israr ediyorum. İçtüzüğün 89 ncu maddesine göre söz istiyorum.

BAŞKAN — Rica ediyorum efendim. Oturun, söz vermediğimi söyledim. C. H. P. Grupu adına Sayın Kâmran Evliyaoğlu, buyurunuz efendim.

C. H. P. GRUPU ADINA KÂMRAN EVLİYAOĞLU (Samsun) — Değerli arkadaşlarım, Sayın Mustafa Ok, Muammer Erten ve arkadaşlarının tütün mevzuunda Meclis araştırması münasebetiyle vermiş oldukları önergeden dolayı C. H. P. Grupu olarak kendilerine şükranlarımızı ve teşekkürlerimizi arz etmek isterim. Bu araştırma teklifi C. H. P. ne mensup milletvekili arkadaşlarımızdan gelmeseydi de, faraza, başka partilere mensup arkadaşlarımızdan gelseydi, aynı şekilde, kendilerine teşekkürlerimizi arz etmek, şükran duygularımızı ifade etmek fırsatını ve bahtiyarlığını duyacaktık.

Değerli arkadaşlarım, Sayın Ok, geçen birleşimde ve bu birleşimde üretle takibettiğimiz birtakım acı gerçekler, birtakım korkunç rakamlar tütün ekicisi köylü vatandaşla onun karşısında yer alan tüccar vatandaşlarımızın durumunu, Tekel ve Ticaret Bakanlıklarının durumunu, tütün nasıl yetişir, tütün ekicisinin durumu nedir, tütünü bu köylü vatandaş ne şekilde yetiştirir, nasıl satar, tüccar ve ihracatçı vatandaşlarımız nasıl alır, nasıl satar, Tekel destekleme mübayaası ile, bu ekici köylü vatandaşa ne dereceye kadar yardım edilir ve bu ekici köylü vatandaşın kârı ile, tüccar vatandaşın kârı nedir, her ikisinin aldığı kredi nedir, tüccar vatandaşların kilo başına sağladıkları kâr, köylü vatandaşların kilo başına sağaladıkları kâr nedir, yevmiyeleri kaça gelmiştir? Bunları donelere dayanarak, vesikalara dayanarak acı gerçekler halinde hakikaten huzurunuza serdiler.

Değerli arkadaşlarım, bilhassa C. H. P. Grupu olarak, şu düzeni değiştirelim, meselesi üzerinde, Anayasaya bağlı kalmak şartiyle demokratik düzen içerisinde, şu düzeni değiştirelim, diye bir mükanaşaya girdiğimiz zaman birtakım arkadaşlarımızın infialleriyle karşılaşmıştık. Şimdi sanırım ki; bunun karşısında yer alan değerli Adalet Partisine mensup arkadaşlarım dahi, şu tütün ekicisi vatandaşın durumu, çektiği ıstırap, tüccar ile Devletle olan münasebetlerinde ortaya konan gerçekler karşısında, onlar da bu düzenin, hakikaten köylüden yana olmıyan bu düzenin elbirliği ile değiştirilmesine kanaat getirmiş olacaklardır.

ABDÜLBÂRİ AKDOĞAN (Ağrı) — Temel bozuk.

KÂMRAN EVLİYAOĞLU (Devamla) — Ama sevgili arkadaşlarım temel bozuk...

BAŞKAN — Karşılıklı konuşmayın.

KÂMRAN EVLİYAOĞLU (Devamla) — Bu temelin bozuk taraflarını ortaya koyuyoruz, ortaya koymak istiyoruz ve bunun içindir ki, değerli arkadaşlarımız bir araştırma önergesi ile huzurunuza geldiler. Şimdi milletvekili arkadaşlarımıza düşen görev, bu gerçekler karşısında vicdanının sesini ve sadece köylü vatandaştan yanayız demek lâflarını bir tarafa itip, Millet Meclisi kürsüsünde, Parlâmentoda huzura gelen şu dâva üzerine eğilmek, hakikaten köylüden yana olup olmadıklarını ispat etmektir. Temenni ederiz ki; arkadaşlarımızın verecekleri oy köylüden yana olsun.

Değerli arkadaşlarım, Sayın Ok daha evvelki birleşimde de, bu birleşimde de birtakım rakamlara temas ettiler. Tekrar sizleri sıkmamak için, derinliğine inerek arz edecek değilim, hafızalarınızda bir kere daha tekrarlamak ve bâzı mukayeseler yapmak üzere kısa bir konuşma yapacağım.

Bir süre önce Sayın Başbakan, gazetelere verdikleri bir demeçte, şöyle demişlerdi; «hiç kimsenin malında servetinde gözü yoktur» Doğru iştirâk ediyoruz. «Kendi alınteri olmıyan hiçbir şeyde gözü yoktur.» Doğru, aynen iştirâk ediyoruz, «ancak kendi alınterini de hiç kimseye vermez» diye buyurmuşlardı.

Değerli arşadaşlarım, şu son cümleye, yani «ancak kendi alınterini de hiç kimseye vermez» sözüne, Sayın Başbakanın bu sözüne iştirâk edemiyeceğiz. Tütün mevzuunda Sayın Ok arkadaşımızın ortaya koyduğu gerçekler, bir hakikati ifade bakımından değer taşır. Türk köylüsünün, özellikle şu misalde olduğu gibi, ekici tütün köylüsünün alınteri ne yazık ki, başkasının cebine aktarılmıştır.

Değerli arkadaşlarım...

KASIM ÖNADIM (Bursa) — Sizin devriniz de böyle idi.

BAŞKAN — Müdahale etmeyin arkadaşlar, , rica ediyorum.

Sayın Önadım, lûtfen müdahale etmeyin.

KÂMRAN EVLİYAOĞLU (Devamla) — Arkadaşlarımın kendilerine veyahut partilerine tariz olarak kabul etmesinler bu sözümü. Ama ortada bir gerçek var. Bu gerçeği ne yazık ki, iki birleşimde de şu boş sıralara anlatması talihsiz saate rastlamış olması bakımından üzüntü duymaktayım.

Değerli arkadaşlarım, gönül isterdi ki; şu veya bu tarafta oy versin arkadaşlarımız, zararı yok, ama ortaya konan şu gerçek etrafında biraz bilgi edinilsin. Oylama saatinde hiç şüphe etmem Sayın Reis zile basacaktır, dolacaktır belki bir kısım sıralar, hâdiseyi dinlemiyen arkadaşlar gelecekler, şu meselede oy kullanacaklardır.

ABDÜLBÂRİ AKDOĞAN (Ağrı) — Ne alâkası var bunların mevzu ile? Mevzu ile ilgili şeyleri söyle.

BAŞKAN — Sayın Akdoğan, lûtfen müdahale etmeyin yerinizden.

ABDÜLBÂRİ AKDOĞAN (Ağrı) — Mevzu ile alâkası yok.

BAŞKAN — O bizim takdirimize bağlı.

KÂMRAN EVLİYAOĞLU (Devamla) — bunlar mühim değil, bu meseleleri vatandaşın karşısında nasıl konuşuyorsak, şu kürsüde de öyle konuşalım ama, bu konuşmalar doğru ise, doğrudur, yanlış ise, yanlış söylüyorsun, diye çıkıp şu kürsüden cevaplandırmak yollarını lûtfen bulalım.

Değerli arkadaşlarım, ben de tütün bölgesinin bir Milletvekiliyim, Samsun ve civarı tütün bölgesi, Ege kadar önem taşıyan bir bölge. Oranın ıstıraplarını da ben sıralarsam, belki iki birleşim de ben vaktinizi alırım. Lüzum görmüyorum, çünkü, aşağı yukarı konu aynı, mesele-

ler aynı. Samsun'un değerli milletvekili arkadaşlarımız A.P. Grupunda da mevcuttur. Onlar da meseleleri yakından gayet iyi bilirler. Tütün yetiştirilmesi güç bir mevzu, hakikaten güç. Arkadaşımın ifadesi, bizim tetkiklerimize göre doğrudur. 13 - 14 ayını alıyor bir senede köylü vatandaşın. Tohum ekilecek, fideler sıraya konulacak, böcekten, mavi küften korunacak, çapa çapalanacak, vakti geldiğinde yaprakları toplanacak, dizilecek, askıya alınacak, kurutulacak, balyalanacak, ve saire. Birtakım yollardan geçer bu mevzu. Ama, yine öyle bir mevzu ki, arkadaşımın da belirttiği gibi, tütün ekicisi, köylü bunu yaparken tarlasında çoğu kere başkasını çalıştırmıyor, kendisi çalışıyor, çoluğu çocuğu ile çalışıyor, karısı ile kızı ile çalışıyor. Ayrıca çalıştırdığı vatandaşlarına, yakınlarına yevmiye vermiyor ve sonunda aldığı parayı zannediyor ki, topyekûn kârdır. Hesapları bilememenin avuntusu içerisinde, mutluluğu içerisindedir. Ama, birçok yerlerde olduğu gibi, kâğıdı kalemi eline verip te hesap çıkartıp, eline ummadığı bir paranın geçtiğini öğrenince hayal kırıklığına uğruyor.

Yine ok arkadaşımın hesaplarından öğrendik ki, tütün ekicisi köylü vatandaşın ailece tarlada, yazın sıcağında, kışın soğuğunda 13 - 14 ay çalışarak elde ettiği, tütünden sağladığı kâr neticesi yevmiyesi 66 kuruşa geliyormuş. Demek oluyor ki, bir bakıma, köylü vatandaşımızın tütün mevzuundaki kaderi 66 ya bağlanmış sevgili arkadaşlarım. Köylü vatandaşla ihracatçı tüccar vatandaşlar arasındaki kıyaslamalar, rakamlar korkunç bir tablo halinde gözlerimizin önünde. Köylü vatandaş da zaman zaman, zaman zaman demiyeyim, artık şimdi daha rahatlıkla bu meselelerin üzerine eğilmesini biliyor, hâdiseleri yakından takibetmek imkânına şu mikrofon sayesinde ve Anadolu'da gezen, dolaşan milletvekili arkadaşlarımızın konuşmalarından edindiği intibalarla, bilgilerle kanaat getiriyor ki, tütün ekicisi köylü vatandaş bugün ezilen, soyulan sömürülen bir vatandaş topluluğudur.

Değerli arkadaşlarım, bundan birkaç ay evvel Ordu'nun Ulubey ilçesinde bir kahvede vatandaşlarla konuşuyorduk. 3 - 4 saat süren bir konuşma, görüşme... Tütün meselesi, birtakım meseleler vatandaşlara anlatıldı. Bu arada bir vatandaş ayağa kalktı, dedi ki, «Beyler kendinizi boşuna üzmeyin, biz tütünden yana nasıl sıkıntı çektiğimizi gayet yakından biliyoruz, hâdiselerin içindeyiz. Ben dedi, Adalet Partili bir vatandaşım. Adalet Partisinin Ohtamış Köyü Muhtarı Hakkı Kutlu'yum. İsmim Hakkı Kutlu, Ohtamış Köyünün de muhtarıyım, Adalet Partiliyim. Elimizde bir sigaramız vardı. Dumanını yel aldı, parasını el aldı, farkını Demirel aldı.» dedi. (C.H.P. sıralarından gülüşmeler)

Değerli arkadaşlarım, şimdi parasını elin, dumanını yelin aldığı bu tütün, köylü vatandaşın gönlünde neden acaba böyle bir ıstırap mevzuu olmuştur? Bir kere daha şöyle kısaca, sadece rakamlara değinmek ve bir kere daha hafızalarınızı tazelemek suretiyle geçmek istiyorum.

Değerli arkadaşlarım, bilinen bir rakam, Plânlama Teşkilâtının da rakamı. 454 000 tütün ekicisi köylü ailemiz var. Yine Plânlama Teşkilâtının ortalama tütün ekicisi köylü için verdiği aile rakamı 5 kişi. 2, 5 - 3 milyon kişi arasında bir vatandaş topluluğu. İhracatçı tüccar vatandaşlar köylüden tütünü ortalama olarak - ortalama olarak nasıl bulunmuş, değerli arkadaşım izah etti, ben sadece son rakamlar üzerinde duracağım - ortalama olarak tütünü 676 kuruştan alır, bir kilo tütünün köylüye maloluş fiyatı 620 kuruştur. Şu halde, aradaki fark, yani kilo başına köylünün kârı 56 kuruştur. 13 - 14 ay tarlada çoluk çocuk çalışan köylü vatandaşın kilo başına tütünden sağladığı kâr 56 kuruştur.

Tekel İdaresi, Tekel Bakanlığı, köylüden 93 432 000 kilo tütün almış, 1964 yılı rakamlarına göre; ihracatçı tüccar vatandaştan ise 90 394 000 kilo tütün almış. Bunu köylünün tüccara sattığı bütün tütün miktarına nisbetlersek, her ekici köylüye düşen kâr miktarı toptan 223 lira para tutuyor. Bir de ihracatçı tüccar vatandaşlarımız bakımından şu rakamlara bakalım : Tüccar, ihracatçı tüccar dediğimiz gibi köylüden 90 394 000 kilo tütün almış, ortalama kilosu 679 kuruştan almış. Her kiloya, yine değerli arkadaşımın muhtelif mercilerden yaptığı kıyaslama ve ortalamalar sonunda aldığı rakamın neticesine göre, her kiloya 328 kuruş masraf koymuş ve böylece her kilo kendisine 10 lira 4 kuruşa mal olmuş. Bunları 12 lira 60 kuruştan sattığına

göre ortalama olarak, ihracatçı tüccar vatandaşlarımızın böylece kilo başına sağladıkları kâr 256 kuruş neticesine varmış.

Şimdi dikkat buyurulacak husus şu değerli arkadaşlarım; köylünün kârı, 13 ay tarlada çoluk çocuğu ile yazda, kışta çile çekerek sağladığı kâr kilo başına 56 kuruş; ihracatçı tütün tüccarları arkadaşlarımızın, vatandaşlarımızın, belki 1 ay, belki 1,5 ay, belki 15 gün içerisinde, masa başında, yorulmadan, eksperlerin marifetiyle, telefonla yaptıkları muameleler, sonunda sağladıkları kâr kilo başına 256 kuruştur. Yine bilinen rakamlara göre bu ihracatçı tüccar vatandaşlarımızın yekûnu 90 - 100 kişi arasında. Böylece bunların yekûn kârları, yüz olarak kabul edersek eğer, 90 394 000 kilo tütün almış olduklarına göre, kilo başına 256 kuruş kâr sağladıklarına göre, cem'an 231 408 640 Türk Lirası kâr sağlamışlar. Yine nisbete vurursak, herbirinin kârı 2 314 086 lira neticesine bağlanacak.

Değerli arkadaşlarım, bu şu demektir, izninizi alarak tekrarlıyacağım : Köylü vatandaş 13 - 14 ayda tarif ettiğim şekilde çalışacak, kilo başına 56 kuruş kazanacak; tüccar vatandaş en fazla bir ayda kilo başına 256 kuruş kazanacak. Köylü vatandaşın bütün kârı diye 223 lirayı bağrına bastığını tesbit edeceğiz. Tüccar vatandaşlarımız da şu bozuk düzenden bilistifade her biri 2 314 086 lirayı rahatça ceplerine, kasalarına indirmek imkânını bulacaklardır.

Bir de değerli arkadaşımın açıkça belirtmek istemediği, ama bakanlıklararası rakamların ortaya çıkarttığı bir başka hikâye de huzurumuza böylece serilecek. Yani neticede şu olacak değerli arkadaşlarım, şu olacak; Devletle tüccar el ele verecek, bir bakıma devletle tüccar, ekici tütün köylüsünü soyar olacak. Bir bakıma, bu manâ çıkacak; budur demek istemiyorum. Bir bakıma devletin sırtından tüccar, devleti soyar olacak sevgili arkadaşlarım. İki bakanlık rakamları arasındaki şu büyük farklar ortaya serilince, bunun altından ister vergi kaçakçılığı deyin, ister devleti soyan bir zihniyetin bir imkânın, bir ortamın içinde bulunuyoruz deyin ve ne yazık ki bakanlıklarımız, özellikle Gümrük ve Tekel Bakanlığımız, Ticaret Bakanlığımız, Maliye Bakanlığımız bu düzen içerisinde bunlara bu imkânı vermenin ıstırabını, üzüntüsünü bilen müesseseler olarak memleketimize hizmet görmeye devam edeceklerdir.

Krediler mevzuu acıklı... Yine tüccar vatandaşlarımız 1964 yılında tütün alımları için 611 063 440 lira para sarfetmişler. Bunun 600 milyon lirasını Devletten kredi olarak almışlar, geriye kalan 11 063 440 lirayı da şuradan buradan, kendi paralarından tahsis etmek suretiyle bu alımlara girmişlerdir. Köylü vatandaşın bunun karşısında aldığı krediler, yine arkadaşımın bildirdiği gibi, Ziraat Bankası ve Tarım Satış Kooperatifleri kanalı ile köylüye verilen kredi miktarı 241 059 639 lira. Tüccar vatandaşların 600 milyon lirayı alışlarını dikkate alırsak ve 100 olarak kabul ettiğimiz bu rakamı, yani 100 vatandaş olarak kabul ettiğimiz bu rakama bölersek, her ihracatçı tüccar vatandaşa altı milyon lira devletten aldığı kredi payı düşüyor. Tütün ekicisi köylü vatandaşı 2,5 - 3 milyon kabul ettik, devletten aldığı kredi miktarını ifade ettim; 241 049 639 lira, bunu fert olarak, tütün ekicisi köylüye aile başı hesabı olarak, aile başına bölersek, yani 454 000 aileye bölecek olursak, tütün tüccarı, ihracatçı tüccar vatandaşın herbirinin altı milyon lira kredi hissesine mukabil, tütün ekicisi köylü ailenin herbirine 531 liracık bir para düşmektedir.

Değerli arkadaşlarım, bunun yanında parti grupu olarak devletçiliği savunuruz. Tütünde de görüyoruz ki, tüccarla Tekelin alımlarında, Tekelin alımı köylü vatandaşın daha aleyhinde. Devlet müdahaleye girdi mi bu daha lehine oluyor, köylü vatandaşın. Rakamlar bunu gösteriyor. Tekel İdaresi yine 1964 yılında 93 482 000 kilo tütün almış. Ortalama kilosunu 807 kuruştan almış. Tüccara nazaran köylü vatandaşa 131 kuruş fazla ödemiş, tüccar yerine, bütün bu tüccarın aldığı tütün miktarını da tekel almış olsaydı, köylü vatandaşın eline 131 975 240 lira daha fazla para geçecekti. Bu da şunu gösteriyor ki, Devlet müdahaleye girdiği andan itibaren, tutumunu köylünün lehine daha yararlı kıldığı andan itibaren köylü vatandaşımız daha kazançlı, daha istifadeli çıkar hale gelmektedir.

Şimdi değerli arkadaşlarım, tekrar şu hâdiseleri, şu rakamları verdikten, Sayın Ok arkadaşımızın vesikalara dayanan şu rakamlarını dinledikten sonra, acaba Sayın Başbakanımız

hâlâ «Türk köylüsü kendi alınterini hiç kimseye vermez» sözünde ısrarkâr olacak mıdır? Sadece şu konuda olsun, bunun cevabını merakla beklemekteyiz.

Değerli arkadaşlarım, acı bir hâdisedir, acı bir hakikattir, gerçektir; Türk köylüsünün tütün mevzuunda alınteri ile elde ettiği kazancının büyük kısmı maalesef başkasının cebine gitmektedir. Buna mâni olmak mecburiyetindeyiz. Buna mâni olmanın çarelerini aramak için değerli arkadaşlarımız bu tütün araştırma mevzuunu huzurunuza getirdiler. Cumhuriyet Halk Partisi Grupu olarak bu mevzu üzerinde öteden beri hassasiyetle direnmekteyiz. Bugün Cumhuriyet Halk Partisinin savunduğu fikirlerin içerisinde tipik bir mevzu olarak açıkça itiraf edelim, ifade edelim ki değerli arkadaşlarım. Her gittiğimiz yerde, sadece burada bu kürsüde değil, vatandaşın karşısında noktasına, virgülüne kadar biz bu meseleleri anlatmaktayız. Tütün ekicisi köylülere bu mevzuu fırsat bulduğumuz yerde, burada sizlere anlattığımız gibi anlatmaktayız. Bunun neticesi ne olur? Ya bunun çaresi bulunur arkadaşlarım, yahut tütün mevzuunda tütün ekicisi köylü vatandaşlar, fındık mevzuunda fındık müstahsılı köylü vatandaşlar, diğer mevzularda o işlerle ilgilenen köylü vatandaşlar ezildiklerini, kahrolduklarını ve devletten himaye görmediklerini tesbit ederlerse, meclisler ve hükümetler bunların çaresini aramak yollarını bulmazlar ise; sevgili arkadaşlarım, o zaman güçlerimiz kâfi gelmez. Demokratik düzen içerisinde şu bozuk düzeni değiştirelim kavgamızın temelinde köylü vatandaşın, çalışan vatandaşın alın terini kendi cebinde muhafaza etmek kavgası vardır. (C. H. P. sıralarından, alkışlar) Bunları bu vesile ile bu fırsattan istifade etmek suretiyle söylüyorum diye beni bir töhmet altında bırakmayın değerli arkadaşlarım. Dediğim gibi; sadece bu kürsüde değil, bunları bütün vatan sathında, gittiğimiz, gezdiğimiz, gördüğümüz vatandaşlar karşısında rahatlıkla savunuyor ve konuşuyoruz. Bunun çaresini bu meclisler bulmaya mecburdur. Tütün ekicisi köylünün, ezilen köylü vatandaşın, onu ezen şu veya bu müesseselerin veya şahısların şu düzen içerisinde adaletli bir yola intikalini sağlamak mecburiyetindeyiz.

Değerli arkadaşlarım, sözlerimi burada kesiyorum. Arz ettiğim gibi çok değerli arkadaşımız Mustafa Ok, Muammer Ertem ve diğer arkadaşlarımız uzun tetkikler sonucu donelere dayanarak, vesikalara dayanarak bir mevzuu huzurunuza getirdiler. Şu Yüce Meclis ve bu Meclisi takibeden aziz Türk köylüsü, Türk vatandaşı şu müzakerelerin sonunda kalkacak parmakların değerini bu defa hakikaten değer ölçüsüne vuracaktır. Ve o parmakların kendisinden yana mı, yoksa kendisini soyanlardan yana mı olduğunu bir kere daha tesbit edecektir. Bu mâruzatımla huzurunuzdan ayrılır ve oylarınızın ezilen, sömürülen, kahredilen Türk köylüsünden yana olmasını temenni ederim, saygılar sunarım. (Orta sıralardan alkışlar)

BAŞKAN — Söz sırası Türkiye İşçi Partisi Grupu adına Sayın Yusuf Ziya Bahadınlı'nındır.

Buyurun.

T. İ. P. GRUPU ADINA YUSUF ZİYA BAHADINLI (Yozgat) — Sayın Başkan, sayın üyeler, tütün ekicilerinin sorunları ile ilgili bir Meclis araştırması istiyen önergeyi Türkiye İşçi Partisi Meclis Grupu olarak olumlu karşılıyoruz. Gerçekten Türkiye'mizde milyonlarca köylü aileden onbinlercesini ilgilendiren bir konuda bir Meclis araştırmasının yapılmasında büyük yararlar görmekteyiz.

Onbinlerce tütün ekicisi köylü ailesi, başta topraksızlık olmak üzere, bankaların tüccara kapılarını ardına kadar açarken kendisine sımsıkı kapamasından; tefecilerin ölçü bilmez zulmünden, Devletin ilgisizliğinden, yabancı tüccarın istismarından, yerli tüccarın onunla birlikte oluşundan, eksperlerin partizanlığından, tütünleri mahveden hastalıklardan, özellikle mavi küften ve benzeri şeylerden bunalmış, ne yapacağını bilemez bir hale gelmiştir.

Tütün ekicisi bugün; randıman tesbitinin hiçbir zaman söylenmemesinden, açık ve tek bir tesbit yapılmamasından şikâyetçidir. Tütün ekicisi, tüccarın çok miktarda fire çıkardığından, sonra da ekiciye acır görünüp fire olarak gösterdiği tütünleri yok pahasına satınaldığından şikâyetçidir. Tütün ekicisi, tüccarın tütün ekiciyi kendisine bağlamak için köy köy dolaşıp beşer lira karşılığında koçan toplamasın-

dan, böylece tütün satışını önlemesinden, sonra da «tütününüzü satamadım» diyerek koçanları iade etmesinden şikâyetçidir. Tütün ekicisi, tüccarın ekiciyle birer satış mukavelesi yaparak, ekiciyi bağlamasından, ama kendi istediği zaman mukaveleyi bozabilmesinden ve tütünün satılmasını önlemesinden şikâyetçidir. Tüccarın, satınaldığı tütünün parasını çok defa yıllar sonra dahi vermediğinden şikâyetçidir.

Sayın milletvekilleri, tütün bölgelerinde emeğin değeri sıfırdır. 1966 yılında Türkiye'de, özellikle Ege, Karadeniz, Marmara bölgelerinde üretilen tütünden, Tekel ve tüccar tarafından 157 233 ton tütün satınalınmıştır. Bu miktarı 400 000 civarında köylü ailesi elde etmiştir. Yapılan hesaplara göre bir kilo tütün ortalama sekiz liraya malolmaktadır. Böylece tütün ekicisi, tütünü tüccara sattığı takdirde, yedi kuruş zarar etmekte, Tekele verdiği zaman ise ancak 22 kuruş kâr edebilmektedir. Tüccara sattığında, değil emeğinin karşılığını, masrafını dahi kurtaramamaktadır. Tekele sattığında ise bir aile, ürettiği tütünün karşılığı olarak yılda 100 lira civarında bir para kazanabilmektedir. İki alıcının ortalama alış fiyatı 8 liradır. 1 Kg. tütün ise ortalama 8 liraya mal olmaktadır, böylece emeğinin değeri sıfıra düşmektedir.

Tütün ekicilerinin büyük çoğunluğu topraksız köylüdür. Genellikle tütün ekicinin hiç toprağı yoktur. Toprak ağalarından kira ile tutarlar. Bu hal tütün maliyetini çok fazla artırır. Büyük toprak sahipleri bu yüzden toprağını kiraya vermeyi tercih ederler. Tütün ekiciyi, içinde bulunduğu sıkıntıdan kurtarmak için onu önce toprak sahibi yapmak gerekmektedir. Toprak, toprağı sürenin olmadıkça, tarımın her kolunda büyük aksaklıklar sürüp gidecektir.

Fiyat tesbiti âdil değildir. Fiyat tesbitinde büyük adaletsizlikler yapılmakta, ilkel ölçüler kullanılmaktadır. Örneğin, Urla'nın bir köyünde, tütün, 85 randımanda 13 liraya değerlendirilirken, toprağı bu köyle karışık olan Seferihisarın bir köyünde aynı randımanlı tütün Tekelce 10,75 liraya alınmaktadır. Kazalara göre değerlendirme yapmak ilkel bir usuldür. Fiyat tesbitinde bâzı eksperler taraf tutmakta, bir kısım tütün ekicilerinin aleyhine karar verebilmekte, değerlendirmeyi daha da âdil olmıyan biçimlere sokulmaktadır.

Fiyat tesbitinde taban fiyatın tesbiti esastır. Tekel her yıl bölgelerin özelliğine göre birer baş fiyat tesbit etmektedir. Ama tesbit edilen bu baş fiyattan tütün satıldığı hemen hemen hiç görülmemiştir. Bu bakımdan baş fiyattan çok taban fiyatın tesbiti tütün ekicisi açısından şarttır. Böylece tütün ekici zarar etmekten kurtarılmış olacaktır. Ortalama 800 kuruşa malolan bir kilogram tütün 2 liraya satılırsa tütün ekicinin durumu kendiliğinden ortaya çıkar Devletin tütünün maliyetini hesabettikten sonra % 1 miktar ilâve ederek taban fiyatını tesbit etmesi mümkündür ve gereklidir de.

Tütün ekiciyi aracı tüccar ile yabancı tüccar kurtarmalıdır.

1966 yılında tüccar, tütün ekiciden 77 765 Kg. tütün satınalmış, tütün ekiciye 617 023 000 lira vermiştir. Tütünün bir kilosunu ortalama 793 kuruşa almış olmaktadır.

Tekel İdaresi ise 79 468 000 Kg. tütün satınalınmış, 653 563 000 lira vermiştir. Tütünün 1 kilosunu ortalama 822 kuruşa almış olmakta, böylece tüccara nazaran kilo başına 29 kuruş fazla para ödemektedir. Tüccar, Devlete kıyasla tütünün kilosunu 29 kuruş eksiğiyle almaktadır.

Yerli tüccar, yabancı firmaların birer komüsyoncusu durumundadır. Yabancı firmaların tesbit ettiği, empoze ettiği fiyatlara uymak zorundadır.

Bu duruma göre Türk tütünlerinin fiyatını yerli tüccar değil, Tekel değil, yabancı tüccar, genellikle Amerikalı tüccarlar tesbit etmektedir.

Türk tütününün değerinin artması, ekicinin eline hiç değilse emeğinin karşılığının geçmesi, önce aracı tüccarın aradan çekilmesi ve Devletin dış ticareti yüzde yüz Türk halkının lehine işlemesini sağlamasiyle mümkündür.

Kredi azlığı ekiciyi tefeciye ve tüccara kul etmektedir :

Tütün ekici Devlet tarafından bankalar yoluyla desteklenmediğinden elindeki tütünü daha topraktayken tüccara yok pahasına satmakta, ya da çok yerde yüzde yüz faizle tefeciden borç para almak zorunda kalmaktadır ve böylece onbinlerce köylü ailesi, tüccarın ve tefecinin milyonlar kazanmasına ister istemez vasıta olmaktadır.

1966 yılında tüccar, 77 765 Kg. tütün satınalmıştır. Bu tütünü yabancı tüccara Kg. başına asgari 2 liraya kârla devretmiştir. Önerge sahibi arkadaşlarımız bu miktarın 1964 yılında 231 milyon lira olduğunu söylediler. Türkiye'de yabancı firmalarla tütün ekicileri arasında aracılık eden bellibaşlı tüccarın sayısı 120 dir. Ve beher tüccar 2 - 3 ay içinde en azından 1,5 milyon lira civarında para kazanmıştır.

Sayın üyeler, bütün bu saydıklarımızın gün ışığına çıkarılması ve milyonun üstünde köylünün yaşamasını doğrudan doğruya ilgilendiren tütün konusunda birtakım gerçeklere varmak için bir Meclis araştırmasının zorunluğuna inanmaktayız. Bu bakımdan Türkiye İşçi Partisi Meclis Grupumuz Meclis araştırması önergesine olumlu oy verecektir.

Saygılarımla. (T. İ. P. sıralarından alkışlar)

BAŞKAN — Söz sırası M. P. Grupu adına Sayın Hilmi İşgüzar'dadır. Yok.

A. P. Grupu adına Sayın Süleyman Çağlar, buyurunuz.

A. P. GRUPU ADINA SÜLEYMAN ÇAĞLAR (Manisa) — Muhterem Başkan, değerli arkadaşlarım, Manisa Milletvekili Sayın Mustafa Ok ve dört arkadaşının, Türkiye'deki cari tütün satışlariyle alâkalı bir Meclis araştırması açılmasına mütedair vermiş olduğu önerge üzerinde A. P. nin görüşlerini arz etmek üzere huzurlarınızda bulunuyorum.

Değerli arkadaşalrım, Sayın Mustafa Ok takririyle alâkalı konu üzerinde çok iyi çalışmış hakikatlara uygun bulunan bâzı vesikalarla huzurlarınıza çıkarak bize tütün müstahsılının hâzin bir tablosunu çizmiş bulunmaktadır. Muhterem arkadaşlarım; bu hâzin tablo üzerinde mevcut çizgilerin bâzı taraflarını daha sertleştirip, bâzı yerlerini hafifletmek suretiyle bir rötüşte bulunmak istiyorum. Değerli arkadaşlarım, hafifletmek istiyorum; Sayın Mustafa Ok arkadaşımız 825 kuruş, aklımda kaldığına göre, bir maliyet çıkardı. Ben biraz daha ileri giderek 845 kuruş çıkarmış bulunuyorum.

Kıymetli arkadaşlarım, tütün müstahsılını iki ayrı kategoride mütalâa etmeye mecburuz. Bir, fiilen aile ziraati yapanlar, bir de, cebine parasını koyup bir köye giderek tütün ziraati yapmak istiyen şahsı alarak, iki cepheden mütalâa etmeye mecburuz. Kaldı ki, aile ziraatındaki maliyette hiçbir zaman diğer bir bakkal dükkânı, gibi kâr etti, zarar etti unsuru bahis konusu değildir. Şimdi, cebine parayı koyup da köye ziraat yapmak üzere giren ve köy kahvesinde oturarak bütün hizmetini diğer amaleye vermek suretiyle görülüren bir tütün müstahsılının maliyeti 845 kuruştur, muhterem arkadaşlarım. 845 kuruşluk maliyet Türkiye'de her sene zarar eder ve Sayın Mustafa Ok'un bu istikâmetteki doneleri doğrudur, haklıdır. Bunu bir bir tadadedelim.

Tarla icarı : 150 lira koymuştur, 150 lira. Aile ziraatı yapanın kendinin bir tarlası vardır, bunu koymamak lâzım. Üç kat çift mütalâa etmiştir, 65 lira. Ee.. kendisi fiilen çalışacak, sürecektir, 65 lirayı da koymamak gerekir. Fide masrafı 10 lira yalnız 10. 60 liradır, diğer zat, cebine parasını koyup giden zat 60 lira verecektir fakat aile ziraati yapan ancak 10 lira fide masrafı verecektir. Dikim masrafı, kendisi fiilen dikecektir, çünkü sekiz on dönüm tarlayı dört beş kişilik, rakamı az olarak aldığımız takdirde, fidesini de kendisi dikecektir. 140 liradır, onu da koymamak gerekir. Çapa masrafı, 75 lira. Kendisi yapacaktır, onu da koymamak gereklir. Netice itibariyle cebine parasını koyup amele çalıştırmak suretiyle ziraat eden bir tütün müstahsılı, tütününü 845 lira dönümünde sarf edecek, diğer aile ziraati yapan da 165 lira para sarf edecektir. Bu suretle yine Mustafa Ok'un verdiği rakamdan alacak olursa 676 kuruş ortalama fiyat. 10 dekar ziraat yapan bir çiftçi senede bütün masrafları çıktıktan sonra 5 110 lira para kazanmaktadır yani, eline 5 110 lira para geçer. 10 dekar ve 100 yani dekarında 100 kilo alındığı takdirde 10 dekarda 1 000 kilo eder. 1 000 kiloyu çarptığımız zaman ve masrafını, 1 600 lirayı da düştükten sonra 5 110 lira bir çiftçi ailesinin eline para geçmektedir.

Şimdi Sayın Mustafa Ok dedi ki; 50 küsur milyon lira çiftçinin eline para geçmektedir. Muhterem arkadaşlar yalnız benim bir kazam var, Akhisar kazamız. Akhisar kazasına üç sene birbiri üzerine giren para 130 milyonun üstündedir. Bunu ben, biraz evvel verdiğim rakamlara dayanarak söylüyorum muhterem arkadaşlar.

Şimdi, 5 110 lira bir çiftçi ailesini geçindirir, geçindirmez, o ayrı konu. Yalnız rakamlar üzernde rötuş yapacağım dedim; Sayın Mustafa Ok arkadaşım doğrudan doğruya aile ziraati değil amele çalıştırmak suretiyle ziraat yapan arkadaşalrımızın maliyetini almış olduğu için neticeye varamıyoruz. Halbuki aile ziraati yapan vatandaşlarımızın eline biran evvelki verdiğimiz rakamlar geçmektedir.

Muhterem arkadaşlar, bâzı çizgilerini sertleştireceğiz dedik tablonun. Yine Mustafa Ok arkadaşım bâzı yerlerine dokundu. Bizde iki türlü alıcı vardır : Biri tütün sezonunu bekliyen kaptı - kaçtı yani bir foryayı vurayım diyerek bekliyen mutavassıt tüccar, ki namuslu olanlarını tenzih ederim, bir de yerleşmiş, kökleşmiş firmalar vardır

Şimdi, sırtına bir meşin ceket giyen, ayağına bir çizme geçirdi mi parasını da beşer liralık olarak bozdurur, Mustafa Bey arkadaşım onu ifade ettiler, o beşer liralıkları cebine kor, meşin ceket, çizme ayakta tütün eksperiyim, tütün alıcısıyım diye, tütün tüccarıyım diye köye gider. Şimdi, ciddi firmalar 8 liralık tütüne 8 lira olarak verir fakat acaba ben buna 825 kuruş veya 850 kuruş verir de ilerde tütün fiyatları yükselir de 9 liraya satarsam kilosunda 50 kuruş para kazanırım diye bir macaranın peşindedirler ve tutar ciddî firmaların verdiği 8 liralık tütünü 825, 850 kuruşa diye alır. Alım nasıldır? Yine arkadaşımın ifade ettiği gibi, tütün koçanları vardır. Tütün koçanını alır 5 lira para verir mukabilinde. Artık o tütün o macaracı adamın malı olmuştur muhterem arkadaşlar. Ee.. bâzı arkadaşlarımız diyorlar ki, efendim mahkemesi yok mu, hakem heyeti yok mu? Hepsi de var, ama işlemiyor muhterem arkadaşlarım, işlemiyor ve çeşitli makbuzlar buradan okudu, şu yaptı bu yaptı, işte müstahsıl vatandaşlarımızın bu kabil macaracı insanlara kendisini kaptıran arkadaşlarımızın makbuzlarıdır.

Ciddî firmalara mahsulünü satmış olan vatandaşlarımız zamanında paralarını almaktadırlar. Ve yine değerli arkadaşlarım dünyanın hiçbir yerinde 5 lira mukabilinde binlerce liralık mal angaje edilecek şekilde bir pazarlık görülmüş şey değildir. Ama bu nasıl oluyor muhterem arkadaşlarım? 3737 numaralı Kanuna göre oluyor. 3737 numaralı Kanun Türkiye'de tütün satışlarını yürüten bir kanundur. Bu kanunun boşluklarından istifade ederek bâzı macaracı ve ve maksatlı insanlar tütün müstahsılı vatandaşlarımızı, hakikaten ifade edildiği şekilde, sömürmektedir.

Muhterem arkadaşlar, ihracatçı tüccara 600 milyon lira kredi açılması husus bahis konusu olmaktadır. Her yıl tütün rekoltesi tesbit edilir ve o yılın tütün rekoltesi seviyesinde muhtelif bankalar Merkez Bankası nezdinde tütün reeskontu alırlar, reeskont yaptırırlar, para alırlar. Her banka bunu kendi bankasının bünyesinde, Merkez Bankasındaki kredi durumuna göre tütün kredisi alırlar ve bu krediyi Merkez Bankasında yapılacak olan bu reeskont o yılın tütün rekoltesine bağlıdır. Geçen sene 600 000 000 dur. Önümüzdeki sene 700 000 000 olur, 400 000 000 olur, 500 000 000 olur, değişir rekolteye göre.

Değerli arkadaşlarım; Türkiye'deki tütün rekoltesi 1 500 000 000 liralık malî portesi olan bir mevzudur 1 500 000 000 liralık malî portesi bulunan bir mahsulün müstahsıl elinden alınarak ihracedilinceye kadar görülecek muameleler hesaba katılırsa, bu elbette ki bir krediye dayanmaktadır. Bunun da sebebi, Türkiye'de sermaye terakümü yoktur. Eğer Türkiye'de de bugüne kadar bir sermaye terakümü olmadı ise, halen de kredi açmak lüzumu duyuluyorsa bunu, takrir sahibinin partisinin eski iktidarın da aramak lâzımgelir ve bundan sonra da muhterem arkadaşlarım, bundan sonra devam edecektir. Ne zamana kadar? Türkiye'de sermaye teraküm edinceye kadar bu krediler açılacaktır ve açılmaya devam edecektir. Bunun başka şekli yoktur.

Salâhattin Sanver Firmasından bahsetti. Cevabını vermek gerçi bana düşmez, fakat aynı vilâyetin mebusları olarak, aynı ıstırabı yaşadık. Bu firma maalesef arkadaşlar iflâs etmiş durumdadır. İş Bankasından, Ziraat Bankasından ve Vakıflar Bankasından depolama muamelesi yaparak kredi almıştır, fakat tam krediyi işliyeceği sırada oğlunun vefatı ve ondan sonra da kredilerin birden bire kesilmesiyle adam iflâs etmiştir ve maatteessüf, üzülerek ifade edeyim, Manisa'da tütün müstahsılı olarak birçok vatandaşlarımızın 970 000 lira alacağı vardır bu firmadan. yine teminatsız olarak almış elinden beş lirayı vermiş, koçanını almış, tütününü götürmüş depoya koymuş; depolama muamelesini

yaptırıp parayı almış; paranın bir miktarını almış, bir miktarını alamadan bankalar farkına varmış; krediyi kesince iş tamamen ortaya çıkmış bulunmaktadır. Bunun düzeltilmesi için, müstahsılın 970 000 lirayı alabilmesi için Hükümet bir hayli gayret sarfetti. Ümidederim ki, Ticaret Vekili bu istikamette sizleri tenvir edecektir. Bu, hepimizin üzüntü konusudur. Daha bunun gibi yıllar yılı olagelmiş hâdiseler de mevcuttur.

Şimdi muhterem arkadaşlarım; Sayın Kâmran Evliyaoğlu konuşurken bir düzen değişikliğinden bahsetti. Eğer o düzen değişikliği gibi bir tâbiri kullanmamış olsaydı bu konuya katiyen girmiyecektim.

Değerli arkadaşlarım; 1938 senesinde bu memlekette en katı bir devletçiliğin tatbik edildiği bir sırada 3437 sayılı Kanun çıkmış bulunmaktadır ve o sırada da hepinizin bildiği gibi sayın takrir sahibinin ve Sayın Kâmran Evliyaoğlu'nun partisi iktidarda idi.

Değerli arkadaşlarım; bu memlekette acı hâtıralar, bilhassa tütün müstahsılı ile alâkalı olarak herkesin kafasında mevcudolan bir konu vardır, acı hâtıraları vardır; o da şu: Tütün mahsulü satılmayıp köy meydanlarında, yalnt parasiyle vatandaşlardan alınıp üzerine dökülmüş, sicim parası ayrıca alınmış, şakır şakır yakılmıştır arkadaşlarım. (A. P. sıralarından «bravo» sesleri)

Şimdi bu konulara girmemek lâzımgelirdi. Eğer düzen meselesi ise, katı bir devletçiliğin getirdiği 3737 sayılı Kanun bu düzeni getirmiş. Bugün dönmüşsünüz muhterem arkadaşlar, onun daha ilerisine gitmişsiniz. Ondan sonra irgat mı yapacaksınız, yani çiftçiyi? Bunu anlıyamadım; nesini düzelteceksiniz? Mevcut düzen içerisinde pekâlâ düzelebilir, beyefendiler. Nitekim, A. P. iktidarı 3737 numaralı Kanunun tatbikattaki aksaklıklarını müşahede etmiş ve baştan aşağı değiştiren, bütün maddelerini baştan aşağı değiştiren bir kanun tasarısını da geçen yıl Meclise sevk etmiş ve bir karma komisyon teşekkül etmişti. Tahmin ediyorum tasarının 56 ncı maddesine kadar konuşulmuştu. Allah izin verirse ve bütün grupların müşterek gayretiyle bu kanunu çıkardığımız takdirde mevcut düzen içerisinde, demokratik nizam içerisinde, biraz evvel çeşitli hatiplerin dile getirdiği tütün müstahsılının çekmekte bulunduğu ıstırabı tamamen yok edecek mahiyette bir kanunu meriyete koymuş bulunacağız.

Kaldı ki, yeni bir sistem daha getiriyoruz; Borsa sistemi. Tütün tarım satış kooperatifleri ve bölge birlikleri ismi altında bir tasarı da gündemimizdedir, muhterem arkadaşlarım. Bu, kanunlaştığı takdirde artık cebine beş lira koyup, sokağa çıkıp, köye gidip müstahsılın elindeki binlerce liralık malını almak imkânı bulunmıyacak. Ne olacak? Kurulacak olan bu müessesenin bünyesinde borsa olacak. Bildiğiniz borsanın cari muameleleri nasılsa, teminatlı şu, bu girecek ve oradan tütünü alabilecek. Yani müzayede yolu ile tütün satışları yapılacaktır. Bu suretle arkadaşın sıralamış bulunduğu, tütün müstahsılının çekmekte olduğu ıstırabın, bu iki tasarı kanunlaştığı takdirde ortadan kalkacağı kanaati içerisinde bulunduğumuz içindir ki, A. P. olarak Sayın Mustafa Ok'un Meclis araştırmasına mütedair olan önergesine iltifat edilmemesi istikametinde reylerinizi kullanmanızı istirham eder, hepinizi hürmetle selâmlarım. (A. P. sıralarından, alkışlar)

BAŞKAN — Sayın Turan Şahin söz sırası sizdedir.

Güven Partisi Grupu adına buyurun.

GÜVEN PARTİSİ GRUPU ADINA TURAN ŞAHİN (Muğla) — Sayın Başkan, pek muhterem milletvekili arkadaşlarım, Manisa Milletvekili Sayın Mustafa Ok ve arkadaşları tarafından Anayasa'nın 88 nci maddesi gereğince bir Meclis araştırması maksadı için verilmiş olan önerge hakkında grupumuzun görüşlerini arz etmek üzere huzurunuzda bulunmaktayım.

Muhterem arkadaşlarım; bu Meclis Kürsüsüne getirilmiş birçok meseleler içerisinde öyleleri vardır ki, bunlar memleketin iktidarında bulunan partilerle muhalefetinde bulunanların karşılıklı birbirlerini şu veya bu ölçüde itham etmelerine sebebolacak konular değildir. Bunlar millî birtakım temel meselelere hep beraber bakma imkânını araştırabilecek konulardır. Bunlardan biri bugün üzerinde konuştuğumuz Türkiye'nin tütün politikasıdır.

Genel olarak, kalkınan Türkiye'de, ihracatının % 30 gibi büyükçe bir kısmını kapsıyan bir çalışma alanında birtakım tedbirlerin alınması, bu tedbirleri memleketin âli menfaatleri istikametinde geliştirme arzusu beyan edilmiş ise,

bunun his plânından öteye, akılla, teknikle üzerine eğilmek ve Meclis olarak memleketimizin bir temel problemine hal tarzı aramak müşterek görevimiz olmak iktiza eder. Biz, evvelâ meseleye bu açıdan bakmaktayız.

Önerge 450 000 civarında bir müstahsıl zümresini alâkadar eden bir sahada araştırma istemektedir. Önerge muhtevasına göre araştırılacak konu şu ölçüde vaz'edilmiş. Ekici ile ihracaatcı arasında elde edilen gelirin sosyal adalet anlayışı içerisinde bir dağılıma tabi olmadığı ve emeğinin karşılığında, alın terinin karşılığında ekicinin eline bir değerin geçmediği iddiasiyle önerge verilmiş. O halde önerge evvelâ, tütün politikasında yalnızca bizatihi önerge bünyesinden çıkan netice olarak bir açıdan meseleyi kıymetlendirmiş; gelir dağılımının ekici ile ihracaatçı arasındaki sosyal adalete uymıyan ölçülerinin ifadelerini tesbit için vesikaya, rakama intikal etmiş. Önerge sahiplerinin 1964 ve 1965 rakamlarını kıymetlendiren önergeleri ve konuşmaları ve netice olarak ortaya koymak istedikleri şeyler, Türk tarımının özellikle bu kesiminde sosyal adalet ölçüsü içerisinde gelirin dağılmadığı ve böyle bir araştırma yapılırsa, bunun tedbirlerinin ne olacağının bulunabilmesine yarayışlı birtakım noktaları ortaya getirir anlayışiyle burada ifade edilmiştir.

Muhterem arkadaşlarım, Türkiye, ekonomisini tarıma bağlamıştır ve daha çok uzun seneler tarıma bağlı bir ekonominin sahibi olarak gelişmeye ve kalkınmaya çalışacaktır. O halde tarımsal bünye içerisinde bu büyük kesimin problemlerini eleştirmek, ona ait hal tarzlarını bulmak, Türkiye kalkınmasında gayet iyi vasıtaları temin etmek şeklinde de tecelli edebilir Türkiye'de iktidarda bulunan, idare etme yolunda bulunan her siyasi teşekkül, Türkiye'nin bu kalkınmasında tarıma bağlı olmanın gerçekliği karşısında burada alınteri dökenler ile burada emek ve sermayelerini katanların sosyal adalet ölçüsü içerisinde gelirden pay almalarını teminle mükelleftirler. Türk tütüncülüğünün, özellikle tütün tarımında çalışanların bu ölçüler içerisinde gelir dağılımından istifade etmeleri hâdisesi, bizatihi Türk tütüncülüğünün geleceği ile alâkalıdır.

Bir kütle tasavvur edin ki, kendisinin fert olarak, aile olarak ve toplum olarak gelişmesini sağlamıyan bir çalışma sahası içerisinde gayret sarf edecektir. Onun gelişmesi mümkün değildir. Dolayısiyle tütüncülüğün gelişmesi, değer kazandırıcı unsur olması mümkün değildir. O halde bunun karşılığında dıştan döviz bekliyen Hükümetlerin, bunun karşılığında memleket kalkınmasına katkı için imkân arayan insanların istifade etmesi de mümkün değildir. O halde iki başlı bir anlayışla yine mevzua bakmak iktiza eder. Bizatihi ıstırabını herkesin dile getirmek gayretinde bulunduğu müstahsılın refahını sağlayıcı alınterinin karşılığında kendisine imkân verilmesini arzu edici çaba, öbür taraftan bizzat Türk tütüncülüğünün geleceğinin teminat altına alınması hâdisesi. İşte bu anlayış içerisinde bir araştırmaya doğru gidilebilirse, birtakım gerçekler dolayısiyle ortaya konulabilirse, bu araştırma müspet bir neticeye doğru ulaşmış olur. Ancak biz, bu araştırma mevzuunu bir muayyen anlayışa bağlı olarak da değerlendirmiyoruz. Yani Türk tütüncülüğünün sömüren bir tüccar sınıfı, bir ihracatçı sınıfı vardır ve Türkiye'de sömürülen bir köylü, bir tütün ekicisi sınıfı vardır. Hayır. Böyle muayyen bir açıdan meseleyi değerlendirmiyoruz. Yalın kat bir fikrin böylece sahibi değiliz. Çünkü tarımsal ürünlerimizin, özellikle üzerinde konuştuğumuz tütün mahsulümüzün pazarlanması, değerlenmesi konusunda tüccarı da ihracatçısı da, nihayet devlet olarak da Tekel İdaresi ile çalışan müesseselerimiz vardır. Bu müesseseler arası münasebeti tanzim etmek ve burada hizmet edenlerin tüccar olarak da, ihracatçı olarak da, Devlet olarak da pazarlamada görev almış olanların emekleri, sermayeleri karşılığında haklı oldukları noktada, makûl ölçüler içerisinde, sosyal adalete uygun, gelirden pay almaları hâdisesini tanzim edecek olan müessese, idarede bulunanların özellikle bu sektörde, bu sahada politik uygulamalarıdır.

O halde tüccar, ihracatçı veya ekici sınıf veya zümreler olarak bunların varlıklarından doğan düzen bizatihi arkadaşlarımızın araştırma önergelerinde ve konuşmalarında iddia ettikleri büyük gelir farklılıklarının sebebi değildir. İcrada bulunanların, Hükümet edenlerin poli-

tika uygulamalarının neticesidir. O halde düzen değiştirmelidir anlayışının ötesinde meselenin gerçeğine indiğimiz zaman bizim anlayış tarzım, ifade ettiğim bu cümle içerisinde olacaktır. Bu bakımdan köylü ve çiftçimizin yetiştirdiği bütün mahsullerin değer fiyatla satılabilmesi ve elde olunan gelirin müstahsıla alın terinin karşılığında intikal ettirilmesi yolunda gösterilecek her türlü gayretin yanındayız.

Türk tütüncülüğünde yalnızca ihracatçı ile ekici arasında gelir dağılımı problemi diye bir problem yoktur arkadaşlar. Türkiye tütüncülüğü, tarımın temel birtakım meselelerinde mevcut aksaklıklar gibi Türk tütüncülüğünün mevcut aksaklıkları ile beraber birtakım başka problemlere sahiptir. İstikrarlı fiyat politikası takibetmek Türk tütüncülüğünün temel meselelerinden birisidir. Bugün Türkiye'de bütün Ege mıntıkasında, Karadeniz sahillerinde tütün ekilen her yerde ekicisi için de, satıcısı için de tütün bir kumar, gibidir. Kaça satacağını bilmemektedir, kaça alacağını bilmemektedir. Dünyanın hiçbir yerinde tütüncülük bu anlayış içerisinde, yarınının ne olacağı bilinmiyen bir politika ile yürütülmemektedir. O halde, Türk tütüncülüğünün başka unsurlarını da bu mesele içine katkı yapmak isterim.

Azami verimin elde edilmesinde büyük unsurlardan birisi kredi unsurudur, kredi politikasıdır. Satıcıya yönelen kredinin ve müstahsıla yönelen kredinin imkân ve şartlarının ne olacağı mevzuu Türk tarımında olduğu gibi Türk tütününde ve tütüncülüğünde ortaya konması iktiza eden meselelerden birisidir. Eğer arkadaşlarımız önergesinde, - önergeyi tetkik ettim ben - daha ziyade ekici ile ihracatçı arasında gelir dağılımındaki adaletsizlik ağırlık noktasını teşkil etmiş; yalnız Sayın Ok'un ifadeleri içerisinde kredi meselesine ve diğer unsurlara bir değinme müşahede ettim, bunlar araştırmanın fiilî merkezlerinde olsa idi, bu araştırma önergesi ile beraber Türk tütüncülüğü için bir millî politika tesbit etmenin anahtarları rahatlıkla bulunabilirdi ve bir araştırma açıldığı ve reyleriniz bu istikamette tecelli ettiği takdirde, araştırmayı bu anlamda kabul edersek. Türkiye'nin bir millî tütün politikasına ihtiyacı olduğu için de rahatlıkla Türk tütüncülüğünü ileri götürücü hal tarzları bulmak imkânı olabilir.

Muhterem arkadaşlarım; elbetteki arkadaşlarımızın önergelerinde ve ifadelerinde kaydedilen rakamların kıymetlendirilmesinde, kullanılmasında ve neticelerinde münakaşa olabilir. Bunların münakaşalarına gitmeye ihtiyaç yoktur. Ancak Türkiye'de, bu rakamlarla ortaya çıkan bir tablo vardır. Koçanın 5 liraya alınmasında, yarıcılık veya kiracılık şeklindeki toprak işlemesinde örf ve an'anelerin, özellikle tütüncülük tatbikatında tütüncülüğün modern anlayış içerisinde geliştirilmesinde, bir aile ziraatı olması lâzımgeldiği halde bugünkü şartlar içerisinde değişik çalışma şartlarına sahibolusundan dolayı bu rakamların şu veya bu istikamette kıymetlendirilmesi mümkündür. Ama bu tablo, bu Meclis eli ile bir araştırmaya doğru girilmesi iktiza ettiğini asgari bir anlayış halinde bize vermek zorundadır. İkibuçuk milyona yakın Türk köylüsü, ben özellikle bu mevzuun Aralık ayının başlangıcında konuşulmasından da ayrıca memnun olduğumu ifade edeyim, Ege mıntıkasında şu anda 14 aylık emeğinin karşılığını balyalamış insanlar yine tütün mevzuunda kaderini beklemektedirler ve kendilerine ait bir meselenin konuşulmuş olmasının dahi huzuruna sahibolacaklardır. İki buçuk milyon insan bu sektörde çalışıyor ve bu sahada çalışan insanların kaderlerinin yalnız kendileri için değil, Türk ekonomisi bakımından iyiye götürülmesinde müşterek bir anlayışa varılmış olmasının huzuru bu araştırmanın kabul edilmesiyle beraber Türk kamu oyunda yer alacaktır. Sayın iktidarın aynı zamanda bu araştırma mevzuunu bir fırsat telâkki etmesi gerekir kanaatindeyim. Çünkü, politikanın istismarına geniş ölçüde uğramış olan sahalardan biri Türk tütüncülüğüdür. Fiyat istikrarsızlığı politik istismardan doğmaktadır. Ekilmemesi lâzımgelen sahalarda Türk tütününü ektirerek kalitesiz hale getirme politik istismardan doğmaktadır. Firmaların, alıcıların destekleme mübayaaları karşısındaki hüviyetleri politik istismara göre yer almaktadır. Bunun da ıstırabını alıcısı ile satıcısı ile Türk tütüncüsü çekmektedir. Meseleyi Meclis olarak ele alıp hal tarzına bağlıyabilen iktidarlar politikanın baskısından da kurtarılmış iktidarlar olacaktır. Bir taraftan teknik servisleri, daha ekimin başlangıcında fidelikten tarlaya intikal etmeden evvel taban sahada ekim yapmıyacaksınız, sulu tütüne gitmiyeceksiniz.

ilânlarını yapıştırır, kütleler o hale gelmiş ve o inanca bağlanmışlardır ki elde olunan tütün mutlaka satınalınır. Türk tütününün dünya tütünü içerisinde yeri muayyendir. Dünyada nüfus artışına paralel olarak Türk tütününün artma nisbeti muayyendir. Türk tütünü gibi hassalara sahip tütün yetiştiren memleketler belirlidir. O halde Türkiye'de, tütüncülüğe millî bir politika olarak istikamet vermenin yolu gerçeklerden, teknikten ve ilimden kuvvet alarak gitme yoludur. Politik tâvizlerin dışına çıkabilmenin şartı da böyle bir Meclis araştırması ile bütün partilerin iştirak ettiği, meselelerin içerisine girdiği ve gerçekleri gördüğü bir araştırma sonunda bulunabilirse o zaman bugünün iktidarı da, yarının iktidarı da Türkiye tütüncülüğü üzerinde politik istismar yapmamak, yapamamak gibi bir durumla karşı karşıya kalacaktır. Bunun faydası toplumumuza ve ekonomimize olacaktır arkadaşlarım.

Muhterem arkadaşlarım bu araştırma mevzuunun ehemmiyetini bir noktada daha yine belirtmek isterim. Meclislerimizde tütün tarım kanun tasarısı Sayın Çağlar'ın ifade ettiği gibi, ayrıca tütün kooperatifleri ve birliklerine ait kanun tasarısı gibi tasarılar vardır. Bunlara ait çalışmalar çok eskiden yapılmış, Meclise sevk edilmiş, o günden bugüne üzerinde durulamamıştır. Tütün bölgesinden olan her milletvekili bilir ki, senelerce kesilmiş olan yüzde beşlerin hesabını soran tütüncü her adım başındadır. Alıcı karşısında tütüncünün, müstahsılın dayanağı olacak kooperatiflerin geliştirilmesi kanun tasarısı bu Mecliste iken böyle bir araştırma ile gerçeklerin içerisine giren bir Meclis o kanun tasarılarını en iyi şekilde çıkarma gücüne de sahiptir. O halde bu araştırma mevzuu bizim anlayışımız içerisinde Meclisin çalışmasında kanun tasarılarının iyiye götürülerek en iyi şekilde çıkarılmasında faydası olacak bir araştırma şeklidir.

BAŞKAN — Sayın Turan Şahin, konuşmanız daha uzun sürecek mi?

GÜVEN PARTİSİ GRUPU ADINA TURAN ŞAHİN (Devamla) — Yok, bağlıyacağım Sayın Başkan ve böylece burada bitirmeye gayret edeceğim.

Muhterem arkadaşlarım, Güven Patisi olarak biz bu araştırmanın açılmasına taraftarız ve müspet şekilde oy vereceğiz. Ancak vuzuhla tekrar ifade etmek isteriz ki, Türkiye tütüncülüğünün gelişiminde bakış açımız tek yönlü, dar, bir istikametten değildir. Bu açı, düzen değiştirmek, sözü ile ifadelendirilemez. Bu açı Türkiye'de tarlada çalışan ile satışında, pazarlamasında hizmet edenin bu hizmetlerinin karşılığını sosyal adalete göre ve haklı olduğu noktada istismarın ötesinde alınmasını temin için karşılıklı münasebetlerini tanzim eden siyasi uygulamaların iyiye götürülmesi istikametindedir. Araştırmayı bu anlayışla tasvibediyoruz ve bu anlayışla araştırmaya taraftar olduğumuzu ifade ediyoruz.

Saygılar sunarım arkadaşlarım. (Alkışlar)

BAŞKAN — Muhterem milletvekilleri; vakit bir hayli ilerlemiştir. Bu sebeple müzakerelere bıraktığımız yerden devam etmek ve 11 Aralık 1967 Pazartesi günü saat 15 te toplanılmak üzere birleşimi kapatıyorum.

Kapanma Saati : 19,00

Millet Meclisi

GÜNDEMİ

14 NCÜ BİRLEŞİM

8 . 12 . 1967 Cuma

Saat : 15.00

I

A - BAŞKANLIK DİVANININ GENEL KURULA SUNUŞLARI

1. — Manisa Milletvekili Mustafa Ok ve 4 arkadaşının, tütünden elde edilen gelirin tütün ekicileri ile ihracatçılarına verilen kredi ve bunların sağladıkları kâra karşı ödedikleri vergi miktarı konularında bilgi edinilmek üzere Anayasanın 88 nci maddesi gereğince bir Meclis araştırması açılmasına dair önergesi. (10/17)

2. — Aydın Milletvekili Reşat Özarda'nın, Yabancı Sermayeyi Teşvik Komitesinde millî menfaatler aleyhine kararlar alındığı ve yolsuzluklar yapıldığı iddiasiyle bu konuda Anayasanın 88 nci maddesi uyarınca bir Meclis araştırması yapılmasına dair önergesi (10/18)

3. — Ankara Milletvekili Hüseyin Balan'ın, Elbistan olayları hakkında Anayasanın 88 nci maddesi gereğince bir Meclis Araştırması açılmasına dair önergesi (10/19)

4. — Aydın Milletvekili Reşat Özarda'nın, meyve ve sebze yetiştiricilerin elinden çok ucuza satınalınan ürünlerin halka ne suretle çok pahalıya satıldığı konusunu incelemek ve bu hususta alınacak tedbirleri tesbit etmek üzere Anayasanın 88 nci maddesi gereğince bir Meclis araştırması yapılmasına dair önergesi (10/20)

5. — İstanbul Milletvekili Reşit Ülker'in, Adapazarı deprem bölgesinde, sağlam ve hasar görmemiş binaların yanındaki betonarme binaların bir moloz yığını haline gelmesi nedenlerini tesbit etmek üzere Anayasanın 88 nci maddesi uyarınca bir Meclis araştırması yapılmasına dair önergesi (10/21)

6. — Adana Milletvekili Kemal Sarıibrahimoğlu'nun, Türkiye'deki tarihî eser kaçakçılığı olaylarını incelemek ve bu konuda alınması gerekli tedbirleri tesbit etmek üzere Anayasanın 88 nci maddesi uyarınca bir Meclis araştırması yapılmasına dair önergesi (10/22)

7. — Giresun Milletvekili Mustafa Kemal Çilesiz'in, tefeciliğin Trabzon, Giresun ve Ordu illeri ile ilçelerinde yaptığı tahribatı mahallen tetkik ve tesbit etmek üzere Anayasanın 88 nci maddesi gereğince bir Meclis araştırması yapılmasına dair önergesi ile İstanbul Milletvekili Coşkun Kırca ve Çorum Milletvekili Hilmi İncesulu'nun tefeciliğe kesin olarak son vermek, millî üretimi artırmak ve ziraatle geçinen köylü ve çiftçilerin emeklerinin karşılığını almalarını sağlamak için gerekli olan tedbirleri tesbit etmek üzere Anayasanın 88 nci maddesi uyarınca bir Meclis araştırması yapılmasına dair önergesi. (10/16, 10/23)

8. — İstanbul Milletvekili Coşkun Kırca ile Konya Milletvekili Vefa Tanır'ın, Büyük halk kütlelerinin sağlığını tehdideden hile ve ihmallere kesin olarak son vermek amacı ile alınması gerekli tedbirleri tesbit etmek üzere, Anayasanın 88 nci maddesi uyarınca bir Meclis araştırması yapılmasına dair önergesi (10/24)

9. — Zonguldak Milletvekili Kenan Esengin'in, Ereğli Kömür İşletmelerinde partizanca hareket edildiği ve yolsuzluk yapıldığı iddialarını incelemek üzere, Anayasanın 88 nci maddesi uyarınca bir Meclis araştırması yapılmasına dair önergesi (10/25)

10. — Aydın Milletvekili Reşat Özarda'nın, orman içi köylerinin durumunu incelemek üzere Anayasanın 88 nci maddesi uyarınca bir Meclis araştırması yapılmasına dair önergesi (10/26)

B - İKİNCİ DEFA OYA KONULACAK İŞLER

II

SORULAR, GENSORULAR VE GENEL GÖRÜŞME

1. — Trabzon Milletvekili Ali Rıza Uzuner'in, Amerikan - Rum Ortodoksları Lideri Başpiskopos Yakovas'ın Şubat ayında yurdumuza girmesine neden ve nasıl izin verildiğine dair Dışişleri Bakanından sözlü sorusu (6/306)

2. — Kars Milletvekili Muzaffer Şamiloğlu'nun, Türk - Rus sınırındaki hudut karakol binaları ile gözetleme kulelerinin, büyük milletimizin şanına yaraşır şekilde, inşasının hangi yıl gerçekleşebileceğine dair Millî Savunma Bakanından sözlü sorusu. (6/332)

3. — Kars Milletvekili Muzaffer Şamiloğlu'nun, Kars hava seferlerinin hangi tarihte başlıyacağına ve hava alanı yapımının hangi yıl programına alınacağına dair Ulaştırma Bakanından sözlü sorusu. (6/333)

4. — Trabzon Milletvekili Ali Rıza Uzuner'in, Tarım arazisi yeterli olmıyan Doğu - Karadeniz Bölgesinde, bu meyanda Trabzon ilinde hayvancılığın ıslah ve inkişafı için alınmış ve alınacak tedbirlerin neler olduğuna dair Tarım Bakanından sözlü sorusu. (6/335)

5. — Trabzon Milletvekili Ali Rıza Uzuner'in, Trabzon ilinde balıkçılığın inkişafı için alınan ve alınacak olan tedbirlerin neler olduğuna dair Ticaret Bakanından sözlü sorusu. (6/343)

6. — Erzurum Milletvekili Adnan Şenyurt'un, Bakanlık Teşkilât Kanunu tasarısı üzerindeki çalışmaların hangi safhada olduğuna dair Köy İşleri Bakanından sözlü sorusu. (6/354)

7. — Aydın Milletvekili Reşat Özarda'nın, Emekli bir memurun ölümüne sebebiyet veren CENTO teşkilâtında görevli İngiliz Çavuşu hakkında, Türk kanunlarına göre, neden kovuşturma yapılmadığına dair Adalet, Dışişleri ve İçişleri bakanlarından sözlü sorusu. (6/359)

8. — Kars Milletvekili Âdil Kurtel'in, hangi İktisadi Devlet Teşekküllerinin sigorta şirketlerine ortak olduklarına ve bu teşekküllerin sigorta işlerini hangi sigorta şirketlerine yaptırdıklarına dair Başbakandan sözlü sorusu. (6/363)

9. — Kars Milletvekili Âdil Kurtel'in, halen yurdumuzda ne kadar barış gönüllüleri olduğuna dair Millî Eğitim ve Dışişleri bakanlarından sözlü sorusu. (6/364)

10. — Trabzon Milletvekili Ali Rıza Uzuner'in, Trabzon Orman Tekniker Okulunun, meslekî öğretimle görevli eleman ihtiyacının ne zaman giderileceğine dair Tarım Bakanından sözlü sorusu. (6/388)

11. — Trabzon Milletvekili Ali Rıza Uzuner'in, Trabzon'un Araklı ilçesine bağlı Köprüüstü köyünde sel felâketine mâruz kalan ailelere yardım yapılması konusunda ne düşünüldüğüne dair İmar ve İskân ve Köy İşleri bakanlarından sözlü sorusu. (6/389)

12. — Trabzon Milletvekili Ali Rıza Uzuner'in, Trabzon ili ve ilçelerinin ortaokul, lise, sanat ve teknik okul ihtiyacını gidermek için ne gibi tedbirler düşünüldüğüne dair Millî Eğitim Bakanından sözlü sorusu (6/390)

13. — Sinop Milletvekili Hilmi İşgüzar'ın, kok kömürü almak istiyen gerçek ihtiyaç sahiplerinin bu ihtiyaçlarının nasıl ve ne yoldan karşılanacağına dair Eenerji ve Tabiî Kaynaklar Bakanından sözlü sorusu (6/406)

14. — Erzurum Milletvekili Gıyasettin Karaca'nın, deprem bölgesinde evleri yıkılan vatandaşların evlerinin ne zaman ve ne şekilde yapılacağına dair Başbakandan sözlü sorusu (6/416)

15. — Sinop Milletvekili Hilmi İşgüzar'ın, birkaç gemi tersanesinin daha kurulmasının düşünüldüğü hakkındaki yayımın doğru olup olmadığına dair Ulaştırma Bakanından sözlü sorusu (6/417)

16 .— Sinop Milletvekili Hilmi İşgüzar'ın, Kastamonu Valisinin vazifesinden alınması sebebinin ne olduğuna dair İçişleri Bakanından sözlü sorusu (6/418)

17. — Konya Milletvekili Nazif Kurucu'nun, 1966 ekim mevsiminde yapılan tohum dağıtımında ne gibi esasların nazara alındığına dair Tarım Bakanından sözlü sorusu (6/429)

18. — Konya Milletvekili Nazif Kurucu'nun, Türkiye'de, merkezi dışarda bulunan kaç dernek olduğuna dair İçişleri Bakanından sözlü sorusu (6/430)

19. — Konya Milletvekili Nazif Kurucu'nun, Türkiye'de, dışardan yönetilen bir hristiyanlık propagandası olup olmadığına dair İçişleri Bakanından sözlü sorusu (6/431)

20. — Konya Milletvekili Nazif Kurucu'nun, Konya ilinde sulama ile entansif ziraati hâkim kılmak için ne gibi çareler düşünüldüğüne dair Enerji ve Tabiî Kaynaklar ve Tarım Bakanlarından sözlü sorusu (6/434)

21. — Konya Milletvekili Nazif Kurucu'nun, küçük esnafın, fakir zümrenin ve köylünün yeterli krediye kavuşturulması için ne gibi tedbir düşünüldüğüne dair Ticaret Bakanından sözlü sorusu (6/435)

22. — Konya Milletvekili Nazif Kurucu'nun, yeniden hazırlanmakta olan köy kanununun ne zaman Meclise sevk edileceğine dair İçişleri Bakanından sözlü sorusu (6/436)

23. — Konya Milletvekili Nazif Kurucu'nun, A. P. Hükümetinin kuruluşundan bu yana kaç belediye başkanı ve köy muhtarı hakkında idari kovuşturma açıldığına dair İçişleri Bakanından sözlü sorusu (6/437)

24. — Konya Milletvekili Nazif Kurucu'nun, Türkiye'de yabancı sermaye ile kurulan işletmelerin istihsallerinin, muayyen bir kısmının ihracedilmesi için alınmış bir tedbir olup olmadığına dair Sanayi ve Ticaret Bakanlarından sözlü sorusu (6/438)

25. — Konya Milletvekili Nazif Kurucu'nun mahkemelerdeki işlerin süratini sağlamak konusunda ne düşünüldüğüne dair Adalet Bakanından sözlü sorusu (6/439)

26. — İstanbul Milletvekili Reşit Ülker'in, Beslenme, Gıda Kontrol ve Teknoloji Grupu Başkanlığının, lüzumu aşikâr olduğu halde, lâğvedilmesi gerekçesinin ne olduğuna dair Tarım Bakanından sözlü sorusu (6/441)

27. — Erzurum Milletvekili Nihat Diler'in, Erzurum ovasının sulanması için ne düşünüldüğüne dair Enerji ve Tabiî Kaynaklar Bakanından sözlü sorusu (6/442)

28. — Erzurum Milletvekili Nihat Diler'in, petrol emareleri bulunduğu anlaşılan Erzurum ve dolaylarında petrol aranması konusunda ne düşünüldüğüne dair Enerji ve Tabiî Kaynaklar Bakanından sözlü sorusu (6/443)

29. — İstanbul Milletvekili Reşit Ülker'in, Orman içi köylerinin kalkınması için 1965 ve 1966 yıllarında yapılan işlerin neler olduğuna dair Tarım ve Köy İşleri Bakanlarından sözlü sorusu (6/444)

30. — Erzurum Milletvekili Adnan Şenyurt'un, İş, Ziraat ve Emlâk Kredi bankaları tarafından yaptırılmakta olan ikramiye evlerinin, yurdun muhtelif yerlerinde yapılması hususunda ne düşünüldüğüne dair Maliye, Ticaret ve İmar ve İskân bakanlarıdan sözlü sorusu (6/449)

31. — Burdur Milletvekili Fethi Çelikbaş'ın yağmurdan ıslanmış üzümlerin Tariş'ce satınalınması için bir emir verilip verilmediğine dair Ticaret Bakanından sözlü sorusu (6/452)

32. — Muş Milletvekili Kemal Aytaç'ın, İlkokul öğretmenlerine de konut yapılmasının düşünülüp düşünülmediğine dair Millî Eğitim Bakanından sözlü sorusu (6/458)

33. — Tokat Milletvekili Fethi Alacalı'nın, Tokat'ın Zile ilçesini Amasya, Turhal ve Artova'ya bağlıyacak karayollarının 1967 yılı bütçe döneminde tamamlanıp tamamlanamıyacağına dair Bayındırlık Bakanından sözlü sorusu (6/465)

34. — Mardin Milletvekili İbrahim Aysoy'un, Mardin Valiliğince verilen pasaportları vize etmekten imtina eden Lübnan Büyükelçiliğinin bu tutumu konusunda ne gibi tedbirlerin alınmasının düşünüldüğüne dair Dışişleri Bakanından sözlü sorusu. (6/475)

35. — İstanbul Milletvekili Reşit Ülker'in, Türk üniversitelerinde Hüseyin Ayan adında, asistan veya doçent, birinin olup olmadığına dair Millî Eğitim Bakanından sözlü sorusu. (6/477)

36. — Malatya Milletvekili Şaban Erik'in, Ankara'nın Varlık ve Gayret mahallelerinde, Sosyal Sigortalar Kurumuna ait meskenlerin, kimler için inşa ettirildiğine ve halen kimlerin oturduğuna dair Çalışma Bakanından sözlü sorusu (6/489)

37. — Afyon Milletvekili Mustafa Akalın'ın, lise ve ortaokullardaki müdür yardımcılarının, haftalık ders saatlerine ve bunların girmedikleri dersler için, diğer öğretmenlere ödenen ücretlere dair Millî Eğitim Bakanından sözlü sorusu (6/490)

38. — Afyon Milletvekili Mustafa Akalın'ın, Afyon - Şuhut yol güzergâhının, kadîm İstanbul - Antalya yolu istikametinde değiştirilmesinin düşünülüp düşünülmediğine dair Bayındırlık Bakanından sözlü sorusu (6/491)

39. — Afyon Karahisar Milletvekili Mustafa Akal'ın, Beden Terbiyesi Genel Müdürlüğünün, nerelerde dinlenme tesisleri bulunduğuna dair Devlet Bakanından sözlü sorusu (6/496)

40. — Burdur Milletvekili Fethi Çelikbaş'ın, Ticaret Lisesi mezunlarının, üniversitelerin sosyal ilimler tedris eden fakültelerine girebilme imkânlarına dair Millî Eğitim Bakanından sözlü sorusu. (6/504)

41. — Çorum Milletvekili Hasan Lâtif Sarıyüce'nin, Çankaya Vergi Dairesinde suistimal olup olmadığına dair Maliye Bakanından sözlü sorusu. (6/512)

42. — Konya Milletvekili Nazif Kurucu'nun, işsizlik sigortasının ne zaman tatbik olunacağına dair Başbakan ve Çalışma Bakanından sözlü sorusu. (6/514)

43. — Konya Milletvekili Nazif Kurucu'nun memleketimizdeki işsiz sayısına ve gelecekteki inkişafına dair Başbakan ve Çalışma Bakanından sözlü sorusu. (6/515)

44. — Erzurum Milletvekili Adnan Şenyurt'un, 9 - 10 Ocak 1967 tarihinde Horasan'da vuku bulan hadiselere ve ortaokul müdürünün Erzurum'a nakil sebebine dair İçişleri ve Millî Eğitim Bakanlarından sözlü sorusu. (6/516)

45. — Trabzon Milletvekili Ali Rıza Uzuner'in, Karadeniz Teknik Üniversitesinin ihtiyaçlarına dair Millî Eğitim Bakanından sözlü sorusu. (6/519)

46. — Sakarya Milletvekili Hayrettin Uysal'ın, UNESCO tarafından, iki Türk'ün Dünya gençliğine örnek insan seçilip seçilmediğine dair Başbakan, Millî Eğitim ve Turizm ve Tanıtma Bakanlarından sözlü sorusu. (6/522)

47. — Edirne Milletvekili Türkân Seçkin'in, bâzı ilâç lâboratuvar ve fabrikalarına ortak bulunan doktorlara dair Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanından sözlü sorusu (6/523)

48. — Ordu Milletvekili Şadi Pehlivanoğlu'nun, Ordu'da bir hava alanı inşasının düşünülüp düşünülmediğine dair Bayındırlık Bakanından sözlü sorusu. (6/524)

49. — Eskişehir Milletvekili Hayri Başar'ın, Eskişehir'in Çifteler ve Mahmudiye ilçelerine bağlı köylerdeki vakıf arazilerin satışına dair Başbakandan sözlü sorusu (6/525)

50. — Kırklareli Milletvekili Hasan Tahsin Uzun'un, YSE Genel Müdürlüğünün tutumuna dair Köy İşleri Bakanından sözlü sorusu. (6/526)

51. — Gümüşhane Milletvekili Sabri Özcan San'ın, Gümüşane ilinin sağlık hizmetlerine dair Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanından sözlü sorusu. (6/527)

52. — Yozgat Milletvekili Nuri Kodamanoğlu'nun, Niğde'nin Aksaray ilçesine bağlı Kızılkaya köyü sâkinlerinin iskânlarına dair İmar ve İskân Bakanından sözlü sorusu. (6/528)

53. — Yozgat Milletvekili Nuri Kodamanoğlu'nun, Niğde'nin Ulukışla ilçesine bağlı Çifteköy sakinlerinin iskânına dair İmar ve İskân Bakanından sözlü sorusu. (6/529)

54. — Bitlis Milletvekili Cevdet Geboloğlu'nun, Bitlis civarında bir hidroelektrik santralı kurulmasına dair Enerji ve Tabiî Kaynaklar Bakanından sözlü sorusu. (6/530)

55. — Muş Milletvekili Kemal Aytaç'ın Malazgirt ilçesindeki Toprak Mahsulleri Ofisi ajansının silo, araç ve bina ihtiyacına dair Ticaret Bakanından sözlü sorusu. (6/531)

56. — Aydın Milletvekili Reşat Özarda'nın, Kurban Bayramı süresince açık bulundurulan İstanbul müzelerine dair Millî Eğitim Bakanından sözlü sorusu. (6/532)

57. — Aydın Milletvekili Reşat Özarda'nın, Türk Hava Kurumunun kuruluş gayesine ve malî kaynaklarına dair Başbakandan sözlü sorusu. (6/533)

58. — Konya Milletvekili Nazif Kurucu'nun, Polatlı - Yunak - Akşehir - Yalvaç yolu inşaasının, 5 Yıllık Plân hilâfına geciktirilmesi sebebine dair Bayındırlık Bakanından sözlü sorusu. (6/534)

59. — Kırklareli Milletvekili Hasan Tahsin Uzun'un, Kırklareli'ne bağlı Babaeski ilçesinin ortaokul ihtiyacına dair Millî Eğitim Bakanından sözlü sorusu. (6/535)

60. — Adana Milletvekili Mahmut Bozdoğan'ın, Orman İşletme Müdürlüğü emrinde çalışan personelin adedine ve ikramiye verilip verilmediğine dair Tarım Bakanından sözlü sorusu. (6/536)

61. — Adana Milletvekili Mahmut Bozdoğan'ın, Ceyhan nehri üzerinde bir baraj inşaasının düşünülüp düşünülmediğine dair Enerji ve Tabiî Kaynaklar Bakanından sözlü sorusu. (6/537)

62. — Aydın Milletvekili Nahit Menteşe'nin, Aydın ili hudutları içinde bulunan Bafa gölünün mülkiyetine dair Maliye, Adalet ve Enerji ve Tabiî Kaynaklar bakanlarından sözlü sorusnu (6/539)

63. — Konya Milletvekili Nazif Kurucu'nun, Akşehir Emniyet kadrosunun takviyesine dair İçişleri Bakanından sözlü sorusu. (6/540)

64. — Konya Milletvekili Nazif Kurucu'nun, Konya'nın ilçelerdeki jandarma ve polis teşkilâtına dair İçişleri Bakanından sözlü sorusu. (6/541)

65. — Konya Milletvekili Nazif Kurucu'nun, Konya'nın bâzı ilçelerindeki arazilerin sulanmasına ve hidro - elektrik enerjisi sağlanmasına dair Başbakan, Enerji ve Tabiî Kaynaklar bakanından sözlü sorusu. (6/542)

66. — Konya Milletvekili Nazif Kurucu'nun, memleketimizin diplomatik temsilcilerine dair Dışişleri Bakanından sözlü sorusu. (6/543)

67. — Trabzon Milletvekili Ali Rıza Uzuner'in, Orman Genel Müdülüğü teşkilâtında çalışanların terfilerine dair Tarım ve Maliye bakanlarından sözlü sorusu. (6/544)

68. — Tekirdağ Milletvekili Kemal Nebioğlu'nun, memleketimizdeki petrol tevzi istasyonlarının sayısına, tanzimine ve sattıkları petrole dair Ticaret ve Enerji ve Tabiî Kaynaklar bakanlarından sözlü sorusu. (6/545)

69. — Kırklareli Milletvekili Hasan Tahsin Uzun'un, Kırklareli'nin bâzı ilçelerinde spor tesisleri yapılmasının düşünülüp düşünülmediğine dair Devlet Bakanından sözlü sorusu. (6/546)

70. — Kars Milletvekili Âdil Kurtel'in, 1341 tarih ve 474 sayılı Kanunun şümulüne giren kasaba ve köylerin adedinin ne kadar olduğuna dair Başbakandan sözlü sorusu. (6/547)

71. — Trabzon Milletvekili Ali Rıza Uzuner'in, 7269 numaralı Kanunun Trabzon bölgesindeki uygulamasına, 2510 numaralı Kanunun yeterli olup olmadığına ve orman içi köylerin iskânına dair İmar ve İskân ve Köy İşleri bakanlarından sözlü sorusu. (6/549)

72. — Kırklareli Milletvekili Hasan Tahsin Uzun'un, Kırklareli'nde artan hırsızlık olaylarına ve emniyet teşkilâtına dair İçişleri Bakanından sözlü sorusu. (6/550)

73. — İstanbul Milletvekili Reşit Ülker'in, Boraks madeninin değerine ve bu madenlerimiz için millî bir politikanın tesbit edilip edilmediğine dair Enerji ve Tabiî Kaynaklar Bakanından sözlü sorusu. (6/551)

74. — Mardin Milletvekili Nazmi Oğuz'un, Kocaeli'nde Hükümet konağı inşasının düşünülüp düşünülmediğine dair Maliye Bakanından sözlü sorusu. (6/552)

75. — Kocaeli Milletvekili Süreyya Sofuoğlu'nun, İzmit'teki spor tesisleri inşasının ne zaman tamamlanacağına dair Devlet Bakanından sözlü sorusu. (6/553)

76. — Nevşehir Milletvekili Salâhattin Hakkı Esatoğlu'nun, Almanya ve Belçika'ya yapılan geziye dair Başbakandan sözlü sorusu. (6/555)

77. — Afyon Milletvekili Muzaffer Özdağ'ın, Ankara'ya bağlı Solfasol köyünün seyelândan korunması için ne düşünüldüğüne dair İmar ve İskân Bakanından sözlü sorusu. (6/556)

78. — Afyon Milletvekili Muzaffer Özdağ'ın, Federal Almanya Cumhuriyetine yapılan ziyarete dair Başbakan ve Dışişleri Bakanından sözlü sorusu. (6/557)

79. — Trabzon Milletvekili Ali Rıza Uzuner'in, Trabzon'da sportif faaliyetlerin gelişmesi için ne gibi tedbirler alınacağına dair Devlet Bakanından sözlü sorusu. (6/558)

80. — Afyon Karahisar Milletvekili Muzaffer Özdağ'ın, Sosyal Sigortalar Kurumu Genel Müdürlüğü ile Adana şubesindeki hizmetliler arasında vukubulan ihtilâfa dair Çalışma Bakanından sözlü sorusu. (6/560)

81. — Afyon Karahisar Milletvekili Muzaffer Özdağ'ın, Rize Adliyesinde vukubulan olaylara dair Adalet ve İçişleri bakanlarından sözlü sorusu. (6/561)

82. — Afyon Karahisar Milletvekili Muzaffer Özdağ'ın, Hayvan Sağlık Memurları hakkında, 3203 numaralı Kanuna göre çıkartılan tüzüğe dair Tarım Bakanından sözlü sorusu. (6/562)

83. — İstanbul Milletvekili Reşit Ülker'in, eski Tokat Valisinin, Türk Kadınlar Birliği Genel Merkezini denetliyen müfettişin elinden zorla tahkikat evrakını alıp almadığına dair İçişleri Bakanından sözlü sorusu. (6/564)

84. — Trabzon Milletvekili Ahmet Şener'in, çay üretimindeki partizan davranışlara ve bozulan çaylara dair Gümrük ve Tekel Bakanından sözlü sorusu (6/565)

85. — Konya Milletvekili Nazif Kurucu'nun, Konya'nın Doğanhisar ilçesinin kalkındırılmasına dair Başbakan, Tarım, Enerji ve Tabiî Kaynaklar bakanlarından sözlü sorusu (6/566)

86. — Konya Milletvekili Nazif Kurucu'nun, Doğanhisar - Engili - Akşehir yolunun bitirilmesine ve Doğanhisar - Hüyük - Beyşehir yolunun geçişe açılmasına dair Bayındırlık Bakanından sözlü sorusu (6/567)

87. — Konya Milletvekili Nazif Kurucu'nun, Bozkır - Üçpınar - Hadim - Taşkent - Tepebaşı - Ermenek yolunun geçişe açılmasına dair Bayındırlık Bakanından sözlü sorusu (6/568)

88. — Sivas Milletvekili Nazif Arslan'ın Sivas'ın Şarkışla ilçesi Belediye Başkanı ile idare âmirlerinin tutumuna dair İçişleri Bakanından sözlü sorusu. (6/569)

89. — Bursa Milletvekili Sadrettin Çanga'nın, Sosyal Sigortalar Kurumuna ait hastanelerin Devlete devredilip edilmiyeceğine dair Sağlık ve Sosyal Yardım ve Çalışma Bakanlarından sözlü sorusu. (6/570)

90. — Aydın Milletvekili M. Şükrü Koç'un, Samsun İlköğretim Müfettişinin Orta - Doğu Âmme İdaresi Enstitüsünce açılan burs imtihanını kazanıp kazanmadığına dair Millî Eğitim Bakanından sözlü sorusu. (6/571)

91. — Ankara Milletvekili Hüseyin Balan'ın, Maraş'ın Elbistan ilçesinde tertiplenen şairler gecesinde çıkan olaylara dair İçişleri Bakanından sözlü sorusu (6/572)

92. — Kırklareli Milletvekili Hasan Tahsin Uzun'un, Başbakanın beyanat ve icraatına dair Başbakandan sözlü sorusu. (6/575)

93. — Gaziantep Milletvekili Ali İhsan Göğüş'ün, Erzurum radyosunun yayına başlatılamaması sebebine dair Başbakandan sözlü sorusu. (6/576)

94. — Erzurum Milletvekili Adnan Şenyurt'un, işçilerin iş mahallini terk ederken aramaya tabi tutulup tutulmadığına dair Çalışma Bakanından sözlü sorusu. (6/577)

95. — İstanbul Milletvekili Reşit Ülker'in, bir dergide yayımlanan milletimizi bölücü nitelikteki yazılara dair Adalet Bakanından sözlü sorusu. (6/578)

96. — Aydın Milletvekili Reşat Özarda'nın, Millet Meclisi Teşkilâtı içinde fazla mesai ücreti tatbikatı olup olmadığına dair Millet Meclisi Başkanından sözlü sorusu (6/579)

97. — İstanbul Milletvekili Nuri Eroğan'ın, bâzı siyasi parti milletvekillerinin devamsızlıklarına dair Millet Meclisi Başkanından sözlü sorusu. (6/580)

98. — Muş Milletvekili Kemal Aytaç'ın, 21 . 5 . 1967 tarihinde Bulanık Emniyet Komiserliğince bâzı şahısların evlerinin aranması, dövülüp, hakerete mâruz bırakılmaları sebebine dair İçişleri Bakanından sözlü sorusu. (6/581)

99. — Trabzon Milletvekili Ali Rıza Uzuner'in, Trabzon'daki Fatih Eğitim Enstitüsü için yeni bir bina inşa edilmesine dair Millî Eğitim Bakanından sözlü sorusu. (6/582)

100. — Trabzon Milletvekili Ali Rıza Uzuner'in, Kara Ordusu görev mâlûllerine dair Millî Savunma Bakanından sözlü sorusu. (6/583)

101. — Afyon Karahisar Milletvekili Muzaffer Özdağ'ın, Sosyal Sigortalar Kurumu Genel Müdürlüğü ile Adana Şubesindeki hizmetliler arasında vukubulan ihtilâfa dair Başbakan ve Çalışma Bakanından sözlü sorusu. (6/584)

102. — İzmir Milletvekili Arif Ertunga'nın, Havza - Uzunköprü - Keşan yolunun düzeltilip asfaltlanması işinin ne zaman yapılacağına dair Bayındırlık Bakanından sözlü sorusu (6/585)

103. — Sinop Milletvekili Hilmi İşgüzar'ın, Sinop'un Ayancık ilçesine bağlı köylerde selden zarar görenlere yapılacak yardıma dair Ticaret, Tarım, İmar ve İskân bakanlarından sözlü sorusu. (6/586)

104. — Adana Milletvekili Mahmut Bozdoğan'ın, Adana'nın Saimbeyli ilçesine bağlı köylerin iktisaden kalkındırılması konusunda bir plân olup olmadığına dair Başbakandan sözlü sorusu. (6/587)

105. — Adana Milletvekili Mahmut Bozdoğan'ın, Adana'nın Feke ilçesine bağlı köylerin yol ve içmesuyu ihtiyacına dair Köy İşleri Bakanından sözlü sorusu. (6/588)

106. — Sinop Milletvekili Hilmi İşgüzar'ın, Samsun - Gerze ile Gerze - Sinop yolunun bugüne kadar normal bir işletmeye açılmayış sebebine dair Bayındırlık Bakanından sözlü sorusu. (6/589)

107. — Sinop Milletvekili Hilmi İşgüzar'ın, Trabzon ile Araklı - Varzahan ve Bayburt yolunun inşasına dair Bayındırlık Bakanından sözlü sorusu. (6/590)

108. — Adana Milletvekili Mahmut Bozdoğan'ın, Adana ili şehir içi trafiği ile fayton ve yük arabası sahiplerinin müreffeh bir hayata kavuşturulması için ne düşünüldüğüne dair Başbakandan sözlü sorusu. (6/591)

109. — Aydın Milletvekili Reşat Özarda'nın, Hilâfeti kurmaya çağıran broşür ve tehdit mektuplarının kimler tarafından hazırlanıp gönderildiğine dair İçişleri ve Adalet bakanlarından sözlü sorusu. (6/592)

110. — Kastamonu Milletvekili İsmail Hakkı Yılanlıoğlu'nun, Dinî bir maksatla yurdumuza gelen Papa'nın, Cumhurbaşkanı ve Başbakan tarafından karşılanmasına dair Başbakandan sözlü sorusu. (6/593)

111. — Afyon Karahisar Milletvekili Muzaffer Özdağ'ın, Afyon Karahisar ili köylerinden bâzılarının içmesuyu ihtiyacına ve orman eteğinde oturanların geçimine dair Köy İşleri Bakanından sözlü sorusu (6/594)

112. — Aydın Milletvekili Reşat Özarda'nın, Marmaris - Datça yolunun inşa edilmesinin düşünülüp düşünülmediğine dair Turizm ve Tanıtma ve Bayındırlık bakanlarından sözlü sorusu. (6/595)

113. — Konya Milletvekili Yunus Koçak'ın, İçel'in Silifke ilçesi Cumhuriyet Savcısının Anayasaya aykırı tutum ve davranışlarına dair Adalet ve İçişleri bakanlarından sözlü sorusu. (6/596)

114. — Sakarya Milletvekili Hayrettin Uysal'ın, Kıbrıslı mücahitlerin yaptıkları yürüyüş sırasında toplum polislerinin tutum ve davranışına dair İçişleri Bakanından sözlü sorusu (6/597)

115. — Antalya Milletvekili İhsan Ataöv'ün, Antalya'nın Elmalı ilçesinde asayişsizlik olaylarının cereyan edip etmediğine dair İçişleri Bakanından sözlü sorusu (6/598)

116. — Antalya Milletvekili İhsan Ataöv'ün, Kıbrıslı mücahitler adı altında yapılan kanunsuz yürüyüşe kimlerin iştirak ettiğine dair İçişleri Bakanından sözlü sorusu (6/599)

117. — İstanbul Milletvekili Reşit Ülker'in, kan gütme sebebiyle işlenen cinayetlerin önlenmesine dair Adalet ve İçişleri Bakanlarından sözlü sorusu (6/600)

118. — Samsun Milletvekili Yaşar Akal'ın, Harşit Hidro Elektrik Santralı ve tesisleri inşaatına dair Enerji ve Tabiî Kaynaklar Bakanından sözlü sorusu (6/601)

119. — Konya Milletvekili Yunus Koçak'ın, İtalya'dan geri çevrilen zeytin yağlarına dair Adalet, İçişleri, Sağlık ve Sosyal Yardım ve Ticaret Bakanlarından sözlü sorusu (6/602)

120. — Konya Milletvekili Nazif Kurucu'nun, istifa eden ve geçici olarak vazifesine nihayet verilen köy muhtarlarına dair İçişleri Bakanından sözlü sorusu (6/603)

121. — Kocaeli Milletvekili Nihat Erim'in, demiryolunun İzmit'in içinden geçişi için yapılan incelemenin bitirilip bitirilmediğine dair Ulaştırma, Bayındırlık Bakanlarından sözlü sorusu (6/604)

122. — Kocaeli Milletvekili Nihat Erim'in, Ankara - İstanbul yolu üzerinde halkı koruyacak standart tedbir ve tesislere dair İçişleri ve Bayındırlık Bakanlarından sözlü sorusu (6/605)

123. — Kocaeli Milletvekili Nihat Erim'in, İzmit'de ihtiyacı karşılayacak spor sahasının ne zaman yapılacağına dair Başbakandan sözlü sorusu (6/606)

124. — Kocaeli Milletvekili Nihat Erim'in, İzmit Körfezinde Kocaeli sınırları içinde yeni bir araba vapurunun hizmete konup konmıyacağına dair Ulaştırma Bakanından sözlü sorusu (6/607)

125. — Kocaeli Milletvekili Nihat Erim'in, Kocaeli ili Hükümet Konağı inşaatının ne zaman ele alınacağına dair Maliye Bakanından sözlü sorusu (6/608)

126. — Kocaeli Milletvekili Nihat Erim'in, İzmit Verem Hastahanesi inşaatına 1966 yılında yardım yapıldığı halde 1967 yılında yardım yapılmamasının sebebine dair Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanından sözlü sorusu (6/609)

127. — Bursa Milletvekili Sadrettin Çanga'nın, Başbakanın köylü sorunlarına dair beyanı ve Bursa Merkez ilçesine bağlı köylerden 1965-1966 yılları içinde şehire göç edenlere dair Başbakandan sözlü sorusu (6/610)

128. — Nevşehir Milletvekili Salâhattin Hakkı Esatoğlu'nun, Nevşehir Valisinin tutum ve davranışlarına dair İçişleri Bakanından sözlü sorusu (6/611)

129. — Samsun Milletvekili Yaşar Akal'ın, Hava Kuvvetleri Kumandanının Kıbrıs konusundaki beyanına dair Başbakan ve Millî Savunma Bakanından sözlü sorusu (6/612)

130. — Tekirdağ Milletvekili Kemal Nebioğlu'nun, Ayçiçeği ürününün 1966 ve 1967 yılı satış fiyatlarına dair Başbakandan sözlü sorusu (6/613)

131. — İstanbul Milletvekili Coşkun Kırca'nın, Harp - İş Federasyonuna bağlı sendikalarca uygulanan greve dair Millî Savunma ve Çalışma Bakanlarından sözlü sorusu (6/614)

132. — Sakarya Milletvekili Hayrettin Uysal'ın, okullarda okutulan kitaplara dair Millî Eğitim Bakanından sözlü sorusu (6/615)

133. — İstanbul Milletvekili Reşit Ülker'in, Parafinli zeytinyağların sebebolduğu olaylara dair Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanından sözlü sorusu (6/616)

134. — Konya Milletvekili İsmet Kapısız'ın, Doğu illerinde yapılan mitinglere dair İçişleri Bakanından sözlü sorusu (6/617)

135. — Sakarya Milletvekili Hayrettin Uysal'ın, Kütahya Millî Eğitim Müdürü'nün öğretmenler üzerinde yaptığı kanun dışı baskılara dair Millî Eğitim Bakanından sözlü sorusu (6/618)

136. — Sakarya Milletvekili Hayrettin Uysal'ın, Tekniker okullarının ve teknikerlerin durumuna dair Millî Eğitim Bakanından sözlü sorusu (6/619)

137. — İstanbul Milletvekili Reşit Ülker'in, Ankara Adalet Gazetesinde Yargıtay kararları hakkında yapılan yayımlara dair Adalet Bakanından sözlü sorusu (6/620)

138. — Sakarya Milletvekili Hayrettin Uysal'ın, Millî Eğitim Bakanlığı örgütünde politikaya karışan kaç öğretmen ve idareci hakkında soruşturma yapıldığına dair Başbakan ve Millî Eğitim Bakanından sözlü sorusu. (6/621)

139. — Konya Milletvekili Nazif Kurucu'nun, Konya'nın Ilgın ilçesine bağlı Eldeş köyü üzerindeki Komboş suyu üzerinde bir baraj inşaasının düşünülüp düşünülmediğine dair Enerji ve Tabiî Kaynaklar Bakanından sözlü sorusu. (6/622)

140. — Konya Milletvekili Nazif Kurucu'nun, Konya'nın Ilgın ilçesine bağlı Dığrak köyünün başka yere nakli için yapılan çalışmaların ne safhada bulunduğuna dair İmar ve İskân ve Köy İşleri bakanlarından sözlü sorusu. (6/623)

141. — Konya Milletvekili Nazif Kurucu'nun, Konya'nın Ilgın ilçesinin içme suyu ihtiyacına dair İmar ve İskân Bakanından sözlü sorusu (6/624)

142. — Konya Milletvekili Nazif Kurucu'nun, Konya'nın Kadınhanı ilçesine bağlı köylerin elektrik ihtiyacına dair Köy İşleri Bakanından sözlü sorusu (6/625)

143. — Konya Milletvekili Nazif Kurucu'nun, Konya'nın Ilgın ilçesi ve köylerinin kalkındırılmasına dair Başbakan ve Köy İşleri Bakanından sözlü sorusu. (6/626)

144. — Konya Milletvekili Nazif Kurucu'nun, Konya'nın Kadınhanı ilçesinin kalkınması için ne gibi tedbirler düşünüldüğüne dair Başbakan, Ticaret ve Köy İşleri bakanlarından sözlü sorusu. (6/627)

145. — Trabzon Milletvekili Ali Rıza Uzuner'in, Trabzon fabrikasında elde olunan çimentonun tevzi ve satışının nasıl bir sistem dahilinde yürütüldüğüne dair Sanayi ve Ticaret bakanlarından sözlü sorusu (6/628)

146. — Ordu Milletvekili Ferda Güley'in, Fatsa Lisesinin öğretmen ihtiyacına dair Millî Eğitim Bakanından sözlü sorusu (6/629)

147. — Konya Milletvekili Yunus Koçak'ın, Kuzey Atlantik Andlaşmasından, ayrılmanın düşünülüp düşünülmediğine dair Dışişleri Bakanından sözlü sorusu (6/630)

148. — Ankara Milletvekili İ. Sıtkı Hatipoğlu'nun, aynı işi gördükleri halde değişik statülere tabi tutulan kamu hizmetlerine dair Başbakandan sözlü sorusu (6/631)

149. — Konya Milletvekili Nafiz Kurucu'nun, Seydişehir A. P. İlçe Başkanının, Tarım Bakanlığına sattığı elmaların fiyatına dair Tarım Bakanından sözlü sorusu (6/632)

150. — Konya Milletvekili Nazif Kurucu'nun, Akşehir Erkek Sanat Enstitüsünde elektrik ve motor bölümleri ilâvesi ile bir Tekniker Okulu açılmasına dair Millî Eğitim Bakanından sözlü sorusu (6/633)

151. — İstanbul Milletvekili Reşit Ülker'in, Kok kömürü tahsisine ve fiyatlarına dair Enerji ve Tabiî Kaynaklar Bakanından sözlü sorusu (6/634)

152. — Niğde Milletvekili Ruhi Soyer'in, Niğde ilinde inşaları 1968 icra plânına alınan barajlara ve Uluırmak suyunun taşmasının önlenmesine dair Enerji ve Tabiî Kaynaklar Bakanından sözlü sorusu (6/635)

153. — Niğde Milletvekili Ruhi Soyer'in, Niğde'nin, Nar - Kötüyayla - Bozköy - Çiftlik kestirme yolunun inşasına dair Köy İşleri ve İçişleri bakanlarından sözlü sorusu (6/636)

154. — Aydın Milletvekili Reşat Özarda'nın, Kütahya Azot Fabrikasında yıllık istihsal ile işçi ve memurlarına ödenen ücrete dair Sanayi Bakanından sözlü sorusu (6/637)

155. — Aydın Milletvekili Reşat Özarda'nın, Devlet Hava Yolları Genel Müdürlüğü ile terminal ve hava meydanlarında çalışan personele dair Ulaştırma Bakanından sözlü sorusu (6/638)

156. — Sinop Milletvekili Hilmi İşgüzar'ın, Sinop'un, Gerze ilçesinde tütün deposu, bakımevi ve sigara fabrikası kurulmasına dair Gümrük ve Tekel Bakanından sözlü sorusu (6/639)

157. — Sakarya Milletvekili Hayrettin Uysal'ın, Türkiye'deki orta ve yüksek dereceli özel okullara dair Millî Eğitim Bakanından sözlü sorusu (6/640)

158. — Sinop Milletvekili Hilmi İşgüzar'ın, memurlara ödenen çocuk parasına dair Maliye Bakanından sözlü sorusu (6/641)

159. — Manisa Milletvekili Sami Binicioğlu'nun, Suriye'de arazi ve mahsulü bulunan Türk vatandaşlarının durumuna dair İçişleri ve Dışişleri bakanlarından sözlü sorusu (6/642)

160. — Erzurum Milletvekili Nihat Diler'in, Erzurum Çimento Fabrikasının inşasına dair Sanayi Bakanından sözlü sorusu (6/643)

161. — Erzurum Milletvekili Nihat Diler'in, Erzurum'a bağlı ilçe ve köylerin dağlık kısımlarında yağmurdan zarar gören çiftçilerin durumuna dair Tarım Bakanından sözlü sorusu (6/644)

162. — Erzurum Milletvekili Nihat Diler'in, Dizel lokomotiflerin Erzurum - Kars hattı arasında da çalıştırılmasına dair Ulaştırma Bakanından sözlü sorusu (6/645)

163. — İstanbul Milletvekili Reşit Ülker'in, İstanbul'un Kartal Belediyesince, Hazine ve belediyeye ait arsaların dağıtımına dair İçişleri, İmar ve İskân bakanlarından sözlü sorusu (6/646)

164. — Sinop Milletvekili Niyazi Özgüç'ün, Ayancık Yonga Levha Fabrikasının inşasına ne zaman başlanacağına dair Tarım Bakanından sözlü sorusu (6/647)

165. — İstanbul Milletvekili Reşit Ülker'in elma ürününün ihracı ve değerlendirilmesine dair Ticaret ve Tarım bakanlarından sözlü sorusu (6/648)

III

ÖNCELİKLE GÖRÜŞÜLMESİ KARARLAŞTIRILAN İŞLER

IV

A - HAKLARINDA İVEDİLİK KARARI VERİLEN İŞLER

B - TÜZÜK GEREĞİNCE BİR DEFA GÖRÜŞÜLECEK İŞLER

V

İKİ DEFA GÖRÜŞÜLECEK İŞLER

A - İKİNCİ GÖRÜŞMESİ YAPILACAK İŞLER

B - BİRİNCİ GÖRÜŞMESİ YAPILACAK İŞLER

1. — Erzurum Milletvekili Adnan Şenyurt ve Cumhuriyet Senatosu Kars Üyesi Mehmet Hazer'in 1961 yılında Kars, Erzurum ve Ağrı illerinde muhtaç durumda olan halka dağıtılan buğday bedellerinin terkini hakkında kanun teklifi. (2/367) (S. Sayısı : 436) [Dağıtma tarihi : 13 . 7 . 1967]

2. — Kayseri Milletvekili Âtıf Hacıpaşaoğlu ve 13 arkadaşının, Rulet, tilt, langırt ve benzeri oyun alet ve makinaları hakkında kanun teklifi ile Hakkâri Milletvekili Ali Karahan, Cumhuriyet Senatosu Üyesi Muzaffer Alankuş ve Cumhuriyet Senatosu Tunceli Üyesi M. Ali Demir'in, Türk Ceza Kanununun 567 nci maddesine bir fıkra eklenmesine dair kanun teklifi ve İçişleri, Turizm ve Tanıtma, Adalet ve Millî Eğitim komisyonları raporları. (2/301, 2/173, 2/178, 2/180) (S. Sayısı : 307 ye 1 nci ek) [Dağıtma tarihi : 2 . 12 . 1967]